

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSORU

Fondul Social European
POS DRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI,
CERCETĂRII,
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OPOSORU

Fundatia Pentru Investiment

Investeste in oameni!

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operational Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Axa Prioritara 2 " Corelarea invatarii pe tot parcursul vietii cu piata muncii"

Domeniu major de interventie 2.2 " Prevenirea si corectarea parasirii timpurii a scolii "

Contract Nr. POSDRU/ 91/2.2/S/63235

**MAI - Maiestrie-Aptitudini-Initiativa –
valorificarea inovațiilor în suportul educațional în învățământul pre-
universitar, pentru prevenirea și reducerea fenomenului de abandon școlar și
asigurarea condițiilor necesare pentru furnizarea competențelor și abilităților
de baza pentru toate categoriile de persoane expuse acestui risc, precum și
pentru creșterea șanselor de succes școlar**

A2 Elaborarea curriculei specifice

Activitatea A.2.3: pregătirea profesorilor pentru educația individualizată a copiilor cu tendințe de abandon educativ

Pregătirea psihopedagogică a profesorilor în vederea diminuării abandonului școlar

Realizat de: IRSCA Gifted Education

Florian Colceag

Metamorfoza umană și programele de recuperare a copiilor și tinerilor cu abandon educativ

Educația individualizată necesară recuperării elevilor cu tendință de abandon educativ cere o pregătire psihopedagogică specifică a profesorilor antrenați în acest program. Aceasta se datorează nevoii de cunoștere atât a caracteristicilor personale sau culturale ale elevilor precum stilul de învățare sau deschiderea către anumite nișe sociale, cât și a caracteristicilor ce țin de dinamica dezvoltării personalității elevilor la diferite etape de vârstă și în diferite situații cheie. Este mult mai mare nevoia de aprofundare a acestor caracteristici ce se reflectă în factorii emoționali, motivaționali, intelectuali, sociali, etc. la elevii cu tendință de abandon decât la elevii fără această problemă de bază.

Pe de altă parte este de reflectat la uriașul impact negativ pe care îl are abandonul educativ asupra vieților copiilor dar și asupra bogăției naționale. Studiile europene arată că statul pierde un milion cinci sute de mii de euro la buget pentru fiecare tânăr care din cauza abandonului educativ a ajuns să fie un abandonat și pe piața muncii. Aceasta se întâmplă deoarece abandonul social cere costuri de protecție socială, ceea ce nu se întâmplă cu tinerii ce au absolvit cu succes o școală ce le-a dat o calificare ce le asigură un salariu foarte bun și care implicit prin taxe și impozite aduc bani serioși la buget.

Materialul de mai jos este centrat pe înțelegerea dinamicii și complexității dezvoltării personalității umane cu centrare specifică pe înțelegerea instrumentelor pedagogice ce pot ajuta copilul sau tânărul aflat în fața deciziei de abandon educativ.

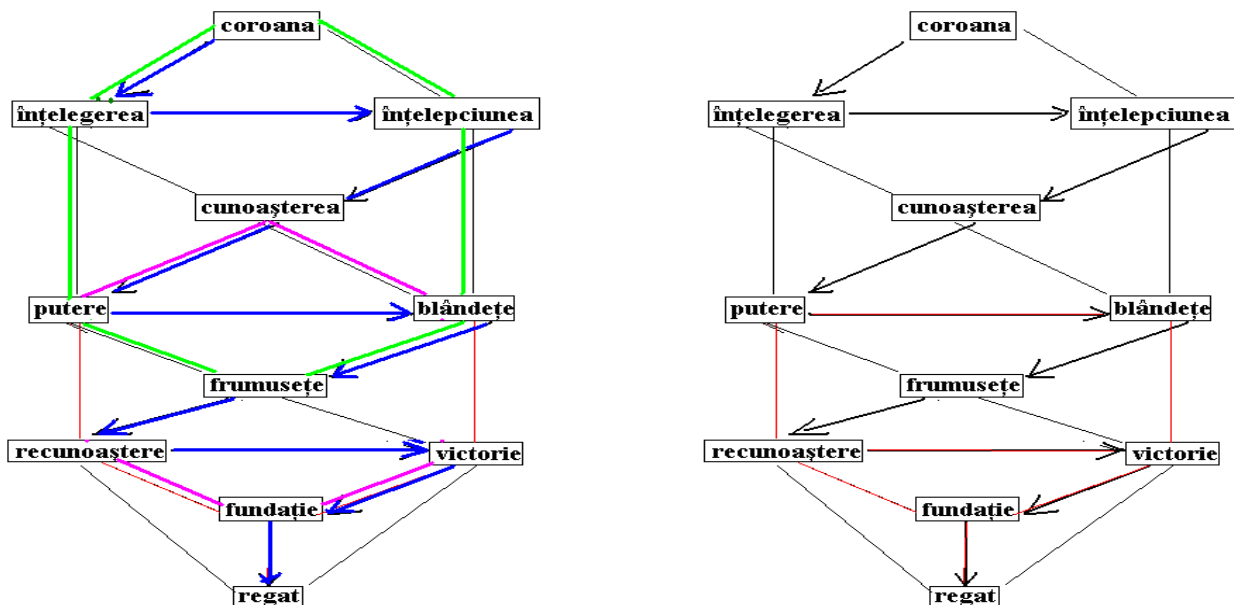
Inteligența socială și arborele sefirotic

Legătura directă dintre caracteristicile individuale și cele sociale ale oamenilor este atât de fină încât cu greu se pot depista ce caracteristici psihologice sunt specifice persoanei nefiind create de interferența cu mediul social. Pe de altă parte societatea are o organizare pe nișe funcționale ce constituie un sistem de cerere și ofertă față de caracteristicile individuale ale oamenilor, aceasta producând o orientare socială către diverse domenii de activitate.

Spațiul cultural iudeo-creștin a fost caracterizat de structura socială modelată pe structura arborelui sefirotic. Aceasta presupunea un sistem de nișe caracteristice pentru anumite profiluri psihologice necesare unor anumite tipuri de activități. Schema bloc clasică a sistemului social ce generează nișe profesionale ce solicită anumite tipuri de competențe și profile psihologice se află mai jos. Această schemă provine dintr-o filozofie precreștină dezvoltată de religiile abrahamice, cunoscută ca arborele sefirotic, care a fost aplicată în configurarea structurilor sociale și a nișelor economice încă din acele timpuri, care de altfel a rămas tradițional și în configurările actuale.

Această structură determină atât selectarea anumitor tipologii sociale și plasarea lor pe anumite paliere ierarhice, cât și promovarea anumitor modele umane. Deși nișele socio-economice actuale sunt cu mult mai complexe decât cele din timpurile istorice amintite, structura de bază a acestora se regăsește în continuare în modelul clasic. Succesul social al unui tânăr și implicit motivarea sa către învățatură și școală stă în mare măsură în posibilitatea acestuia de a găsi o nișă socială care să se potrivească cu profilul mintal și volitiv propriu și care să-i dea un rost în viață. Inexistența unei astfel de corespondențe conduce automat la demotivarea tinerilor și la autoeliminarea acestora din sistemul social sau dintr-un sector de activitate prin abandon educativ.

Structura de mai jos exemplifică algoritmi arborelui sefirotic.

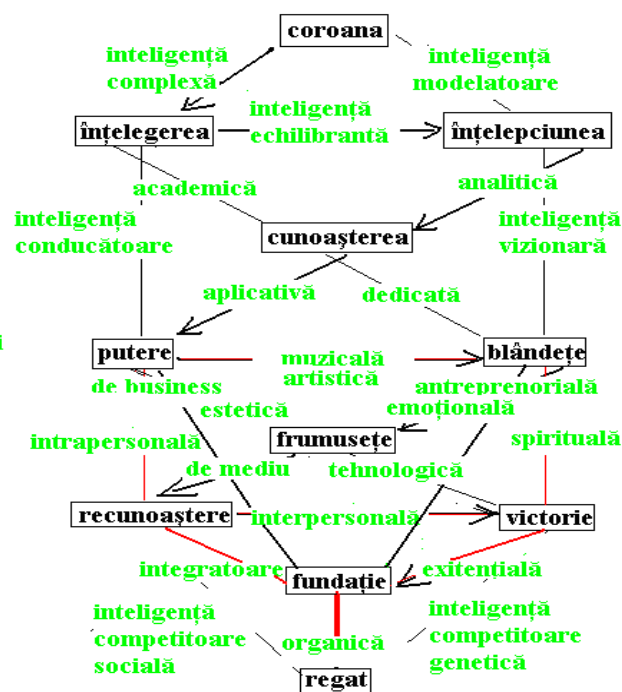
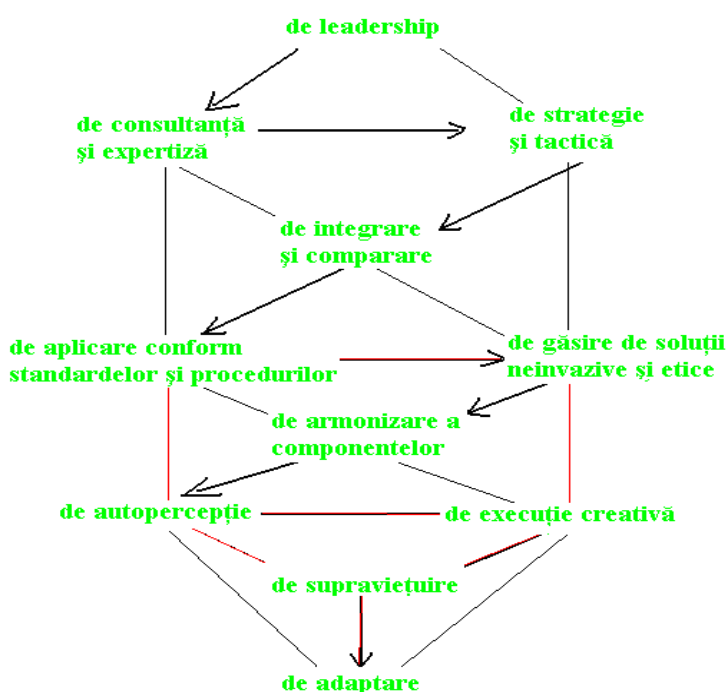
Se constată existența a două structuri de tip hexagonal asociate la două tipuri de comportament, cel egocentric pentru hexagonul de jos roz și cel cu tendințe altruiste pentru hexagonul superior verde. Cele două structuri hexagonale au patru caracteristici comune ce asigură tranziția dintre orientările menționate de la egocentrism către altruism, anume **puterea** și **blândetea** pe orizontală și **frumusețea** cu **cunoașterea** pe verticală. Aceste patru caracteristici au constituit întotdeauna în civilizațiile de tip abrahamică, inclusiv cea islamică, baza educației sociale și spirituale. Structurile pe orizontală caracterizează în acest model caracteristicile ce permit trecerea la un nou nivel prin urmarea unui traseu inițiativ, calea lungă, (reprezentată prin săgeți orientate), în timp ce structurile pe verticală reprezentând calea scurtă ce permite accelerarea dezvoltării personalității umane.

În plus în reprezentarea arborelui sefiroth subconștientul colectiv apare cu potențiale noi ce se reflectă în comportamentul uman, acestea sunt cunoașterea, înțelepciunea, înțelegerea, coroana (leadership-ul).

Se pot recunoaște în aceste structuri mai multe caracteristici definitorii din punct de vedere conceptual. Una dintre caracteristici este drumul vieții, care conectează toate formele de inteligență în mod liniar în ambele sensuri astfel:

leadership \Leftrightarrow înțelegere \Leftrightarrow înțelepciune \Leftrightarrow cunoaștere \Leftrightarrow putere \Leftrightarrow blândete \Leftrightarrow frumusețe, armonie \Leftrightarrow recunoaștere \Leftrightarrow victorie \Leftrightarrow fundație \Leftrightarrow regat. Drumul se poate privi atât din perspectiva liderilor ce trebuie să construiască o structură administrativă pe mai multe trepte și nivele administrative, fiecare având o caracteristică specifică și fiind populată cu oameni cu inteligențe potrivite, dar și din perspectiva drumului către leadership pe care trebuie să-l urmeze o persoană pornită din mulțime, dacă citim totul în sens opus.

O altă perspectivă asupra structurii arborelui sefiroth este dată de polarizările ce se obțin luând verticalele structurilor generate de triunghiurile din model. Astfel fiecare structură triunghiulară este populată cu calități ce se autogenerază reciproc, oricare două generând-o pe a treia, în anumite condiții ce se leagă de destinul social sau personal al fiecăruia. Ca exemplu recunoaștere și victorie generează împreună atât frumusețe (impunerea normelor culturale), cât și fundație (norme, cutume, legi). Între modelul estetic de frumusețe cultural impus și sistemul de cutume, mormne, legi există o legătură directă, cele doua formând un vector ce direcționează și polarizează viața umană.

Alți vectori sunt frumusețe-cunoaștere generat de cuplul putere și blândete și cunoaștere-coroană (leadership) generat de cuplul înțelegere și înțelepciune. Urmând modelul drumului se pot alege oamenii potriviți pentru funcțiile sociale potrivite.

Existența și punerea în aplicare a acestei filozofii pe parcursul mai multor milenii a permis selecția unui anumit set de profile psihologice de bază ce sunt reprezentate mai jos, cazul cel mai frecvent fiind însă personalitățile ce întrunesc un set întreg de astfel de caracteristici la diferite nivele de dezvoltare ce sunt centrate în jurul unei caracteristici principale de descrie și rolul social pe care-l preia fiecare individ.

Pentru a putea determina aceste caracteristici de tip social a fiecărei persoane este necesar să se determine prin chestionare tip direcția și nivelul de răspuns la dezvoltarea de pasiuni sau pe direcția experiențelor majore de viață pe care le are fiecare persoană ce provine din mediul cultural derivat din culturile ce recunosc vechiul testament.

Tipurile de inteligență derivate din interpretarea schemei sunt de două feluri, inteligențe ce caracterizează nodurile schemei, corespunzătoare unor regiuni ale creierului uman și inteligențe de coordonare a două zone cerebrale ce comunică între ele corespunzătoare vectorilor din schema bloc. Astfel înțelepciunea ce este reprezentată pe schema bloc ca un simbol din arborele sefirotic este identificată cu inteligența strategică și tactică.

Tipurile primare de inteligență solicitate de schema bloc prezentată mai sus se pot vedea în următoarea figură:

Tip de inteligență	Întrebare	Semnificativ De la 1 la 5
De adaptare (regat)	Te poți adapta la orice fel de condiții, sau ai nevoie de condiții speciale de viață?	
Organică	Îți poți asigura condiții de hrănire în orice mediu și în orice situație?	
De supraviețuire (fundație)	Poți găsi mijloace de supraviețuire indiferent de situația în care te afli?	
Competitoare genetică	Îți selectezi cu grijă partenerii și prietenii sau te poți descurca cu oricine?	
Competitoare socială	Te adaptezi la orice poziție socială sau dorești anumite poziții?	

Existențială	Poți conduce către victorie grupuri de oameni, ai o astfel de experiență proprie?	
Integratoare	Ești recunoscut și urmat de alții în situații dificile?	
De execuție creativă (victorie)	Ai avut succese remarcabile până acum pentru care ai muncit cu dârzenie?	
De autopercepție (recunoaștere)	Îți cunoști potențialele și te poți baza pe acestea în situații dificile?	
Interpersonală	Înțelegi problemele celorlalți și poți găsi soluții de rezolvare a acestora?	
De armonizare a componentelor (frumusețe)	Consideri lumea frumoasă sau crezi că are nevoie de înfrumusețare suplimentară?	
Intrapersonală	Îți percepi cu claritate propria dinamică a personalității și poți să te controlezi?	
Spirituală	Crezi că natura și universul sunt inteligente și sensibile și că participă direct la viața ta?	
De mediu	Înțelegi semnalele animalelor și plantelor prin care acestea comunică?	
Tehnologică	Îți place să meșterești, ai construit până acum ceva deosebit și inventiv?	
Estetică	Percepi detaliile ce fac ca un obiect să fie frumos și decorativ?	
Emoțională	Te afectează în mod direct problemele celorlalți sau ale naturii?	
Antreprenorială	Poți descoperi resurse materiale și umane în orice situație care să-ți permită să realizezi orice?	
De business	Poți să dezvolți un plan care să-ți permită să creezi activități ce se autosusțin?	
De găsim de soluții neinvazive și etice (blândețe)	Reușești să împaci și să găsești soluții convenabile tuturor chiar în situații controversate?	
De aplicare conform standardelor și procedurilor (putere)	Poți să urmezi spiritul normelor astfel încât să creezi o situație mai puțin încordată?	
Muzical artistică	Consideri muzica, armonia și ritmarea ca fiind universale în lumea vie și în univers?	
Aplicativă	Aplici ceea ce înveți, descoperi sau crezi în situații concrete?	
Dedicată	Ți-ai dedicat viața unui scop, sau ideal bine definit, îți cunoști rolul și rostul în viață?	
Vizionară	Îți dai seama în linii mari și în detalii despre mersul viitor al întâmplărilor?	
Conducătoare	Găsești un fir călăuzitor pentru alți oameni care să-i ajute să-și atingă obiectivele?	
De integrare și comparare (cunoaștere)	Ai percepția legăturilor dintre diferite cunoștințe din diferite domenii?	
Analitică	Poți descoperi legăturile cauzale dintre diferite fenomene sau întâmplări?	
Academică	Citești mult pe anumite domenii în care ai dezvoltat o cultură deosebită?	
De consultanță și expertiză (înțelegerea)	Înțelegi mecanismele fine și ansamblurile dinamice ce-ți pot permite să găsești soluții?	
De strategie și tactică (înțelepciunea)	Poți construi scheme logice care să acopere diferitele posibilități de evoluție a fenomenelor?	
Echilibrantă	Ai capacitatea de a echilibra situațiile tensionate prin soluții simple și de bun simț?	
Complexă	Poți percepe complexitatea și dinamica universului sau a unor fenomene particulare?	
Modelatoare	Poți descoperi factorii, direcțiile, dimensiunile sau variabilele și legile de manifestare?	
De leadership (coroana)	Poți găsi oamenii potriviți care acoperă nevoile societății, te urmează aceștia?	

Deși civilizația actuală a dezvoltat un număr cu mult mai mare de nișe profesionale decât civilizațiile antice ceea ce a produs o rafinare a schemei bloc inițiale, aceasta este încă recognoscibilă în șabloanele noastre culturale și aplicare sa

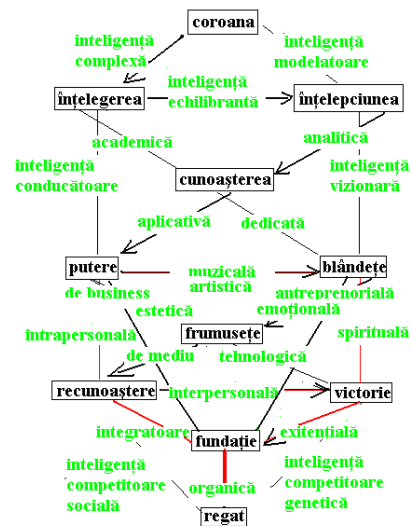
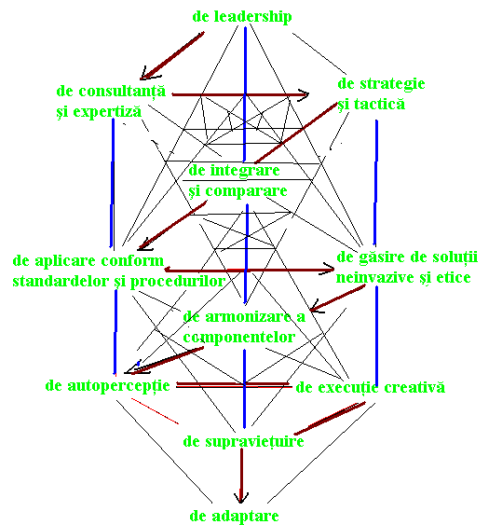
	sau ai nevoie de condiții speciale de viață?	-crearea de scenarii
Organică	Îți poți asigura condiții de hrănire în orice mediu și în orice situație?	-controlul impulsurilor organice, -controlul reflexelor, -adaptarea la condiții diverse
De supraviețuire (fundatie)	Poți găsi mijloace de supraviețuire indiferent de situația în care te afli?	-controlul impulsurilor de acțiune și a instinctelor -dezvoltarea capacităților de colaborare și dialog cu alții -dezvoltarea capacității de descoperire a soluțiilor alternative
Competitoare genetică	Îți selectezi cu grijă partenerii și prietenii sau te poți descurca cu oricine?	-dezvoltarea capacității de descoperire a persoanelor compatibile -dezvoltarea capacității de ofertare specifică în cadrul unei echipe -dezvoltarea capacității de afișare a calităților proprii prin atitudine
Competitoare socială	Te adaptezi la orice poziție socială sau dorești anumite poziții?	-dezvoltarea capacității de descoperire a modului în care poți ajuta grupul -dezvoltarea competitivității și capacității de analiză calitativă -dezvoltarea capacității de a simți nevoile grupului și de a găsi soluții
Existențială	Poți conduce către victorie grupuri de oameni, ai o astfel de experiență proprie?	-dezvoltarea capacității de organizare și auto-organizare -dezvoltarea capacității de creare de scenarii de lucru -dezvoltarea capacităților de împărțire de sarcini egale ca efort către ceilalți
Integratoare	Ești recunoscut și urmat de alții în situații dificile?	-dezvoltarea capacității de structurare organică și motivare a echipelor de lucru -dezvoltarea capacităților de recunoaștere a rezultatelor și meritelor -dezvoltarea capacităților de rezolvare în timp real a problemelor apărute
De execuție creativă (victorie)	Ai avut succese remarcabile până acum pentru care ai muncit cu dârzenie?	-dezvoltarea capacităților de autoperfecționare pe domeniile de competență -dezvoltarea capacităților de a duce la bun sfârșit un demers dificil -dezvoltarea capacităților de lucru în condiții improprii păstrând nivelul de calitate sau performanță prin demersuri creative și ingeniozitate
De autopercepție (recunoaștere)	Îți cunoști potențialele și te poți baza pe acestea în situații dificile?	-dezvoltarea capacităților de auto-percepție și detașare de egoul propriu -dezvoltarea capacităților de recunoaștere a potențialelor active sau pasive -dezvoltarea capacităților de activare a proceselor de dezvoltare a potențialelor proprii
Interpersonală	Înțelegi problemele celorlalți și poți găsi soluții de rezolvare a acestora?	-dezvoltarea capacităților de recunoaștere a potențialelor celorlalți -dezvoltarea capacităților de activare și motivare a dezvoltării potențialelor celorlalți -dezvoltarea capacităților de descoperire a drumurilor optime ce conduc la activarea potențialelor celorlalți
De armonizare a componentelor (frumusețe)	Consideri lumea frumoasă sau crezi că are nevoie de înfrumusețare suplimentară?	-dezvoltarea capacităților de înțelegere și trăire a armoniei din natură sau societate -dezvoltarea capacităților de descoperire a factorilor declanșatori ai armoniei structurilor și comportamentelor -dezvoltarea capacităților estetice sau etice ce contribuie la corectarea și cultivarea armoniei dintre oameni și mediul natural
Intrapersonală	Îți percepi cu claritate propria dinamică a personalității și poți să te controlezi?	-dezvoltarea capacității de descoperire a rolului definitoriu pe care-l ai în societate -dezvoltarea capacităților de percepție a stadiului în care te afli în dezvoltarea propriei personalități -dezvoltarea capacităților de autocontrol al deciziilor de viață și a dinamicii propriilor acțiuni
Spirituală	Crezi că natura și universul sunt inteligente și sensibile	-dezvoltarea capacităților de intuire și înțelegere a legilor ce se ascund în spatele manifestărilor curente

	și că participă direct la viața ta?	-dezvoltarea capacităților de descoperire a mecanismelor naturale ce conduc la anumite stări, capacități sau acțiuni -dezvoltarea capacităților de empatizare cu diverse fenomene sau realități cognitive și de trăire fenomenologică
De mediu	Înțelege semnalele animalelor și plantelor prin care acestea comunică?	-dezvoltarea capacităților de gândire și analiză comparativă -dezvoltarea capacităților de deschidere cognitivă către domenii noi -dezvoltarea capacităților de interpretare a fenomenelor observate cu ajutorul instrumentelor de analizare proprii fenomenelor
Tehnologică	Îți place să meșterești, ai construit până acum ceva deosebit și inventiv?	-dezvoltarea capacităților de analiză și gândire dinamică a realității -dezvoltarea capacităților de descoperire a neditului și de experimentare a ipotezelor și mecanismelor inovative -dezvoltarea capacităților de găsim de soluții inovative la probleme vechi sau neașteptate
Estetică	Percepi detaliile ce fac ca un obiect să fie frumos și decorativ?	-dezvoltarea capacităților de analiză și protejare a ceea ce este fragil și delicat -dezvoltarea capacității de observare a mecanismelor de armonizare a componentelor și situațiilor tensionate -dezvoltarea capacităților de comunicare eficientă ce induce starea de armonie și stabilitate
Emoțională	Te afectează în mod direct problemele celorlalți sau ale naturii?	-dezvoltarea capacităților de empatizare emoțională și de înțelegere a factorilor emoționali -dezvoltarea capacităților de analiză emoțională ce conduce la configurarea de soluții de acțiune pozitivă -dezvoltarea sensibilității față de emoționalitatea mediului natural și a altor ființe din alte specii
Antreprenorială	Poți descoperi resurse materiale și umane în orice situație care să-ți permită să realizezi orice?	-dezvoltarea capacităților de descoperire a oportunităților și potențialelor ce pot conduce la o activare sau fluidizare a unor acțiuni -dezvoltarea capacităților de a descoperi calitățile și valorile ne-evidente în oamenii sau resursele din jur -dezvoltarea capacităților de etapizare a demersurilor necesare valorificării și dezvoltării unor resurse sau acțiuni
De business	Poți să dezvolti un plan care să-ți permită să crezi activități ce se autosusțin?	-dezvoltarea capacităților de configurare a unui plan detaliat de lucru ce urmărește un scop bine definit -dezvoltarea capacităților de estimare corectă a necesarului și existentului ce pot permite punerea în aplicare a planurilor de lucru -dezvoltarea capacităților de structurare a activităților și de delegare a acestora către oamenii cei mai potriviți
De găsim de soluții neinvazive și etice (blândețe)	Reușești să împaci și să găsești soluții convenabile tuturor, chiar în situații controversate?	-dezvoltarea capacităților de analizare situațională bazată pe dimensiuni și ponderi, indicatori și șabloane culturale -dezvoltarea capacităților de descoperire a contradicțiilor logice și paradoxurilor dintr-o situație și de rezolvare a acestora prin redimensionarea problemei și schimbarea unghiului de analizare -dezvoltarea abilității de utilizare a comportamentului pacifist și blândeții în aplanarea stărilor tensionate pe durata analizării problemelor
De aplicare conform standardelor și procedurilor (putere)	Poți să urmezi spiritul normelor astfel încât să crezi o situație mai puțin încordată?	-dezvoltarea abilităților de analizare a coerenței sistemelor și a factorilor ce creează incoerență -dezvoltarea capacităților de găsim de soluții de corectare a incoerențelor ce nu afectează echilibrul dinamic al sistemului -dezvoltarea capacităților de descoperire de soluții reformatoare ce conservă valorile deja validate
Muzical artistică	Consideri muzica, armonia și ritmarea ca fiind universale în lumea vie și în univers?	-dezvoltarea abilităților de percepție și descriere a ritmurilor și armoniilor din natură sau societate -dezvoltarea capacităților de interpretare și înțelegere a armoniilor descrise de alții anterior și de inducere a stărilor armonice către alții -descoperirea mijloacelor de armonizare cu diferite situații noi fără a tulbura armoniile proprii

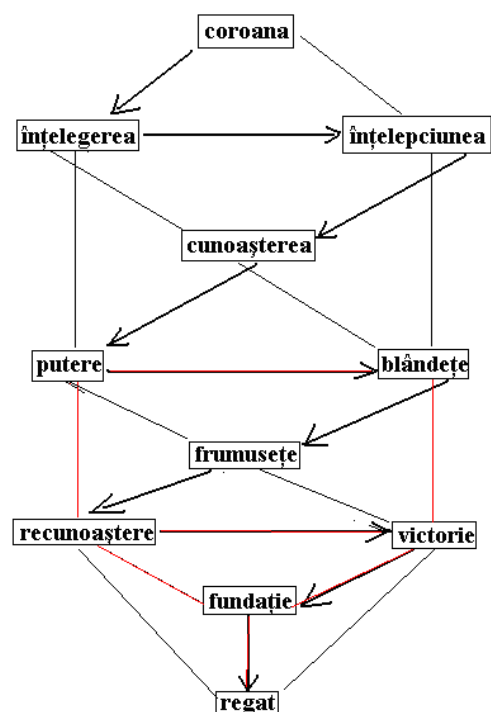
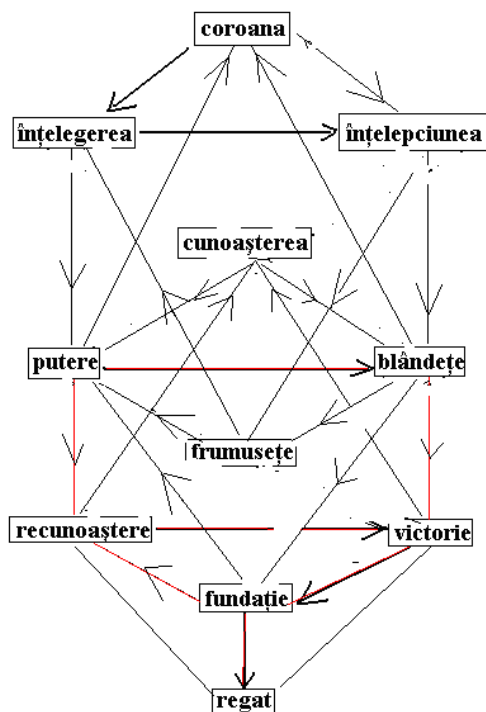
Aplicativă	Aplici ceea ce înveți, descoperi sau crezi în situații concrete?	-dezvoltarea capacităților de a găsi aplicații practice a cunoștințelor teoretice -dezvoltarea abilităților de a descoperi mijloace concrete ce fac aplicabile anumite cunoștințe în anumite situații -descoperirea de aplicații noi a unor instrumente clasice ce le fac aplicabile în contexte noi
Dedicată	Ți-ai dedicat viața unui scop, sau ideal bine definit, îți cunoști rolul și rostul în viață?	-dezvoltarea abilității de a recunoaște domeniile de interes la care răspund emoțional și cognitiv -descoperirea rolului de joc social ce se concretizează în atribuții precise și abilități antrenate -dezvoltarea universului motivațional la cote înalte de tip ideal, rost, destin, ce generează motoarele de dezvoltare a personalității
Vizionară	Îți dai seama în linii mari și în detalii despre mersul viitor al întâmplărilor?	-dezvoltarea abilităților de estimare a cauzalităților și dinamicii unui fenomen -dezvoltarea abilităților de recunoaștere a factorilor declanșatori pentru un fenomen -dezvoltarea capacităților de recunoaștere a factorilor cheie ce pot schimba cursul desfășurării unui fenomen
Conducătoare	Găsești un fir călăuzitor pentru alți oameni care să-i ajute să-și atingă obiectivele?	-dezvoltarea capacităților de descoperire a rolului unor întâmplări în schimbarea direcției unor oameni -dezvoltarea abilităților de descoperire a factorilor ce pot activa potențialele ascunse ale oamenilor -dezvoltarea abilităților de descoperire a persoanelor optime ce pot îndeplini anumite roluri în desfășurarea unor evenimente
De integrare și comparare (cunoaștere)	Ai percepția legăturilor dintre diferite cunoștințe din diferite domenii?	-dezvoltarea capacităților de descoperire a patern-urilor identice ce se exprima diferit pe diferite domenii de aplicare -dezvoltarea capacităților de descoperire a legăturilor pe orizontală dintre diferite fenomene generate de aceeași cauză -dezvoltarea capacităților de descoperire a modului în care evoluează sisteme diferite generate de același patern inițial aplicat în condiții diferite
Analitică	Poți descoperi legăturile cauzale dintre diferite fenomene sau întâmplări?	-dezvoltarea capacităților de descoperire a cauzelor generatoare ale unui fenomen, singure sau în combinație -dezvoltarea capacității de estimare a diferitelor rezultate secundare generate de un anumit fenomen -dezvoltarea abilităților de stimare a factorilor declanșatori ai comutării către un anumit scenariu evolutiv dintr-un portofoliu de scenarii posibile
Academică	Citești mult pe anumite domenii în care ai dezvoltat o cultură deosebită?	-dezvoltarea abilităților de separare a cunoștințelor esențiale de cele contextuale -dezvoltarea capacităților de descoperire a principiilor ce transcend sisteme de gândire dintr-o mulțime de cunoștințe -dezvoltarea capacităților de citire strategică a unui text pe structura intenției sau principii, concluzii obținute, detalii privind obținerea concluziilor și etapele de obținere ale acestora
De consultanță și expertiză (înțelegerea)	Înțelegi mecanismele fine și ansamblurile dinamice ce-ți pot permite să găsești soluții?	-dezvoltarea abilităților de privire pe două sau mai multe nivele de complexitate a unui fenomen și de descoperire a legilor de guvernare ale acestuia -dezvoltarea capacităților de descoperire a mecanismelor proiectate inițial ce pun în mișcare un fenomen și a factorilor ce alterează conceptul inițial -dezvoltarea abilităților de descoperire a soluțiilor de corectare a comportamentelor redundante sau greșite față de scopurile inițiale ale unui proces
De strategie și tactică (înțelepciunea)	Poți construi scheme logice care să acopere diferitele posibilități de evoluție a fenomenelor?	-dezvoltarea capacităților de descoperire și optimizare a schemelor logice necesare punerii în mișcare al unui fenomen sau proces -dezvoltare capacităților de găsire în timp real a soluțiilor alternative pentru corectarea la vreme a tendințelor de deviere comportamentală față de anumite norme sau standarde dorite

		-dezvoltarea capacităților de creare a seturilor de portofolii de soluții alternative ce permit adaptarea drumurilor evolutive ale unui fenomen la devierile așteptate pe parcurs fără afectarea atingerii obiectivelor finale
Echilibrantă	Ai capacitatea de a echilibra situațiile tensionate prin soluții simple și de bun simț?	-dezvoltarea capacității de descoperire a factorilor minori ce au declanșat evenimente majore și de descoperire a factorilor de corecție -dezvoltarea capacității de înțelegere a factorilor emoționali ce în prezența unor cutume culturale sau unor logici specifice de analiză au declanșat anumite fenomene sau evenimente -dezvoltarea capacității de corectare a unor logici sau a unor cutume și de găsim alternativă a unor soluții acceptabile pentru părțile implicate prin relaxarea anumitor condiții
Complexă	Poți percepe complexitatea și dinamica universului sau a unor fenomene particulare?	-dezvoltarea abilităților de înțelegere a logicilor specifice unor fenomene și a fenomenelor derivate obținute generic din aplicarea acelor logici -dezvoltarea capacităților de percepere și descriere a unor fenomene complexe pe mai mult de două nivele de complexitate succesive -dezvoltarea capacității de înțelegere a fenomenelor generate din interacțiunea mai multor logici și a fenomenelor derivate pe același spațiu dinamic
Modelatoare	Poți descoperi factorii, direcțiile, dimensiunile sau variabilele și legile de manifestare?	-dezvoltarea capacității de descoperire a dimensiunilor, ponderilor, variabilelor, logicilor și regulilor de acțiune ce caracterizează un anumit fenomen -dezvoltarea capacităților de aproximare succesivă a etapelor de dezvoltare al unui fenomen prin utilizarea unor instrumente de analiză improprie și externe fenomenelor -dezvoltarea capacităților de construire de scenarii plecate din schemele de caracterizare a complexității și dinamicii unui fenomen
De leadership (coroana)	Poți găsi oamenii potriviți care acoperă nevoile societății, te urmează aceștia?	-dezvoltarea capacităților de motivare a oamenilor astfel încât să-și activeze abilitățile necesare controlării și managementului unui fenomen sau proces -dezvoltarea capacităților de delegare de funcții către cei care au cele mai bune capacități care le permit dezvoltarea rapidă a abilităților de gestionare al unui proces -dezvoltarea capacităților de înțelegere sistemică dar și detaliată a unor fenomene sau procese prin colaborarea cu experții pe probleme

Traseele de dezvoltare ale abilităților și personalității ce permit atingerea și integrarea într-o anumită nișă socială de pot descoperi în primă fază prin valorificarea abilităților și dorințelor cognitive ce descriu un profil de personalitate și prin identificare centrului de echilibru personal de pe harta mentală. În faza a doua traseul presupune alegeri de drumuri și echilibrarea sustenabilă a profilurilor mentale în concordanță cu necesitățile sociale. Un exemplu de grafuri de drumuri orientate este prezentat mai jos

Drumurile prezente pe schema de mai sus sunt multiple, unele prezintă fenomene de transcedere directă pe poziții superioare (cele verticale) altele prezintă etape inițiatice obligatorii, altele prezintă tipuri de inteligență nedescrise în acest studiu, exemplul cel ce unește inteligența de armonizare a componentelor cu cea de strategie și tactică sau cu cea de consultanță și expertiză. Realitatea este că numărul tipurilor de inteligență și al traseelor de dezvoltare de nișe sociale și de integrare pe aceste nișe este variabil și ține de dinamica nevoilor societății. În principiu modelul de mai sus poate fi rafinat și completat la infinit, dar traseele inițiatice și cele de transcedere se pastrează intacte. Dacă drumurile au o orientare pozitivă către pozițiile superioare din diagramă se remarcă o dezvoltare a personalității pe etape de dezintegrare pozitivă orientată către omul altruist. Dacă sensurile etapelor de drum sunt orientate în jos se obține o dezintegrare negativă a personalității. Per ansamblu societate rezistă dacă se respectă o pondere mai mare pentru drumurile ce-i asigură sustenabilitatea.

Combinând atât schemele sociale clasice cât și pe cele derivate ce descriu noi nișe, noi trasee, noi tipuri de inteligențe se poate configura un model dinamic și complex care să asigure concomitent atât o coerență în dezvoltarea traseelor de educație cât și un model social necontradictoriu și sustenabil.

Metamorfoza umană

Deși biologii nu au remarcat existența unei metamorfoze la toate speciile, ea probabil că există, dar se manifestă în mod diferit de la o specie la alta. În cazul speciei umane metamorfoza este direct legată de existența sa pe două planuri, terestru și universal. Transferul de la terestru către universal se face prin mai multe etape, doar că oamenii pot rămâne atașați unei astfel de etape blocându-și evoluția ulterioară, parcurgând astfel una din etapele de dezintegrare pozitivă sau negativă descrise de Dabrowsky.

La fel ca și la alte specii, și la om se produce o asincronie a dezvoltării diferitelor dimensiuni specifice. De exemplu maturizarea sexuală se face mult mai devreme decât maturizarea psihologică sau socială, iar maturizarea personalității se poate amâna pe întreaga durată a vieții dacă oamenii nu-și descoperă rolul social care să le solicite capacitățile lor de tip universal. Polarizarea între terestru și universal face ca omul să fie în situația de a trăi între adaptarea terestră și evoluția către universal și cosmic, etapele dintre aceste două paliere fiind instabile, frământate și constituind etapele de metamorfoză a personalității umane.

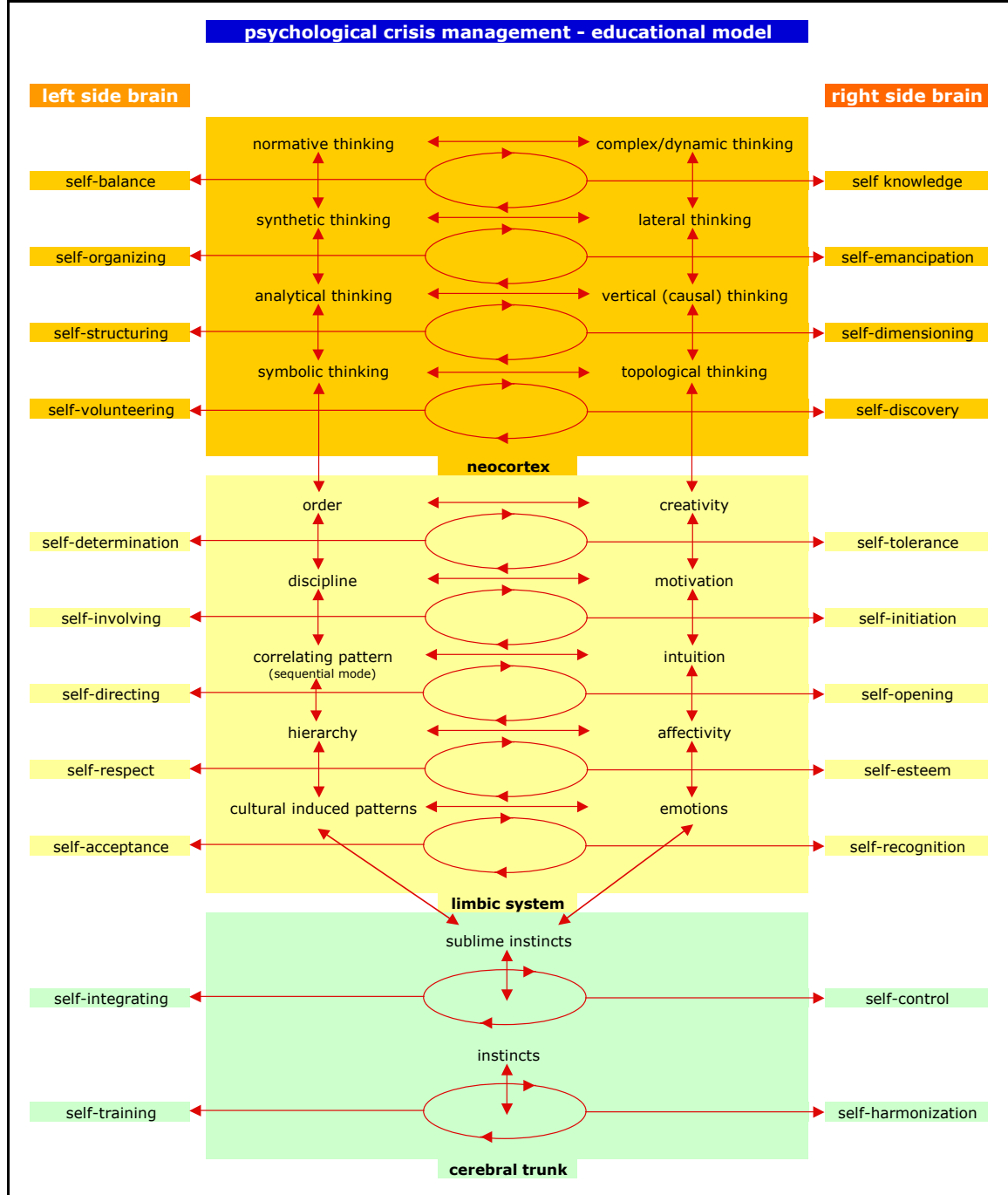
Această dinamică se datorează unei mulțimi de factori complecși plecând de la structura noastră fizică informațională și mergând până la componentele mediului social sau natural ce ne afectează viața. Din punct de vedere fizic informațional omul ca și alte ființe au o structură metamerică. Secțiunile din organism controlate de o pereche de nervi spinali constituie un astfel de metamer, iar clusterelor de metameri ce se pot controla prin glandele cu secreție internă constituie macro-unitățile metamerice ce dețin comportamente și structuri de auto-reglaj proprii. Aceste clusterelor metamerice sunt legate direct de metamorfoza umană, deoarece pachetele de comportamente predefinite la naștere afectează direct dominantă psihologică și direcția de evoluție umană. Pe parcursul vieții aceste pachete comportamentale sunt activate pe rând, având caracteristici diferite în funcție de emisfera cerebrală pe care se proiectează.

Sistemul de proiectare a acestor pachete comportamentale se poate evidenția în schema de mai jos. Diferitele etape de dezvoltare a personalității sunt dependente de etapele anterioare și condiționează etapele ulterioare, pe de altă parte caracteristicile simetrice de pe cele două emisfere cerebrale sunt opuse și complementare, supradimensionarea uneia conducând la subdimensionarea celei simetrice, de exemplu prea multă creativitate conduce la prea puțină ordine și reciproc.

De asemenea prea multă motivare conduce la scăderea disciplinei constituie un alt exemplu în acest sens și permite înțelegerea modelului de creștere a motivației prin stimularea intuiției cu orizont către creativitate.

Tabelul de mai jos face referire la doar trei dintre componentele cerebrale ce țin de proiecția clusterelor metamerice asupra comportamentelor cerebrale, alte clusterelor se proiectează pe alte componente ale sistemului nervos ce sunt identificabile pe măduva spinării sau pe bulbul rahidian. Exemplul de față descrie formațiunile cerebrale reprezentate pe trunchiul cerebral (creierul reptilian), sistemul limbic (creierul mamalian) și neocortexul (creierul uman). Marile pachete comportamentale ale acestor formațiuni neuronale mai recente din punct de vedere evolutiv sunt caracteristice pentru grupele de animale ce le conțin și constituie baza de structurare comportamentală pentru formațiunea cerebrală următoare din punctul de vedere al istoriei evoluției. Pe de altă parte în cadrul fiecărei formațiuni cerebrale există de asemenea o etapizare a evoluției ce se aliniază dezintegrărilor pozitive sau negative de tip Dabrowski cu urmări incalculabile asupra dezvoltării potențialelor umane.

Recunoașterea acestor caracteristici de poate face prin analizarea comportamentelor umane, reprezentate pe schema de mai jos prin coloanele laterale ce conțin caracteristici de manifestare între etajele mai mici a scalei evoluției umane.

Modul în care gestionăm aceste drumuri posibile condiționate de structura noastră de comportamente moștenite genetic este determinant atât pentru felul în care vedem lumea și universul cât și pentru modul în care ne purtăm unii cu alții, cu mediul natural, cu tehnologia, cu noi înșine. Felul în care ne utilizăm potențialul este cheia metamorfozei umane și a trecerii dintr-un stadiu de dezintegrare pozitivă în următorul stadiu de dezintegrare pozitivă sau negativă.

În cazul tinerilor cu tendințe de abandon educativ se petrece un fenomen de dezintegrare negativă a personalității și de haos și confuzie mentală ce-i conduc la credința ratării ireversibile a potențialelor personale.

Dacă fenomenul dezintegrării pozitive se petrece simultan la populația unei societăți putem generaliza conceput de la nivel individual la nivel social. Acest fenomen ne condiționează modul de gândire, logică de evaluare a realității sau de rezolvare a unei probleme, nivelul de utilizare a potențialelor înnăscute și generează epocile istorice.

Definirea istorică a numerelor reale

Un exemplu în acest sens pe metamorfoza umană în care sunt preponderente primele etaje ale creierului mamalian este mai jos. Aceste etaje sunt caracterizate de dipolii emoții-paterne cultural induse, afectivitate-ierarhie, intuiție-paterne corelate. Pe acest nivel și în acest context, utilizând experiențele curente s-au dezvoltat logica lineară, gândirea dihotomică și numerologia

aplicată cu primele operații matematice. Modul în care s-au dezvoltat aceste produse caracterizează încă modul nostru de gândire pentru persoanele care sunt pe etajul de dezintegrare pozitivă similar.

Etape parcurse și justificare istorică

-apariția răbojului pentru enumerarea obiectelor de același tip, ex. turmă de oi în neolitic
-împărțirea semnelor de pe răboj în grupe de câte zece și generalizarea în grupe de grupe de câte zece în timpul începutului istoriei moderne, civilizațiile antice. Coincide această dezvoltare cu organizarea primelor echipe mari de lucru și a primelor armate mari de ocupație, unde era necesară o structură de supraveghere și organizare.

-apariția numerelor întregi negative și pozitive a fost cauzată de necesitățile comerciale și cumpărarea pe credit ce s-a extins în evul mediu. Metoda s-a aplicat pentru debit-credit, organizare a populației pe cupluri bărbați-femei, cuantificarea prin câștig-pierderi, etc. Deși cu rădăcini în perioada expansiunii imperiului roman devine oficială în evul mediu în zona comercială a navigației marine și negustorie costieră.

-numere raționale, fracții apar în perioada lui Pitagora o dată cu conceptul de atomos (indivizibil), din care a derivat ulterior cuvântul atom și cu operațiile aditive și multiplicative. A fost asociat cu primele tentative de abordare a infinitului mic sau a numerelor mari, fără a ajunge la noțiunea de infinit. Operația de ridicare la putere a unui număr natural a apărut ca o aplicație a conceptului de democrație și a republicii lui Platon și a fost utilizată puterea pozitivă subunitară ca un exemplu de manieră de selectare pentru investirea cu puterea politică a celor mai capabili cetățeni. Ulterior ridicarea la putere a devenit puțin practică fiind chiar secretă în perioada evului mediu.

-numerele iraționale au apărut în perioada pitagoreică, primul fiind radical din 2 ce s-a demonstrat cu ajutorul reducerii la absurd că nu poate fi scris sub formă de fracție. Descoperirea a rămas secretă o lungă perioadă de timp deoarece punea sub semnul întrebărilor mitologia oficială și numerologia sacră asociată acesteia, inclusiv conceptul de atomos derivat din această mitologie. Legende spun că cei ce spărgeau secretul numerelor iraționale se puneau în pericol de moarte.

Deși toate aceste categorii de numere se operau în mod similar la adunare-scădere sau înmulțire-împărțire (ridicarea la putere-radicali), iar apariția unei categorii era rezultatul operării cu numerele din categoria anterioară, abia în perioada renașterii au fost incluse toate categoriile enunțate în aceeași viziune despre numere.

Numerele au fost considerate sacre în cursul istoriei datorită faptului că ele înlocuiau caracteristicile calitative ale unui obiect sau persoană cu caracteristicile cantitative. Aceasta anula practic personalitatea persoanei sau unicitatea obiectului, consecințele psihologice ale acestei abordări fiind dramatice, însă atribuite unor puteri superioare precum erau considerați zeii. De exemplu există o legătură directă între existența sclavagismului și numerele naturale, sclavul fiind considerat inițial ca un obiect fără unicitate și calități specifice precum este numărul. O mare revoluție în gândirea umană a fost descoperirea că numerele au individualitate. Astfel apariția numerelor prime, a numerelor perfecte sau a altor categorii de numere cu individualitate a declanșat curentul de eliberare a conștiințelor umane specific renașterii sau iluminismului. Desacralizarea numerelor a fost concomitentă cu apariția libertăților omului, a drepturilor civile etc.

Grecii antici spuneau că cine descoperă o proprietate matematică este iubit de zei, căci numerele sunt parte din apanajul de cunoaștere al acestora. Desacralizarea numerelor a condus la apariția matematicilor moderne, însă abordările de tip cantitativ cauzate de numere sunt încă la baza gândirii umane și a estimărilor sau deciziilor, deși fenomenele actuale declanșatoare de crize multiple sunt deseori calitative și nu pot fi reprezentate cu ajutorul numerelor.

Tendențele de utilizare abuzivă a numerelor sunt încă prezente în memoria noastră recentă. De exemplu holocaustul celui de-al doilea război mondial a fost caracterizat nu doar de asasinarea a numeroși oameni nevinovați în lagărele de concentrare ci și de depersonalizarea acelor oameni al căror nume erau înlocuite cu un număr tatuat pe braț, ca semn al nimicniciei lor în fața zeilor naziști. Încă utilizăm numerele în mod inadecvat și abuziv în viața noastră zilnică, de exemplu

conceptualizat de împărțirea resurselor la o populație mai numeroasă. Cele două operații au fost puternic legate de viața agricolă unde dintr-un bob făceai un spic iar dintr-o pereche de animale făceai în timp o turmă. Exercițiile compuse ce utilizau cele patru operații făceau direct referire la modul în care viața agricolă se lega de viața comunitară, prioritatea având-o viața agricolă.

Ridicarea la putere a fost legată direct de puterea politică și administrativă și a apărut ca operație după conceptualizarea numerelor subunitare. Această operație a fost direct legată de valoarea bazei și de mărimea exponentului. Dacă baza deși pozitivă era subunitară prin ridicare la putere rămânea pozitivă dar se micșora, ceea ce nu se petrecea atunci când baza era supraunitară, ridicarea la putere măbind valoarea rezultată. Traducerea politică a momentului avertiza pe cetățenii cu drept de vot să investească în funcția de conducător persoanele cele mai valoroase ce sunt mai mult decât niște oameni integri, cei mai valabili fiind asemenea zeilor (semizeii). Prin ridicarea la putere valoarea lor va deveni cu mult mai mare și puterea lor de acțiune va fi de asemenea amplificată de funcția lor de comandă. Însuși Platon avertiza cetățenii de mare valoare să se ofere spre a fi conducători, căci dacă vor intra la conducere niște oameni ce nu sunt nici măcar integri atunci se va petrece distrugerea și ruina cetății căci nu vor putea impune. Istoria a dat dreptate lui Platon. Faptul că puterea este considerată ca fiind prioritară în orice exercițiu cu mai multe operații se datorează percepției nevoii de căutare a unor lideri valoroși, supraunitari.

Acest univers social politic agricol întărit de operațiile matematicii vremii a fost epoca de glorie ce a făcut omenirea să înceapă să cerceteze secretele universului și să-și testeze propriile limite încercând să le depășească. Toată istoria după acest început a fost legată de modul de percepție al realității și de operațiile și conceptele prin care se producea această percepție.

Utilizarea parantezelor și prioritățile sociale, exemplu de modelare matematică din vechime

Parantezele în operațiile cu numere reale au de asemenea o anumită istorie dată de prioritățile sociale sau de mediu. De exemplu parantezele puse la adunări și scăderi sunt direct legate de prioritățile de structură sau grup social ce sunt implicate în tranzacție valorilor. Faptul că parantezele mici sunt primele care se efectuează arată că paranteza rotundă este legată de structura familială mică. În mod similar paranteza mare este legată de structura comunitară cea mai apropiată, iar acolada de structura administrativă generală. Cu alte cuvinte întâi se asigură nevoile familiei, apoi ale comunității iar în cele din urmă pe cele ale cetății în tot ceea ce înseamnă valoare cantitativă materială.

Dacă însă avem calcule cu adunări/scăderi și înmulțiri/împărțiri în același exercițiu mai întâi executăm calculele cu înmulțiri sau împărțiri apoi trecem la cele cu adunări sau scăderi în ordinea din exercițiu. Din punctul de vedere al anticilor aceasta înseamnă că întâi se vor ocupa de înmulțirea surselor de hrană și de împărțirea recoltelor, abia apoi de tranzacțiile comerciale ce se bazează pe debit și credit.

Dacă între calculele unui exercițiu se află și puteri atunci acestea se execută primele, înaintea tuturor celorlalte operații. Aceasta semnifică că puterea administrativă are primul drept de a culege roadele muncii umane, iar poruncile ei se execută cu prioritate. Toate aceste reguli au stat la baza unui sistem de gândire ce a culminat cu republica lui Platon, ideologia monadică, conceptul de atomos, logică lui Socrate, cercetarea de tip Pitagora, aplicabilitatea de tip Arhimede, etc. pentru antici executarea unui exercițiu aritmetic era o modelare a unei situații posibile din care trăgeau concluzii și preluau experiență de viață. În prezent aceste calcule nu mai au aceeași semnificație de ordonare a universului social ci s-au banalizat, însă obiceiurile sociale cu care se conectau în vechime sunt încă actuale. Pe de altă parte saltul de la matematicile liniare la matematicile complexității relevă și un salt în metamorfoza umană, iar crizele ce caracterizează această perioadă corespund unei dezintegrări pozitive de tip social pe același vector dintre terestru și cosmic cu orientarea către cosmic, fără pierderea caracteristicilor anterioare, dar cu modificarea ponderilor. Această regulă a conservării istoriei evolutive se poate remarca la toate fenomenele

legate de fenomenele vieții, de la arhitectura celului și a ADN-ului și până la complexitatea evoluției sociale sau psihologice.

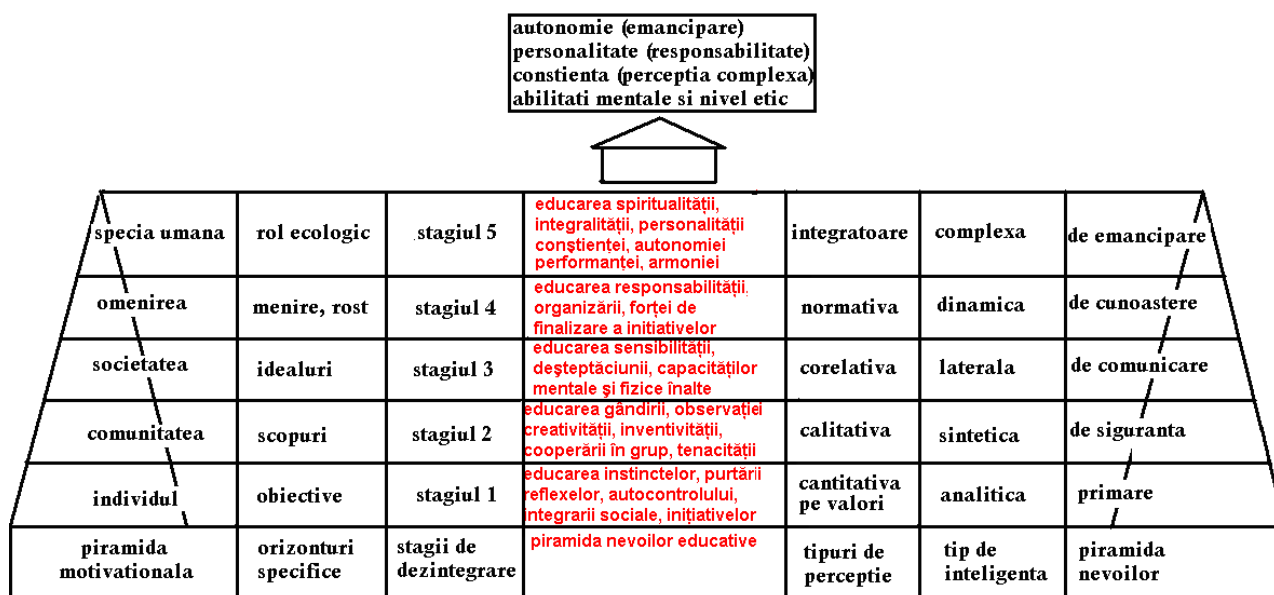
Dezintegrarea pozitivă de tip social și metamorfoza socială sunt evident mai complexe decât cele individuale necesitând un dialog și o armonizare complexă a viziunilor individuale despre lume și viață, precum și un univers ideatic și motivațional cu o scalare similară pentru diferite culturi. Aceasta se traduce într-un complex univers motivațional și într-o structură complexă a necesităților induse de către societate precum și în desciderile educaționale specifice.

Pentru cazul tinerilor cu abandon educativ necesitatea schimbării unghiului de vedere asupra lumii și de trecere la o formă de educație bazată pe contestarea cunoștințelor existente și crearea unei viziuni proprii creative devine principalul motor de recuperare a încrederii, motivației și de creștere a stimei de sine. Dacă școala nu se pricepe să facă această schimbare, ea se va face în stradă crescând astfel riscul de infraționalitate.

Piramida necesităților educaționale

Piramida lui Maslow a necesităților umane se reflectă în mod direct și într-o piramidă cu structură asemănătoare privind necesitățile educaționale. Considerând necesitățile umane ca fiind generate de funcționarea unor sisteme și ansambluri de sisteme organice ale complexului organism uman, aceste funcționalități se exprimă și în nevoile de antrenare și educare ale copilului sau persoanei adulte.

METAMORFOZA UMANA

Personalitatea umană se dezvoltă în mod complex și armonios numai în condițiile în care se educă toate nivelele piramidei nevoilor educative. Vectorii dezvoltării sunt îndreptați către adaptarea la condițiile terestre și către eliberarea evolutivă către universal și cosmic. Rolul maximal al educației este găsirea punților de mediere între acești doi vectori la fiecare nivel de dezvoltare a personalității umane.

O analiză a etapelor mai sus menționate arată că între nevoile primare ce sunt satisfăcute în general prin copierea comportamentelor adulților și ajustarea propriului comportament la exigențele sociale și nevoile superioare de cunoaștere sau de emancipare există etape intermediare.

-1) Nevoile primare au o componentă de tranziție către nevoile de siguranță ce se referă la siguranța alimentară, a teritoriului și proprietății, este în același timp legată de nevoile de grup social apropiat și de rezolvare a problemelor curente. Nevoile de armonizare cu ceilalți, de standardizare, ritualizare și eliminarea riscurilor, de afectivitate pozitivă sunt componente ale aceluiași etaj intermediar

-2) Nevoia de siguranță este tot apropiată de nevoile de bază, siguranța fiind dată de apartenența la un grup, la capacitatea de observație a detaliilor semnificative, la utilizarea corectă a instrumentelor de gândire, la capacitatea de adaptare la nevoile celorlalți, la descoperirea de

instrumente de acțiune sau organizare care permit atingerea țintelor propuse sau impuse de necesități.

-3) Nevoia de comunicare este etajul intermediar între adaptare și evoluție și poate fi considerat etajul cu cea mai mare dinamică educațională și cu cel mai mare potențial de armonizare a personalității și maximizare a realizării abilităților înăscute sau dobândite. În educație în general sunt utilizate ca metode feedback-ul, dezbateră, observația esențialului sau trascendenței unor instrumente cognitive, corelarea informațiilor și descoperirea regulilor de manifestare a unor fenomene, antrenarea abilităților înalte prin exerciții de dificultate crescătoare.

-4) Nevoia de cunoaștere este evolutivă, caracterul ei adaptativ este mai puțin evident, de aceea este frecvent evitată de personalitățile cu tendință adaptativă mai pregnantă. Cunoașterea legată de responsabilitatea acțiunilor, de dezvoltarea abilităților organizatorice, de educarea forței de a finaliza acțiunile dificile începute sau planificate, de gândirea dinamică și normativă sunt caracteristici ce sunt prezente în programele de leadership destinate unui grup selectat de persoane implicate în rezolvarea problemelor generale sau gestionării crizelor sau sistemelor complexe. Ca nivel cognitiv se poate stabili ca înțelepciune definită prin capacitatea de descoperire a soluției optime.

-5) Nevoia de emancipare este pur evolutivă deseori chiar cu riscul inadaptabilității totale la mediul social și este prezentă mai ales la cei implicați în domeniile de frontieră, precum științele înalte (în special cele legate de complexitatea fenomenelor naturale), tehnologiile de vârf, ecologia, arta sau religiile. La acest nivel se face o totală diferențiere între conștiința de sine și nivelul de conștiință asupra universalului. La acest nivel omul este lipsit de egocentrism sau interese proprii și muncește exclusiv pentru armonizarea sistemelor dezechilibrate sau crearea de instrumente destinate acestui scop. Profilul integrator al nivelului se poate observa numai la oameni cu parametri foarte înalți de inteligență sau personalitate. Nivelul cognitiv este asociat cu spiritualitatea sau trăirea fenomenologică a fenomenologică a domeniului studiat.

Deși tendința generală este de polarizare pe unul dintre cei doi vectori adaptare sau evoluție se poate realiza și o armonizare a lor lăsând liberă calea evoluției personalității umane, în această direcție educația fiind singurul instrument pe care-l putem utiliza. Definirea educației în acest sens este dată de următoarele dimensiuni:

- 1) dimensiunea autocontrolului, autocunoașterii, autodisciplinării pornirilor și instinctelor
- 2) dimensiunea integrării sociale, a comportamentului civilizat, a respectării regulilor în vigoare, a dezvoltării abilităților manuale sau fizice, a lucrului împreună
- 3) dimensiunea comunicării sociale, a respectului față de ceea ce există, om, natură, cultură, creație, efort al altora sau propriu, a integrării și utilizării potențialelor, a incluziunii și toleranței, nonviolentei și conservării echilibrelor
- 4) dimensiunea cunoașterii, a îmbogățirii culturii și pasiunii față de cunoașterea anumitor domenii, a performanței intelectuale, artistice, sau de alt tip, a gestionării situațiilor complexe și a rezolvării problemelor cu grad înalt de dificultate
- 5) dimensiune emancipării personalității, a spargerii limitelor umane, a armonizării cu aspectele cosmice sau cu infinitatea exprimată în fenomenele complexe ale vieții sau universului neviu, de eliberare a gândirii de dogme sau instrumente standardizate de gândire, a descoperirii noului.

Deși aparent omul se poate dezvolta numai prin parcurgerea succesivă a acestor nevoi și dimensiuni, în realitate el poate evolua simultan pe toate dimensiunile cu ajutorul unor programe educative suficient de ofertante și de bine gândite. Insistența secvențială asupra unei singure dimensiuni sau nevoi cu ignorarea celorlalte produce personalități insuficient și inegal dezvoltate.

Fiecare dimensiune se poate însă ataca prin programe educative cu ajutorul unei metode specifice de educație și cu o curriculă cu caracteristici bine structurate. Atenția acordată armoniei dezvoltării tuturor dimensiunilor enențate corespunde echilibrului dintre toate componentele metamerice umane și maximizării potențialelor adaptative dar și evolutive simultan. În mare măsură din punct de vedere conceptual această armonie este mult mai asemănătoare idealurilor antice de minte sănătoasă într-un corp sănătos, suflet drept și personalitate nobilă, decât al

idealului educațional actual de competitivitate pe un sector îngust ce a fost promovat de economia de piață.

-1) Pentru primul nivel metoda educativă optimă este copierea comportamentului sau modelelor de gândire a celor mai prețuiți și considerați mai valoroși. Principiul stimulării educative este „fă ca mine, dacă eu pot și tu poți dacă muncești suficient de mult”

-2) Pentru al doilea nivel metoda optimă de gândire este lucrul în grup pe proiecte aplicative prin diferențierea sarcinilor de lucru în funcție de capacitățile și caracteristicile fiecăruia. Principiul stimulării educative este “fă-te util celorlalți oferind capacitățile și munca ta cea mai bună calitativ și cea mai motivată”

-3) Pentru al treilea nivel metoda optimă este metoda feedback-ului și dezbaterii de grup. Principiul stimulării educative este “ce părere ai despre următorul subiect sau ipoteză”

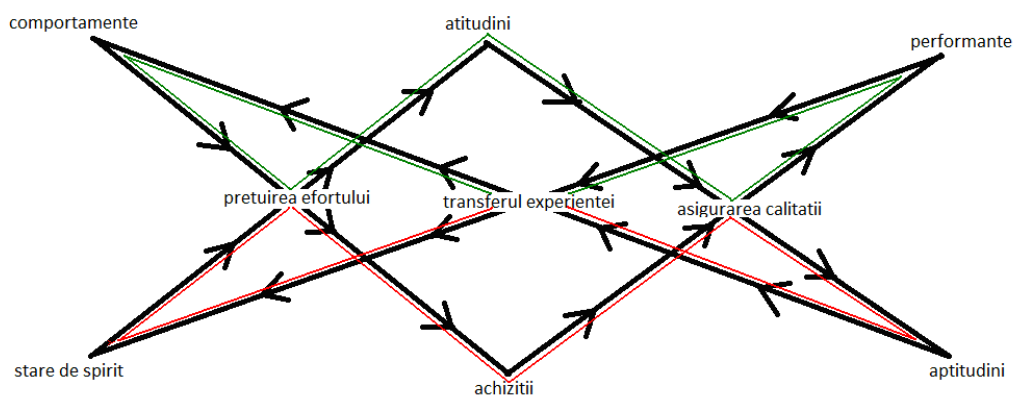
-4) Pentru al patrulea nivel metoda optimă este deschiderea cognitivă către subiecte noi de interes și intrarea pe diferite nivele de cunoaștere. Principiul stimulării educative este “hai să descoperim împreună”

-5) Pentru al cincilea nivel metoda optimă este învățarea de la măștri și găsirea acestora în fiecare exprimare a naturii. Principiul stimulării educative este “să observăm și să înțelegem ingineria naturii, inteligența și sensibilitatea universului, divinitatea vieții și a universului”.

La copiii cu abandon educativ piramida lui Maslow se limitează de cele mai multe ori la structurile de bază, aceasta datorându-se de cele mai multe ori și condițiilor socio-economice în care copiii trăiesc. Școala, prin programe educative adecvate poate dezvolta și etajele superioare, aceasta presupunând însă o centrare mai mare pe programele de dezvoltare a personalității decât pe programele de acumulare brută de cunoștințe.

Motivația internă

Motivarea unei personalități către evoluția pozitivă a personalității are un mecanism ce asigură diferitele bucle de feedback pozitiv ce permite atât armonizarea structurilor cerebrale cât și utilizarea complexă a acestora. Schema generală de lucru este prezentată mai jos.

Cele două emisfere cerebrale sunt reprezentate prin culori diferite și activitatea lor comună poate fi urmărită prin săgețile de pe schemă. Dacă mediul social motivațional ține de piramidele nevoilor sau motivărilor educaționale sau sociale și este direct legat de fenomenul dezintegrării pozitive de tip Dabrowski, partea de motivare internă ține de deciziile personale și de natura personală a fiecăruia. Cele două fenomene sunt în raportul nature-nurture și sunt corelate între ele având influențe determinante în evoluția personalității umane.

Deschiderea produsă de studiile lui Dabrowski este confirmată și amplificată la momentul actual de studiile din neuroștiințe, din etologie animală și umană precum și din alte ramuri științifice legate de aplicarea științelor complexității. Aceasta conduce la alte moduri de abordare ale evoluției umane ce pot să creeze o viziune mai rafinată asupra destinului umanității și a mijloacelor de stimulare a evoluției umane către o lume mai armonioasă.

Vectorul motivațional intern poate fi utilizat pentru proiectarea de programe de educație etapizate și dedicate unor grupuri țintă cu caracteristici cunoscute precum copiii cu tendință de abandon educativ. Un exemplu în această direcție este dat mai jos.

Metodologie de desfasurare a ciclurilor de instruire a copiilor cu tendință de abandon educativ

Grupurile țintă a copiilor cu tendință de abandon sau cu abandon au o poziție față de educația formală centrată pe ceea ce educația formală nu oferă, anume activitățile practice și învățarea prin experiment și practicare directă. Această formă de educare nu cere alfabetizare, ci cunoștințe de specialitate oferite prin viu grai și puterea exemplului propriu. Din acest motiv ciclurile de instruire vor trebui să pornească de la experiențele de viață și profesionale ale elevilor și nu de la textele scrise sau de la temele pentru acasă.

Experiențele profesionale ale elevilor pot fi urmărite prin contactul cu familiile acestora, prin discuții cu elevii sau tinerii cu abandon și prin studiul culturii locale. Aceste experiențe au creat direcțiile de interes ale copiilor și tinerilor și pot constitui baza reintegrării lor școlare dacă oferta educativă dată de programele nonformale este capabilă să se sprijine pe experiențele lor de viață sau profesionale și va răspunde la necesitățile personale sau ale comunității copiilor și tinerilor.

O dezvoltarea pe pași a programelor este următoarea:

Pasul 1

Evaluarea caracteristicilor naturale sau cultural-sociale ale copiilor, a stilului lor de învățare și a orizontului lor de preocupări, interese și motivații. Proiectarea sau selectarea de programe sau cursuri adiacente acestora ce sunt structurate pe satisfacerea nevoilor de educare aplicată a elevilor.

Pasul 2

Definirea termenilor specifici și găsirea metodelor de prețuire a eforturilor elevilor în conformitate cu realizarea obiectivelor propuse conform stilului lor de învățare și a domeniilor lor de interes. Organizarea de grupuri de lucru pe activitățile proiectului și a regulilor de stimulare și încurajare a eforturilor. Activitățile vor fi organizate ținând seama de modul de învățare specific vârstei (prin joc, animație, tetru de păpuși, etc)

Pasul 3

Dezvoltarea de atitudini pozitive pentru învățatură prin orientarea practică și aplicativă a conținuturilor și prin definirea necesităților de învățare suplimentară de tip formal ce poate permite accesul la cunoștințele scrise, dezvoltarea abilităților de exploatare a bazelor de date de pe internet sau din cărți.

Pasul 4

Practicarea de activități de învățare și antrenare cu asigurarea calității prin înțelegerea normelor de calitate, cu ajutorul unor practicanți cu experiență și specializați a tipului de activități ce cunosc din practică cum se poate obține calitatea cerută. Învățarea se va face prin practicare directă și sub supravegherea atentă a practicantului mai vechi.

Pasul 5

Dezvoltarea de aptitudini de utilizare practică a cunoștințelor prin activități lucrative, dar și prin studiu individual, căutări pe net, sau în cărți și dezbateri în grup organizat pentru configurarea și punerea în practică a soluțiilor găsite.

Pasul 6

Organizarea activităților de recuperare a întârzierilor prin transferul de bune practici de la cei care au reușit să performeze în pasul 5 către cei care au întâmpinat dificultăți. Crearea unei rețele de mentorat între colegi pentru depășirea dificultăților specifice.

Pasul 7

Definirea comportamentelor de învățare și colaborare pentru atingerea obiectivelor specifice. Crearea codurilor de comportament social și de grup și a metodelor de îmbunătățire a performanțelor de învățare și de eficientizare a adaptării la noile cunoștințe.

Pasul 8

Dezvoltarea unei ierarhii și a unei structuri pe direcții de abilități și aplicabilitate a abilităților, a unui referențial de modele profesionale dintre elevi ce vor putea constitui rețelele de moment (înaintașii) ce vor putea fi urmați de ceilalți.

Pasul 9

Dezvoltarea unei baze de experiențe de grup și de achiziții pe domeniile studiate și aplicate practic care să constituie patrimoniul mereu îmbogățit al programului. Dezvoltarea mândriei apartenenței la un grup inovator și cu impact pozitiv asupra mediului social. Dezvoltarea motivației de învățare certificată de diplomă de studii.

Pasul 10

Dezvoltarea setului de criterii bazat pe experiență proprie și de grup care permit asigurarea calității programului de instruire și al produselor aplicative obținute datorită programului. Crearea conștiinței de mândrie profesională și a liniilor de motivare către învățarea permanentă, sau formală cu certificarea prin diplomă de studii.

Pasul 11

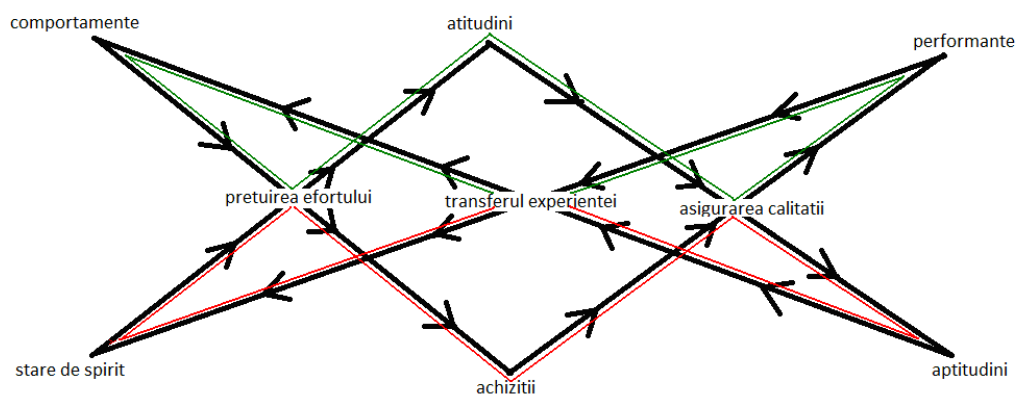
Dezvoltarea criteriilor de evaluare a performanței pentru activitățile sau produsele obținute. Crearea unei scale de auto-evaluare, crearea de mini-concursuri între cursanți și a unei expoziții pentru produsele deosebite. Dezvoltarea unei linii de orientare de carieră în funcție de direcțiile în care cursanții au manifestat performanțele cele mai mari.

Pasul 12

Crearea unei forme de consemnare scrisă sau pe forumuri online a experiențelor celor mai remarcabile, ale dificultăților de parcurs, a soluțiilor găsite și împărtășirea acestor experiențe cu alți colegi din programe similare.

Pasul 13

Dezvoltarea unei linii de urmărire a absolvenților (alumni) și de continuitate a contactelor cu ei în direcția orientării lor ulterioare în procesul de educare continuă. Crearea unei forme de prezentare publică a performanțelor absolvenților programelor care vor întări motivația altor tineri de a participa la aceste programe.

P

entru
buna
funcțio

nare a programelor educative este necesară atât implicarea părinților sau bunicilor sau a meserișilor din zonă cât și pe aceea a micilor industriași din zonă. Fiecare dintre aceste categorii pot fi utilizate pentru a aduce și transmite experiență practică cât și pentru a crea mediul experimental necesar dezvoltării părților aplicative ale programelor.

Un mare accent se va pune pe colaborarea cu bunicile relativ tinere și încă active. Acestea au avut timp să dezvolte o filozofie aplicativă proprie, abilități de supraviețuire și adaptare la condițiile dificile de viață și au avut de asemenea timp să constate că le-ar fi fost de mare folos să aibă mai multă carte pentru a avea o viață mai bună. Din experiența internațională se dovedește că influența bunicilor asupra comunității locale este superioară influenței părinților și că bunicile sunt mai motivate decât părinții să se implice în astfel de programe ce pot da celor tineri șanse existențiale mai bune decât ale lor.

Dezintegrarea pozitivă și stilurile de învățare

Etajele de dezintegrare pozitivă a lui Dabrowsky precum și piramida nevoilor lui Maslow nu se regăsesc în totalitate în studiile statistice asupra populațiilor umane. Dacă luăm în considerație structura cerebrală pe formațiunile cerebrale puse în evidență de neuroștiințe putem înțelege că fenomenul funcționării creierului este complex și dinamic și nu poate fi abordat liniar decât în anumite direcții de evaluare. Complexitatea este dependentă și de modelul holografic de funcționare a creierului ce creează diferențieri în rolurile diferitelor emisfere cerebrale. Astfel modul în care gândim logic depinde de percepțiile noastre și de proiecțiile acestora pe celaltă emisferă. De exemplu, emisfera cerebrală stângă este cu preponderență auditivă în timp ce emisfera cerebrală dreaptă este cu preponderență vizuală. Cu toate acestea comportamentele celor două emisfere provin din proiecțiile încrucișate deoarece ordinea și măsura caracteristicilor secvențiale provin din vizualizarea spețiului, în timp ce ritmurile și armoniile caracteristice vizualilor sunt provenite din percepțiile auditive. O abordare complexă a funcționării creierului în raport cu caracteristicile psihologice trebuie să țină seama de foarte multe aspecte structurale și funcționale printre care stilurile de învățare sau caracteristicile relevate la diferite etape de vârstă.

La momentul actual se cunosc diferite aspecte legate de stilurile de învățare, o prezentare sumară este dată mai jos. Există mai multe categorii de stiluri, vizuali, auditivi, kinestezici și senzitivi, fiecare fiind de emisferă dreaptă sau de emisferă stângă în funcție de ponderea informațiilor generate în mod specific de o anumită structură cerebrală sau reflectată de structura simetrică de pe cealaltă emisferă cerebrală.

Auditivi	Vizuali
<i>Caracteristici generale</i>	<i>Caracteristici generale</i>
Procesează percepții senzoriale concrete: imagini, sunete ori impresii senzoriale lipsite de cuvinte, sau însoțite de cuvinte ce au puternice asociații senzoriale	Procesează limbajul simbolic: litere, cifre, cuvinte, limbaj, idei, concepte
Comunicare verbală	Comunicare non-verbală: descifrează mimica <i>facială</i> , limbajul corpului, tonurile vocii și sugestiile emoționale
Ordine pas-cu-pas, liniară, secvențială Simultan, global, tabloul general	Non-temporală: Nu percepe ordinea temporală (deoarece nu deține o ordine pas-cu-pas, liniară, secvențială)
Temporală: Percepe ordinea temporală (deoarece deține o ordine pas-cu-pas, liniară, secvențială)	Analizează prin descompunerea în părți componente Sintetizează prin conectarea părților componente într-un ansamblu
Învățarea se face de la parte spre întreg	Învățarea se face de la întreg spre parte
Ascultă mai mult cuvintele decât nuanțele emotive ale glasului	Percepe emoțiile altora
Muzică: aspecte secvențiale, liniare, cronometrate ale producerii muzicii, analiza muzicală	Muzică: fredonat „după ureche”, aprecierea integrală a muzicii, sintetizarea diferitelor sunete într-un tot
Creativă cu materialele existente	Creativă prin închipuirea de lucruri ce nu există deocamdată, inventivitate, imaginație
<i>Emisfera dreapta</i>	<i>Emisfera stanga</i>
Elevii auditivi de emisfera-dreaptă învață cel	Are nevoie să-și alcătuiască un plan general sau

mai bine prin auz și sunt acordați la sunete, muzică, ritmuri, nuanțe vocale și cuvinte senzoriale puternice, care oferă imaginea tabloului general.

Armonia muzicală este importantă pentru ei, pentru că-i deranjează orice zgomote disonante. îi atrag sunetele frumoase, cântecele melodioase și vocile plăcute, respingându-le pe cele iritante și stridente - sirene, pichamere sau glasuri ascuțite.

Le place să călătorească pentru a se îndepărta de zgomotele disonante ale orașelor, să se relaxeze în mijlocul sunetelor naturii, în munți, în pădure sau pe malul mării.

După ce aud o melodie, sunt capabili să și-o reamintească precis și s-o reproducă perfect după ureche.

Auditivii de emisfera-dreaptă au idei creative pentru efectele sonore, adesea inventând noi tipuri de sunete, noi genuri muzicale, noi instrumente sau combinații de instrumente și sunete, cum ar fi combinația dintre muzică și zgomotele din natură

Pot simți negativismul cuiva, furia ascunsă, resentimentul și sarcasmul. Invers, pot simți sinceritatea, dragostea și grija, atitudinile afectuoase și vor răspunde imediat față de persoana cu pricina.

Tehnicile de vizualizare îi ajută să perceapă cele citite și să-și îmbunătățească procentajul de reținere a detaliilor mărunte, precum și a cuvintelor abstracte.

Emisfera stanga

Rezolvă puzzle-uri logice și cu numere, sau probleme matematice. Alții se pricep la matematica superioară și la procesele secvențiale implicate în economie, burse, taxe și finanțe, și citesc ziarele și revistele financiare și comerciale, urmărind tendințele bursei și ale lumii afacerilor

Lucrează secvențial și își păstrează hârtiile și actele în ordine.

Gândesc prin rostirea gândurilor cu voce tare și prin discuția cu alții.

să enumere secvențial etapele necesare pentru a ajunge la soluție

Extrem de organizați și putând duce o sarcină până la sfârșit.

Preferă să învețe stabilind orare și termene stricte

Citind, înregistrează vizual fiecare cuvânt, în ordine, și își pot aminti materialele atunci când sunt întrebați.

Unii dintre ei sunt realmente enciclopedii ambulante.

Pentru accelerarea lecturii, trebuie să vizualizeze cuvintele și detaliile pe care le citesc

Emisfera dreapta

Preiau informația prin ochi și sunt acordați la imagini, tablouri, grafice, culori, forme, desene, mărimi și relații spațiale.

Numai după ce au zărit imaginea generală, se pot concentra asupra detaliilor.

Vizualii de emisfera-dreaptă sunt acordați la felul cum arată lucrurile și îi deranjează dezordinea vizuală.

Sunt atât de conștienți de felul cum arată lucrurile încât pot deveni distrași, dacă nu se corectează aspectul vizual disturbant.

Deși nu-și păstrează lucrurile în ordine, aranjate liniar, așa cum fac omologii lor de emisfera-stângă, ei doresc ca ambientul vizual ce-i înconjoară să fie atrăgător și vor găsi o modalitate prin care să păstreze lucrurile într-un mod atractiv.

Deoarece vizualii de emisfera-dreaptă gândesc și își amintesc de obicei în imagini, au tendința de a ridica ochii spre tavan, în stânga sau în dreapta.

Deoarece conștiința timpului nu se găsește în emisfera cerebrală dreaptă, ei încep și își termină treaba conform timpului personal și

<p>Lucrează bine cu date, fapte, cifre și statistici precise</p> <p>Sunt sensibili la calitatea exprimării verbale a altor persoane, remarcând greșelile de natură gramaticală și sintactică, vocabularul redus și frazele repetitive</p> <p>Ei planifică și repetă ceea ce vor spune, asigurându-se că frazele le sunt corecte din punct de vedere gramatical, și că exprimarea este precisă și clară, cu cuvintele cele mai potrivite.</p> <p>Le place să colecționeze cuvinte și-i încântă să le asocieze în moduri interesante.</p> <p>Le plac neologismele și termenii livrești, ca și cuvintele ce sună bine și asigură nuanța cea mai apropiată de înțelesul dorit.</p> <p>Atunci când ascultă muzică, auditivii de emisfera-stângă sunt conștienți de aspectele tehnice și le analizează conform standardelor lor ridicate, apreciind aranjamentul orchestral sau calitatea vocilor cântăreților, ceea ce face din ei excelenți critici muzicali.</p> <p>Dacă nu le va răspunde nimeni, este posibil să înceapă să vorbească singuri cu glas tare. Au nevoie de liniște numai atunci când studiază sau citesc, deoarece muzica, zgomotele sau discuțiile altor persoane îi distrag din a-și „auzi” propriile gânduri.</p>	<p>cerințelor proiectului, nu după un grafic orar prestabilit.</p>
<p>Senzitivi-tactili</p>	<p>Kinestezici</p>
<p><i>Caracteristici generale</i></p> <p>învață folosindu-și mâinile și degetele, simțul pipăirii și reacțiile emoționale.</p> <p>Sunt sensibili față de limbajul asociat comunicării nonverbale, așa cum sunt mimica feței unui vorbitor, limbajul corpului, tonul vocii și starea emotivă, care-i fac de două ori mai conștienți în privința mesajelor altor persoane.</p> <p>pot reuși o empatie imediată cu alții</p> <p>își exprimă gândurile, verbal sau în scris,</p>	<p><i>Caracteristici generale</i></p> <p>Ei nu gândesc în termenii cuvintelor, ci obțin informațiile intuitiv.</p> <p>Devin extrem de agitați dacă sunt siliți să stea nemișcați sau să rămână prea mult timp în același loc.</p> <p>Este mai bine să li se ofere activități de mișcare asociate învățatului, așa cum sunt jocurile, exercițiile sau simulările; atunci, vor fi capabili să se concentreze la fel de bine precum persoanele cu alte stiluri care lucrează în mediul lor favorit.</p>

prin termeni specifici sentimentelor.

Actul scrierii în sine le ajută creierul să proceseze informațiile

manifestă tendința de a-și organiza însemnările, sau de a alcătui tabele, liste, diagrame sau sinteze.

O dată ce au scris ceva, nu-l vor uita

Emisfera dreapta

Emisfera stânga

Învăță secvențial prin limbajul simbolic al literelor, cifrelor și cuvintelor.

Frecvent, țin în mână un creion sau un pix și scriu, ceea ce-i ajută să gândească și să asculte mai bine.

Mențin contact vizual general, pentru a descifra expresia unui vorbitor, pentru ca apoi, când *gândesc*, să privească în jos și în lateral.

Au tendința de a-și exprima cu precizie propriile sentimente și pot reuși o empatie imediată cu alții.

Adesea, gesticulează din mâini și de obicei sunt expresivi.

Tactilii de emisfera-stângă dobândesc idei noi sub forma intuițiilor sau impresiilor, iar apoi concep abordarea pas-cu-pas pentru a le pune în aplicare.

Se pot trezi în toiul nopții cu o idee și trebuie să scrie imediat.

Sunt extrem de motivați și își folosesc logica și capacitatea de a-și exprima sentimentele în cuvinte care-i conving pe alții de ideile lor.

La seminarii sau prelegeri, pot lua multe notițe, în mod liniar, secvențial, dar după aceea nu vor mai avea nevoie să le consulte.

Mulți gândesc și ascultă mai bine dacă mâzgălesc, dacă desenează sau dacă țin ceva în mâini.

Emisfera stânga

Kinestezicii de emisfera-stângă gândesc într-un mod organizat și sistematic și învață prin mișcările mușchilor motori.

Ei trebuie să se miște mult și sunt agitați atunci când sunt nevoiți să stea într-un singur loc. Dacă sunt siliți să rămână așezați prea mult timp, vor începe să se foiască sau să se legene, să dea din picioare, ori chiar să se scoale.

Atunci când li se refuză posibilitatea de mișcare, ei găsesc altă modalitate de exprimare a nevoilor kinestezice, care pot să nu fie productive.

Mulți kinestezici de emisfera-stângă au o coordonare foarte bună și își pot sincroniza mișcările cu ale altora.

Sunt sistematici și ordonați, și obișnuiesc să termine sarcina pe care o au, înainte de a trece la alta.

Dacă locul nu le permite să se deplaseze sau dacă nu sunt angajați în nici o activitate orientată spre acțiune, kinestezicii de emisfera-stângă se vor simți stingheri și plictisiți, deoarece n-au ce face acolo.

Elevii kinestezici de emisfera-dreaptă învață prin mișcarea mușchilor motori în mod creativ, imaginativ, liber și nestructurat.

Emisfera dreapta

Nu toți kinestezicii de emisfera-dreaptă sunt sportivi. Există multe alte activități ce implică mișcarea. Pentru ei, mișcarea poate fi o deplasare în propria lor minte, de la un subiect sau un proiect la altul

Kinestezicii de emisfera-dreaptă se pot gândi simultan la mai multe lucruri și pot derula simultan mai multe proiecte.

Lucrează în mod impulsiv, rapid, dorind să vadă imediat rezultatele, pentru a putea trece la altă activitate. În graba de a termina un proiect, este posibil să nu se preocupe dacă realizarea părților componente a fost perfectă.

Pentru a învăța, tactilii de emisfera-stângă trebuie să se folosească de hârtie, caiete, jurnale, registre, creioane, pixuri, stilouri, markere, acuarele, materiale de modelat, jocuri de masă, calculatoare, echipamente sportive ce implică întrebuințarea mâinilor, instrumente muzicale etc.

Detaliile vizuale și auditive pot fi reamintite dacă sunt asociate unei emoții, sau unei senzații specifice de tip olfactiv, gustativ sau senzitiv.

Atunci când copiii tactili învață să vorbească, iubirea părinților exprimată prin vorbe îi ajută să rețină cuvintele.

Ei au nevoie de sentimente pozitive pentru a se concentra, altfel se pot bloca.

Dacă nu se simt confortabil din punct de vedere emoțional, tactilii de emisfera-stângă folosesc limbajul într-o modalitate organizată, clară, pentru a-i chestiona pe ceilalți despre ceea ce simt într-adevăr, bazându-se pe tonurile vocii lor, și discută în vederea reglementării situației.

Ca să accelereze cititul, tactilii de emisfera-stângă trebuie să asimileze ceea ce se întâmplă. Ei trebuie să simtă ce descriu cuvintele, precum și sentimentele personajelor. Se plictisesc dacă nu se pot identifica emoțional cu materialul pe care-l citesc.

Practic, ei își pot aminti tot ceea ce au citit, dacă au posibilitatea de a transpune lectura într-un sentiment. Ceea ce nu transpun în sentiment se poate pierde.

Manifestă tendința de a fi structurați și organizați în ceea ce fac.

Ei oferă soluții clare, practice, pas-cu-pas.

Elevii tactili de emisfera-dreaptă sunt indivizi sensibili, care au tendința de a gândi global.

Tactilii de emisfera-dreaptă gândesc cu inima. Ei dobândesc intuitiv idei și informații noi. Sunt pasionați de aceste idei și pot fi foarte convingători când le transmit altora fapte în mod impulsiv.

Deoarece nu trebuie să gândească în termenii cuvintelor, ci numai ai ideilor, sunt

Unii kinestezici de emisfera-dreaptă iau ideea, efectuează câteva investigații preliminare și trec la alt proiect. Rămâne ca persoanele orientate spre detalii din jurul lor să preia componentele și să termine treaba respectivă.

Fiind orientați spre atingerea obiectivului, kinestezicii de emisfera-dreaptă dețin capacitatea de a rezolva lucrurile abordând mai multe proiecte simultan

Sunt genul de persoane care, la un moment dat, vor face ceea ce simt că au chef.

Pot să asigure continuitatea muncii și să fie o sursă de creativitate și imaginație, deși ceilalți trebuie să accepte faptul că le lipsește o conștiință a timpului.

Pe cât de des întârzie dimineața la serviciu, pe atât de des pot absorbiți de un proiect.

Kinestezicilor de emisfera-dreaptă le place să fie alături de alți oameni atunci când execută ceva ce nu necesită prea multă conversație

Atunci când vorbesc, folosesc cuvinte scurte, de acțiune, și trec repede la subiect.

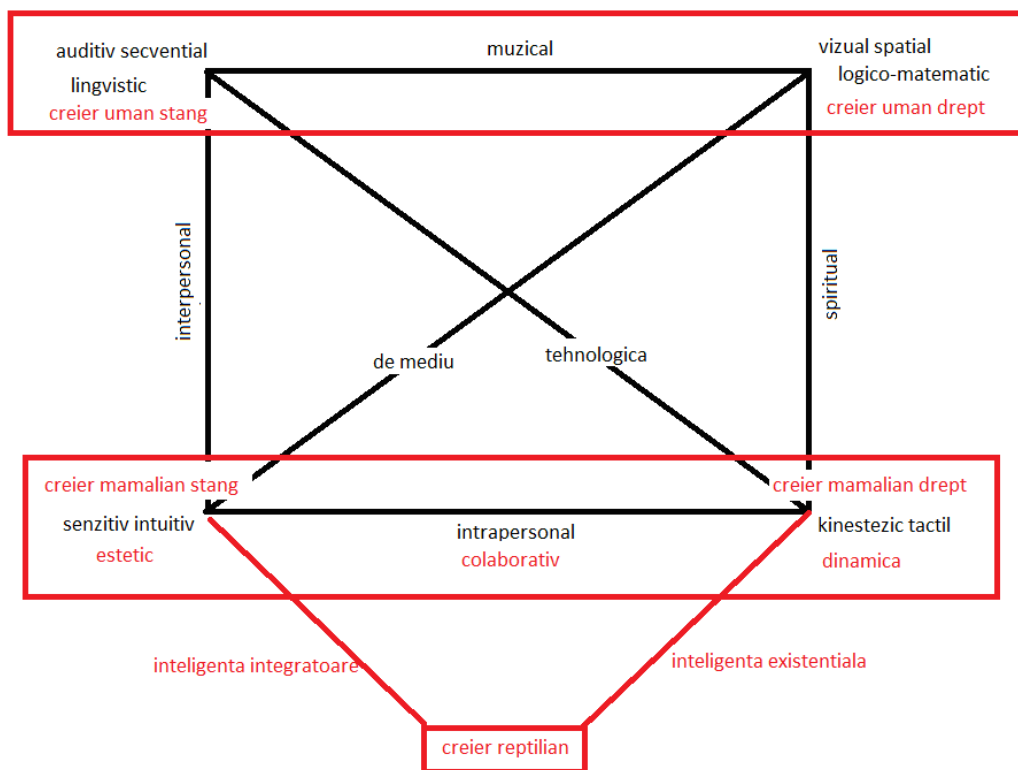
capabili să înțeleagă repede informațiile noi fiindcă pot cuprinde instantaneu tabloul general.

Prin intermediul intuiției, în câteva clipe pot să priceapă esența unei prelegeri de două ore.

Unii tactili de emisfera-dreaptă îndrăgesc jocurile și sporturile care implică întrebuințarea mâinilor.

vizual de emisfera-stângă, vizual de emisfera-dreaptă,
 auditiv de emisfera-stângă, auditiv de emisfera-dreaptă,
 tactil de emisfera-stângă, tactil de emisfera-dreaptă,
 kinestezic de emisfera-stângă sau kinestezic de emisfera-dreaptă.

O descriere mai sintetică poate fi relevată prin utilizarea teoriei inteligențelor multiple a lui Gardner, ce poate fi schematizată după cum urmează. Această schemă ce este parte din schema arborelui sefirotic este cea mai frecventă la copiii cu tendințe de abandon educativ dar cu șanse reale de recuperare. Această recuperare trebuie însă făcută prin programe adecvate la etapele inițiale ale dezvoltării tendinței de abandon, când copiii încep să absenteze de la școală sau să nu mai fie motivați către studiu. Dacă se ține seama de structura psihică a copiilor și de stilul lor de învățare, în această etapă elevii cu tendință de abandon educativ pot fi recuperați cu ușurință înainte de a dezvolta componentele psihologice caracteristice grupului și care-i fac ulterior neintegrabili social și pe piața muncii.

Dimensiunile caracteristice ale psihicului uman pot fi configurate după cum urmează:

Caracteristici distinctive generale	Elevi vizuali	Elevi auditivi	Elevi tactili	Elevi kinestezici
Receptarea informațiilor	Prin văz, folosind materiale vizuale, sau urmărind demonstrații în direct	Prin auz, vorbind, citind cu glas tare, discutând sau procesând gândurile cu glas tare	Prin senzațiile pielii, prin pipăit, prin folosirea mâinilor și degetelor, prin percepții (fizice sau emoționale)	Prin acționarea mușchilor motori, prin implicarea în activități de mișcare, prin explorare
Sensibilitatea față de ambiant	Sensibili față de ambiantul vizual; necesită ambiant atractiv; sunt distrași de dezordinea vizuală	Au nevoie permanent de stimuli auditivi; când în jurul lor este liniște, vor produce propriile lor sunete, fredonând, cântând, fluierând sau vorbind cu sine, cu excepția cazurilor când studiază și au nevoie de liniște, sau pentru a acoperi distragerile auditive cauzate de alții	Sensibili față de senzațiile fizice, atât personale, cât și ale altora; conștienți de modalitățile de comunicare nonverbală, cum sunt expresiile faciale, limbajul corpului și tonurile vocii; descifrează mai bine sentimentele altor persoane decât cuvintele acestora; nu pot alunga negativismul și sentimentele altora pentru a se concentra asupra muncii	Adaptați la mișcările și acțiunile din ambiant; au nevoie de spațiu pentru a se deplasa; atenția le este atrasă de mișcare; sunt distrași de mișcările altora, deși au nevoie să se miște ei înșiși pentru a învăța
Ce remarcă la întâlnirea cu o persoană necunoscută	Chipul persoanei, hainele și aspectul general	Numele persoanei, sunetul vocii, felul cum vorbește și ce anume spune	Modul cum se simt în prezența respectivei persoane	Modul cum acționează persoana; ce anume <i>face și ce au făcut</i> împreună
Mișcarea ochilor (Observație: Descrierile mișcărilor ochilor sunt <i>în general</i>)	Când se gândesc, tind să ridice ochii spre tavan; când	Tind să privească în <i>stânga și în dreapta, în direcția urechilor</i>	Tind să privească <i>interlocutorii, pentru a le descifra expresiile faciale</i>	Ascultă și gândesc cel mai bine atunci când țin ochii în jos și

<p><i>adevărate</i> pentru fiecare stil de învățat, dar există numeroase excepții, datorate influențelor culturale și sociologice, influențelor din familie și trăsăturilor de personalitate. Cercetările recente investighează diferite mișcări ale ochilor asociate momentelor când utilizăm memoria pe termen lung ori pe cea pe termen scurt.)</p>	<p>ascultă, au nevoie de contact vizual cu vorbitorul și doresc ca aceia care-i ascultă pe ei să asigure de asemenea contactul vizual</p>	<p>lor, având doar scurte contacte vizuale cu interlocutorii</p>	<p>și limbajul corpului, dar ascultă cel mai bine atunci când țin ochii în jos și privesc în depărtare - poziția ochilor pentru procesarea la nivel emoțional</p>	<p>privesc în depărtare, cu contact vizual redus, deoarece aceasta este poziția pentru conectarea învățării cu mișcarea, dar dacă în jur există <i>mișcare, ochii li se îndreaptă într-acolo</i></p>
<p>Vorbirea</p>	<p>Descriu elementele vizuale, cum ar fi culoarea, forma, mărimea și aspectul general</p>	<p>Descriu sunetele, vocile, muzica, efectele sonore și zgomotele din fundal; reproduc ceea ce s-a spus</p>	<p>Descriu confortul personal, senzațiile fizice și emoțiile; se exprimă folosind mișcările mâinilor și comunicarea nonverbală</p>	<p>Folosesc verbe de acțiune; vorbesc despre „făcut”, „câștigat” și „obținut”; în general, ajung foarte repede la subiect; în timp ce vorbesc, pot întrebuința gesturi și mișcări ale corpului</p>
<p>Memoria</p>	<p>Memorie bună în privința aspectului vizual al ambientului, al textelor scrise sau al desenelor</p>	<p>Memorie bună pentru dialog, muzică și sunete</p>	<p>Memorie bună pentru evenimentele legate de sentimente și senzații fizice, precum și pentru ceea ce este legat de gestică mâinilor</p>	<p>Memorie bună pentru acțiuni și mișcări</p>

Emisfera stângă	Emisfera dreaptă
Controlează mișcarea părții drepte a corpului: mâna dreaptă, piciorul drept etc.	Controlează mișcarea părții stângi a corpului: mâna stângă, piciorul stâng etc.
Receptează input senzorial și tactil de la partea dreaptă a corpului, inclusiv de la mâna dreaptă	Receptează input senzorial și tactil de la partea stângă a corpului, inclusiv de la mâna stângă
Procesează limbajul simbolic: litere, cifre, cuvinte, limbaj, idei, concepte	Procesează percepții senzoriale concrete: imagini, sunete ori impresii senzoriale lipsite de cuvinte, sau însoțite de cuvinte ce au puternice asociații senzoriale
Comunicare verbală	Comunicare nonverbală: descifrează mimica facială, limbajul corpului, tonurile vocii și sugestiile emoționale
Ordine pas-cu-pas, liniară, secvențială	Simultan, global, tabloul general
Temporală: Percepe ordinea temporală (deoarece deține o ordine pas-cu-pas, liniară, secvențială)	Nontemporală: Nu percepe ordinea temporală (deoarece nu deține o ordine pas-cu-pas, liniară, secvențială)
Analizează prin descompunerea în părți componente	Sintetizează prin conectarea părților componente într-un ansamblu
Învățarea se face de la parte spre întreg	Învățarea se face de la întreg spre parte
Relații vizual-spațiale slabe	Relații vizual-spațiale bune: aranjare de cuburi, desenare de obiecte tridimensionale etc.
Ascultă mai mult cuvintele decât nuanțele emotive ale glasului	Percepe emoțiile altora
Muzică: aspecte secvențiale, liniare, cronometrate ale producerii muzicii, analiza muzicală	Muzică: fredonat „după ureche”, aprecierea integrală a muzicii, sintetizarea diferitelor sunete într-un tot
Creativă cu materialele existente	Creativă prin închipuirea de lucruri ce nu există deocamdată, inventivitate, imaginație
Este sensibil la ritmuri	Este sensibil la armonice

Dimensiuni naturale umane

Senzorială:

văz, auz, olfactiv-gustativ-tactil, intern-chinestezi

Memorare

Memorarea formelor și paternurilor, memorarea conținuturilor simbolice verbale, memorarea stărilor de spirit și a trăirilor sau senzațiilor, memorarea acțiunilor dinamice

Procesare

De la întreg la părți în tablou general, de la părți la întreg secvența cu secvența, temporara-existențială, spațial-dinamica

Dimensiuni solicitate de societate

Energetică

Dinamism și hiperexcitabilitate motorie, afectivă, artistică, intelectuală, imaginativă, senzuală.

Adaptativă

Pentru acțiunile ce ar fi mai ușor îndeplinite de emisfera cerebrală dreaptă, ei folosesc funcțiile de emisferă-dreaptă. Invers, pentru acțiunile mai ușor abordabile de emisfera cerebrală stângă, o folosesc pe aceasta. Astfel, asemenea persoane **învață cu ușurință în orice mediu**, indiferent dacă este de emisferă dreaptă sau stângă.

Simțul temporal: Gânditorii integrați **conștientizează timpul**. Ei se pot ascunde în emisfera cerebrală dreaptă, nebăgând în seamă scurgerea timpului, sau pot fi foarte stricți în privința

graficului temporal, atunci când comută la funcțiile emisferei cerebrale stângi. În felul acesta, pot de asemenea opta dacă vor trăi după un program riguros, sau se vor pierde în atemporalitate. Grație experienței, ei învață ce situații necesită sau nu apelarea la simțul timpului. Relațiile vizual-spațiale: Emisfera cerebrală dreaptă oferă gânditorilor integrați capacitatea de a trata relațiile vizual-spațiale cu o **bună percepere a culorilor, formelor și configurațiilor**. Ei **conștientizează relațiile spațiale dintre oameni și obiecte**. Având capacități în ambele emisfere cerebrale, acești indivizi pot simți că în interiorul lor există **două personalități ce se iau la întrecere** pentru a ocupa locul întâi. . Doresc să facă atât de multe, să întâlnească atâția oameni și să ajungă în atâtea locuri încât **nu reușesc să facă tot ceea ce intenționează**.

Evolutiva

Înțelegerea lumii: Elevii integrați pot gândi atât în termenii simbolurilor și limbajului, cât și în cei ai experiențelor senzoriale. Gânditorii integrați stochează informațiile atât simultan, **cât și într-o manieră pas-cu-pas**. Ei pot înțelege dintr-o privire tabloul de ansamblu, pentru **ca** apoi să revină și să-i completeze detaliile secvențial.

Comunicarea: Gânditorii integrați pot „asculta” prin ambele emisfere cerebrale. Astfel, ei aud cuvinte și în același timp percep aluziile non-verbale. În felul acesta, sunt mai conștienți în privința celor ce se petrec în jurul lor decât cei care receptează informații prin intermediul unei singure emisfere cerebrale. Gânditorii integrați evaluează atât înțelesul cuvintelor rostite, cât și înțelesul ascuns exprimat de tonul vocii, de mimica facială sau de limbajul corpului vorbitorului.

Sinteza și analiza: Indivizii integrați se pot deplasa fără dificultate de la analiză la sinteză. Ei pot **descompune o idee sau un proces în părțile componente, pentru ca apoi să le reasambleze în același mod sau într-un chip nou**. Caracteristica aceasta îi ajută să devină inventatori și creatori ideali. **Sunt experți în descoperirea de noi soluții pentru probleme**, în crearea de gadgeturi sau invenții, în descoperirea de modalități noi pentru a crea în artă sau de a privi lumea. Ei își **pot privi analitic noile sinteze**, pentru a le putea testa și examina, în căutare de erori pe care să le corijeze. Pot vedea sinteza generală și-i pot analiza componentele, ca să se asigure că nu au neglijat nici unul dintre aspectele unui produs sau proiect.

Unul dintre cele mai importante avantaje de a **folosi în mod integrat ambele emisfere cerebrale** se află în **domeniul descoperirilor, invențiilor și creației**. Emisfera cerebrală dreaptă poate crea noi forme de artă, poate face descoperiri științifice și invenții, iar emisfera stângă deține capacitatea de a le comunica lumii prin intermediul limbajului.

Există persoane care pot crea lucruri noi, însă care nu știu cum să le transmită altora. Astfel, este posibil ca lucrurile respective să dispară o dată cu ei. Foarte importantă este însă **capacitatea de a-și transpune creațiile sau invențiile în limbaj**, pentru a-i ajuta pe alții să le înțeleagă, scris sau verbal, într-o modalitate secvențială, logică, pentru ca respectivii să le poată continua. De aceea, persoanele integrate pot aduce omenirii contribuții importante, care să fie înțelese și utilizate de alții.

Dezvoltarea asincronă a caracteristicilor mentale, și salturi de vârstă intelectuală mult peste vârstă biologică.

Dezvoltarea devreme a unui vocabular complex și a scrierii și citirii.

Dezvoltarea devreme a capacității de gândire și construcție abstractă.

Utilizarea devreme a analizei de situații și a independenței și autonomiei în decizii și înțelegere.

Concentrarea intensă asupra obiectului de interes.

Dialogul preferențial cu personaje mai vârstnice și mai experimentate.

Preferința pentru noutăți și curiozitate nemărginită față de nou.

Motivare intrinsecă pentru învățare

Un alt factor deosebit de important în recuperarea copiilor cu tendințe de abandon educativ este dat de modelul cultural și de setul de valori sociale pe care acesta îl promovează perceput ca dimensiuni spirituale.

Dimensiuni spirituale atinse de religiile europene sau asiatice

Europene

Înțelepciune

Armonie

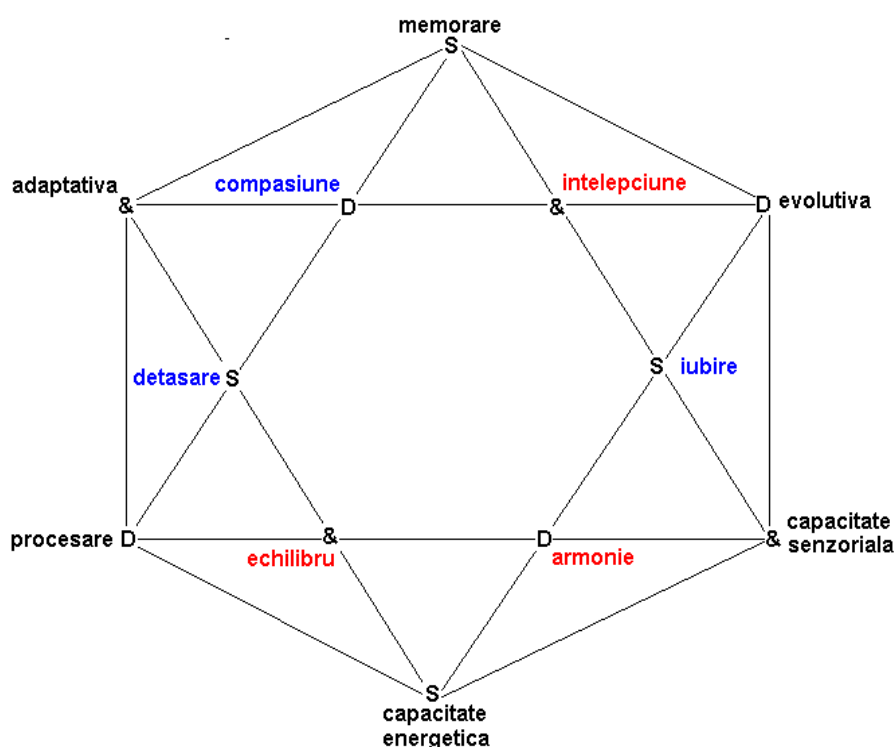
Echilibru

Asiatice

Detașare

Compașiune

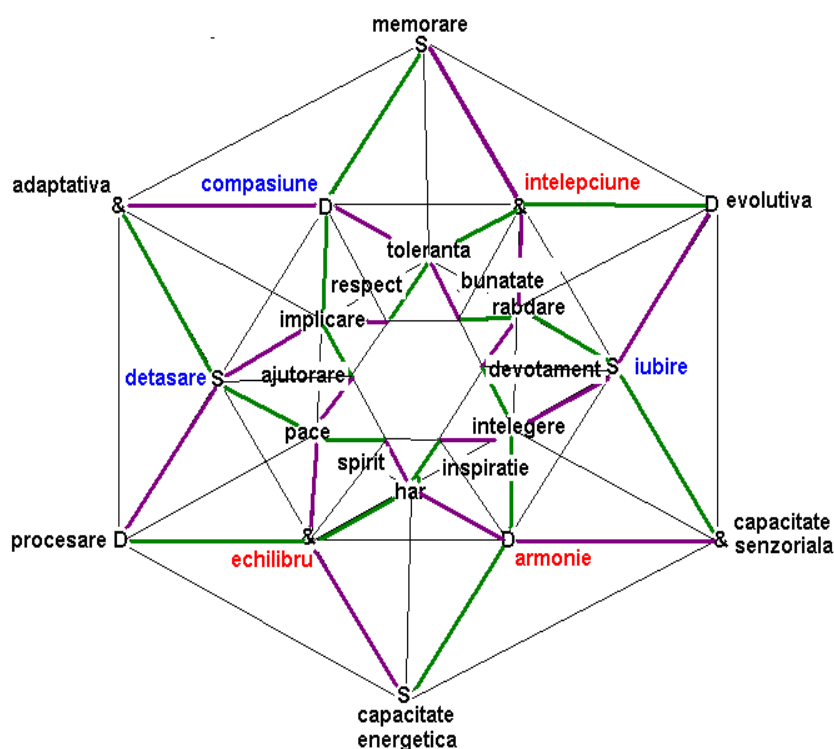
Iubire

Apare necesitatea integrării dimensiunilor spirituale în proiectarea curriculei. Aceasta se poate face prin configurarea vectorilor orientabili și a polarităților dimensiunilor de gândire urmărite. Astfel avem următoarea listă de polarități ce permite orientarea tehnicilor didactice așa și a conținuturilor astfel încât să corespundă cu caracteristicile naturale ale elevilor

- Memorare-toleranță
- Înțelepciune-bunățate
- Evoluție-răbdare
- Iubire-devotament
- Capacitate senzorială-înțelegere

Capacitate energetica-har
 Procesare-pace
 Adaptare-implicare
 Compasiune respect

Memorare-toleranta

O educație toleranta la stilul de învățare al elevilor ce permite memorarea specifica a informațiilor
Înțelepciune-bunătațe

O educație în care se cultiva bunătața orientata cu înțelepciune

Evoluție-răbdare

O educație orientata spre evoluția copiilor făcuta cu răbdarea de a trece peste dificultățile specifice
Iubire-devotament

O educație în care se cultiva iubirea cu devotament

Capacitate senzoriala-înțelegere

O educație în care exista înțelegere asupra capacităților senzoriale ale elevilor

Capacitate energetica-har

O educație în care se înțelege starea de supra-excitabilitate ce permite atingerea stării de flow si a harului

Procesare-pace

O educație în care se cultiva procesarea informațiilor orientata către cultivarea si menținerea păcii

Adaptare-implicare

O educație în care se cultiva adaptarea la noi situații în mod activ prin implicarea în rezolvarea problemelor existente

Compasiune respect

O educație în care compasiunea fata de ceilalți se îmbina cu respectul fata de om, natura, cultura, sau destin

În mod specific pentru copiii cu tendință de abandon educativ dezvoltarea personalității prin programe ce formează o viziune socială mai armonioasă constituie unul dintre cei mai puternici vectori pe care copiii îl simt ca făcând parte din condițiile egalității de șanse cu ceilalți copii. Educarea principiilor și valorilor sociale ce conduc la latura spirituală a copiilor s-a dovedit poate cel mai puternic instrument de recuperare a copiilor cu tendință de abandon educativ sau socio-economic, chiar în cazuri grave a tinerilor ce au abandonat de mult școala și au devenit delincvenți juvenili, întorcându-se împotriva societății.

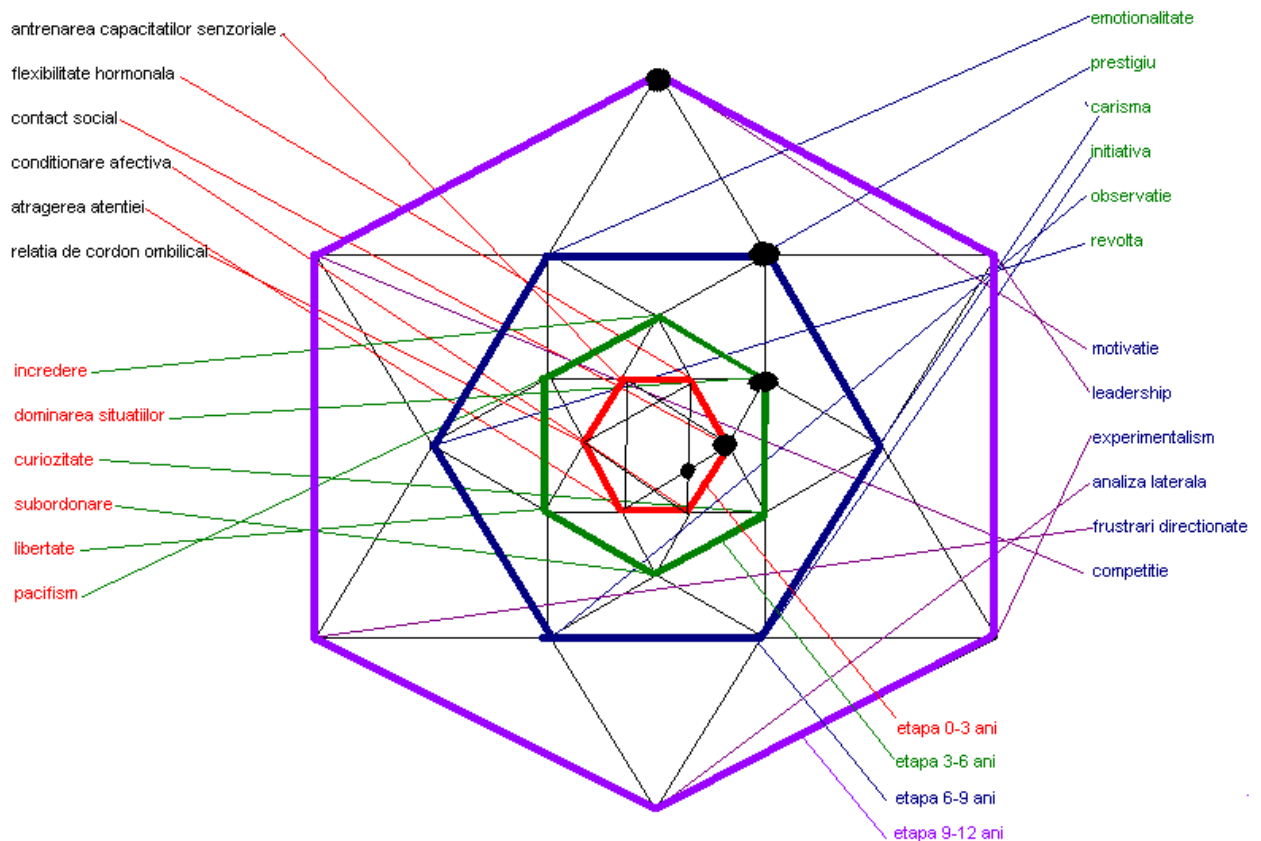
Dezvoltarea diferitelor caracteristici ale personalității umane depind nu doar de factorii genetici și de mediu ci și de etapele de vârstă psihologică ce nu coincid cu etapele de vârstă biologică ale copiilor. La diferite etape de vârstă apar caracteristici noi diferite generate de vechile caracteristici. Astfel vârstele mentale pot fi de asemenea conectate cu mecanismele dezintegrării pozitive descrise de Dabrowski

Etapele de vârstă

Dezvoltarea omului pe etape de vârstă se face cu o ciclicitate de aproximativ trei ani în care se modifică nivelul de dominare a unei emisfere cerebrale asupra celeilalte emisfere cerebrale.

Aceasta produce efecte diverse, printre care reluarea la aproximativ trei ani a stadiului de dezvoltare a personalității dezvoltat pe emisfera ce a recâștigat poziția superioară, ceea ce se traduce prin modificarea comportamentului. Astfel persoana are din nou tendința unui comportament mai juvenil pe o perioadă de readaptare, de asemenea are tendința de schimba total modul de gândire, devenind mai creativ dacă a fost mai tipic înainte sau invers. În cadrul acestui interval de trei ani dominat de o emisferă cerebrală există su-etape în care se vede cum se modifică în mod specific anumite caracteristici în funcție de dominantă a unei emisfere.

În figurile de mai jos se poate vedea cum se generează noile caracteristici de vârstă corespunzătoare noii etape, plecând de la caracteristicile vechii etape.

Astfel la vizuali motivația va deriva în prestigiu, pe când la secvențiali promovarea va deriva în stabilitate

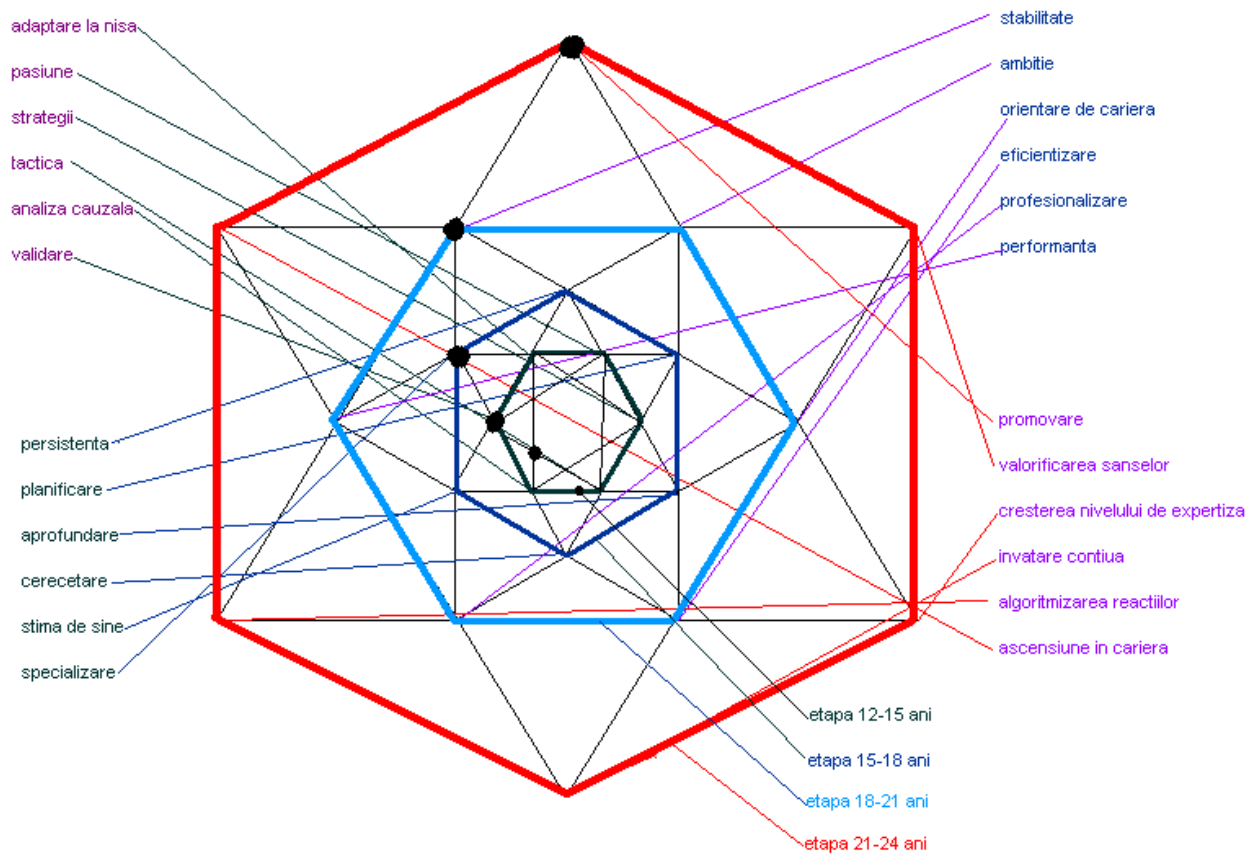

Figura 1 dezvoltarea pe caracteristici de vârstă

Un detaliu important în înțelegerea evoluției gândirii conceptuale a copiilor este dat de structura de informații a emisferelor cerebrale dominante. Astfel pentru vizualii spațiali există tendința de evoluție conceptuală ce se vede prin rotația pe dreapta a figurilor, la auditivi secvențiali fiind specifică rotația pe stânga. La copiii cu tendință de abandon educativ se constată o desincronizare marcantă a dezvoltării afective, volitive sau mentale, ce nu corespund unei singure etape de vârstă. Deseori acești copii sunt inteligenți dar infanțili în percepția socială, fragili afectiv deși având un potențial creativ corespunzător unei vârste mai mari decât cea cronologică.

În tabelul de mai jos urmărim pe verticală modificarea caracteristicilor la vizual spațiali odată cu trecerea la alte etape de vârstă:

Vizuali spațiali						
0-1	Capacitate senzorială (sensibilitate)	Flexibilitate adaptativă	Contact social (cunoașterea)	Condiționare afectivă	Tonus și motricitate	Relația de empatie cu alții
1-2	Imitație, experimentalism și curiozitate	Citare,	Motricitate	Comportamentul social și de adaptare	Atragerea atenției	Relația de empatie cu alții Înțelegere
2-3	Imaginație	Motricitate	Învățare	Generozitate	Agresivitate	Limbaaj
3-4	Încredere imitarea și copierea	Dominare agresivitate	Curiozitate	Subordonare comportamentul social	Libertate motricitate	Pacifism comportamentul de adaptare

4-5	Religiozitate	Cunoaștere	Comportament social	Achiziția raționamentului intuitiv	Descoperirea binelui și a răului	Emoționalitate personală
5-6	Jocul simbolic	Înțelegere	Etica socială	Agresivitate	Limbajul, scrierea	Altruism
6-7	Prestigiu	Carisma	Inițiativa	Observație	Revolta	Emoționalitate socială
7-8	Inițiativa	Observarea semnificativului	Nesiguranța	Precizie eficientă	Responsabilitate	Introspecție
8-9	Motivație	Experimentalism	Leadership	Analiza laterală	Frustrări direcționate	Competiție
9-10	Personalitate	Modele de viață	Reglementare	Caracteristici psihologice diferențiate	Stiluri personale	Emancipare
10-11	Conduita	Armonia	Competiția	Concretețea	Subordonarea	Culpabilizare
11-12	Adaptare la viață	Profesionalism	Relațiile de ordonare	Operarea abstractă	Clasificarea	Altruism
12-13	Neîncredere în forțele proprii	Ierarhii	Planificare activități	Taxonomii	Formarea de alianțe	Colaborarea în grup
14-17	Dezvoltarea intelectuală	Operarea în viitor	Operații formale	Argumentare logică	Imaginație	Abstractizare
18-21	Ambiție	Orientare de carieră	Eficientizare	Profesionalizare	Performanță	Stabilitate
21-24	Promovare	Valorificarea șanselor	Creșterea nivelului de expertiză	Învățare continuă	Algoritmizarea reacțiilor	Ascensiunea în carieră

Informații necesare proiectării de curricula specifică vârstei și profilelor mentale ale copiilor cu tendință de abandon educativ

Primul an de viață

Dimensiuni: sensibilitate, tonus și motricitate, cunoaștere

Caracteristici perioada 0-3 ani

1. Capacitate senzorială (sensibilitate)		
2. Flexibilitate adaptativă	1x	2x
3. Contact social (cunoaștere)		
4. Condiționare afectivă		
5. Atragerea atenției (tonus și motricitate) 6x	6x	3x
6. Relația de empatie cu alții		
	5x	4x

Sensibilitatea

- vederea : urmărește un obiect dintr-o poziție laterală
- auzul: reacționează la sunete vibrante
- vorbirea : scoate mici gîngureli.

2 luni

- vederea : întoarce capul după un obiecte in mișcare
- auzul: reacționează la sunete vibrante
- vorbirea : gângurește, scoate sunete prelungite

3 luni

- vederea : capul după un obiecte in mișcare
- auzul: se întoarce pentru a-1 privi persoana ce-i vorbește
- vorbirea: gângurește prelungit și râde mult

5 luni

- vorbirea : țipă de bucurie și râde, jucându-se

6 luni

- vorbirea : țipă de bucurie și râde, jucându-se

7-8 luni

1. Sensibilitatea

- vorbirea : emite unele silabe clare

Mișcarea corporală

2. Mișcarea corporală

- poziția : ușor sprijinit, se ține în poziție șezând
- mișcarea corporală : întinde mâna către o jucărie ce i se oferă
- îndemânarea : apucă un cub, dacă îl atinge, și ridică jucăria

2 luni

- tonusul : își ridică capul stând în șezut
- poziția : își ridică capul și umerii stând pe burtă
- mișcarea corporală : se întoarce în lateral
- îndemânarea : apucă un cub, dacă îl atinge, și ridică jucăria

3 luni

- tonusul: își ține bine capul drept în poziție șezând
- poziția: de pe burtă, se ridică sprijinindu-se în mâini
- mișcarea corporală: scutura jucăriile
- îndemânarea : trage de cearșaf sau de prosop

4 luni

- tonusul : ține bine capul drept în poziție șezând

- poziția : culcat pe burtă, își ridică corpul, când îl iese de mână
- mișcarea corporală : pipăie și scutură obiectele
- îndemânarea : mișcă mâna către obiect

6 luni

- poziția : stă în șezut și se rostogolește
- mișcarea: pipăie și scutură obiectele
- îndemânarea : manevrează și urmărește cu privirea obiectele

7 luni

- poziția : stă fără sprijin în poziție șezând
- mișcarea corporală : se joacă cu ambele mâini cu jucăriile
- îndemânarea : manevrează cu mai multă îndemânare obiectele

8 luni

- poziția : dacă-l tragi ușor de mâini se ridică în șezut
- mișcarea corporală : se dă de-a rostogolul și manevrează obiecte diverse
- îndemânarea : poate manevra un singur obiect o dată

Cunoașterea

1 luna

- privește adulții fără să plângă
- se manifestă când îi este foame

2 luni

- zâmbeste când i se zâmbeste
- își recunoaște mâinile
- a lumii : privește și recunoaște biberonul

4 luni

- gângurește când i se vorbește
- își recunoaște corpul
- privește atent diferite obiecte

5 luni

- zâmbeste la imaginea din oglindă
- începe să-și coordoneze mișcările
- i-și manevrează diferite părți ale corpului

6 luni

- a celorlalți: recunoaște chipurile familiare

- își manevrează veșmintele
- examinează diferite obiecte lovindu-le

7 luni

- își duce picioarele la gură; șezând, mângâie imaginea proprie din oglindă
- examinează diferite obiecte cu interes

8 luni

- se joacă de-a cucu-bau
- da jos prosopul de pe cap
- caută obiecte căzute

Adaptarea la mediu

- aruncă înapoi o minge aruncată
- începe să aprecieze forma și a numărul obiectelor. Introduce un obiect in gaura de aceeași formă
- mângălește hârtia cu creionul.
- caută să atragă atenția asupra sa făcând ghidușii
- înțelege stările afective ale celorlalți
- se amuză la situații caraghioase
- ajuta mama când îl îmbracă
- manifestă sentimente diverse
- este atent la muzică ritmică.
- arată că-i este foame prin manevrarea lingurii și farfuriei.

AL DOILEA AN DE VIATA

1	Capacitate senzoriala Imitație, experimentalism si curiozitate		
2	Flexibilitate adaptativă Citire, Limbajul		
3	Contact social, Motricitate	1x	2x
4	Condiționare afectiva Comportamentul social si de adaptare		
5	Atragerea atenției, Agresivitate	6x	3x
6	Relația de empatie cu alții Înțelegere		
		5x	4x

Motricitate

vârsta motricității

“la 13 luni, face primii pași.

Mers lateral : 16,5 luni.

Mers cu spatele : 16,9 luni.

Copilul se ține într-un picior dacă este ajutat: 19,9 luni.

Copilul urcă scara dacă este ajutat: 20,3 luni.

Copilul coboară scara dacă este ajutat: 20,5 luni.

Urcă scara singur, cu pauze : 24,3 luni.

Coboară scara singur, cu pauze : 24,5 luni.

Pe la 15 luni, copilul mînuiește obiecte tot mai complicate : deschide o carte, pune un obiect într-altul mai larg etc.” Dumitrana M. (2007)

- „ – copilul face progrese în controlul postural.
- a dobîndit un echilibru mai bun.
- are o flexibilitate mai mare a încheieturilor, astfel că merge bine și chiar aleargă.
- poate urca și coborî scările, poate sări de pe ultima treaptă.
- dă cu piciorul în minge atunci când i se cere.
- îi place să danseze, să sară, să bată din palme.
- are o mai mare capacitate de apucare și manipulare a obiectelor.” Dumitrana M. (2007)

Comportamentul adaptativ

- se concentrează și memorează mai ușor
 - recunoaște jucăriile care lipsesc
 - identifică multe imagini,
 - deosebește albul de negru, dar nu cunoaște culorile
 - simte diferența între unu și mulți
 - pune trei cuburi unul peste altul (turnul) sau trei cuburi unul lângă altul (trenul).
- Dezvoltarea mintală, cea motrică și limbajul incipient sunt interdependente.

Înțelegere

c) însușirea vorbirii

la 2 ani, vocabularul copilului conține cam 200-250 cuvinte.

Apare jocul simbolic; un băț poate fi un obiect sau un personaj. Apar jocurile de rol, în care copiii se joacă de-a diverse personaje

Imitație, curiozitate și experiment

La 15 luni

- Aruncă jucăriile pe jos.
- Pune un cub peste un altul.
- Încearcă să deseneze pocnind un creion pe hârtie.
- Ii place să se uite pe fereastră când călătorește

La 18 luni

- Imită adulții
- Construiește un turn din câteva cuburi
- Se uită la imaginile dintr-o carte, numindu-le
- Se uită pe fereastră

La 2 ani

- Potrivește jucăriile una cu alta.
- își folosește brațele cu mai mare abilitate.
- Privește obiectele în mișcare.
- Construiește din cuburi, vertical ori orizontal, folosind o varietate de cuburi.

Agresivitate

La 2 ani și 6 luni

- manipulează obiectele cu bruschețe.
- În desen folosește linii drepte, puncte și curbe.
- Îi place să folosească degetele când pictează sau modelează.
- Poate identifica pietrele kilometrice pe un drum
- Nu este agresiv decât accidental
- Intră în conflict cu copiii pentru jucării.
- Face dezordine prin casă, fără să distrugă lucrurile de regulă
- Are accese de furie, determinate în special de mamă.
- Mușcă, lovește, dă cu piciorul, mai ales pentru jucării
- Distruge obiectele
- « Fură » obiecte de la altul și lovește necunoscuți
- se teme de sunete puternice

Citire Limbajul

La 18 luni

- Arată cu degetul imaginile dintr-o carte.

La 2 ani

- Denumeste ceea ce vede în pozele din carte.

La 2 ani și 6 luni

- La 18 luni, copilul doarme doar cu un obiect familiar
- La 2 ani devine posesiv cu lucrurile. Îi place îmbrăcămintea proprie, mai ales pantofii.

Nu împartă lucrurile cu altcineva. Utilizează cuvinte ce implică trecutul, prezentul și viitorul,

- Înțelege când i se spune « jos » sau « sus »

Limbajul

Copilul ascultă cuvintele cu o atitudine calitativ nouă : le repetă, începe să asocieze acțiunea cu vorbele (de exemplu, dă mingea atunci când i se spune), învață câteva cuvinte noi. În dezvoltarea limbajului, ceea ce se manifestă pregnant la copil este reciprocitatea socială (schimburile verbale).

- la 15 luni, are un vocabular activ de 4-5 cuvinte.
- la vârsta de 2 ani, ajunge la un număr de cuvinte situate între 12 și 1 000.
- la 2 ani și 6 luni, limbajul devine un instrument util pentru copil.

Dezvoltarea se observă atât la nivelul vocabularului activ, cât și în structura expresiilor verbale, care devin tot mai corecte din punct de vedere gramatical. Limbajul începe să devină mijloc de comunicare nu numai a unor idei, dar și a unor sentimente, plângeri, laude, povestiri; Limbajul devine instrument pentru înțelegerea cauzelor, vehicul pentru probleme și idei, baza pentru gândire critică.

Când vorbește despre sine, nu mai folosește pronumele personal, ci prenumele. Când este strigat, înțelege mai bine dacă e strigat pe nume, decât dacă e apelat cu pronumele. (mai repede înțelege: Mihai, du-te acolo, decât : tu te duci acolo)

Deja se exprimă atât intenția, cât și faptul : „Mihai mănâncă pâine „ ,poate să însemne că într-adevăr , el mănâncă , sau că îi e foame și dorește să mănânce Apar acum înțelesuri multiple de limbaj. Copilul îngâna cuvinte, repeta ca pe incantație. E interesat de povesti în care apar sunete ce pot fi imitate și de către el.

Poate dezvolta acum si judecări negative : „mărul nu e cuțit „ , „z nu este y”. Gessel considera aceasta ca fiind cea mai importanta achiziție, adică înțelegerea faptului ca între obiecte si cuvinte exista diferența. Cuvântul x corespunde obiectului y si nu altuia .

Atitudine sociala, atitudine de adaptare

- percepe deja identitatea, oarecum fragmentat. Are simțul proprietății, „al meu „ are înțeles pentru el. Utilizează ezitant pronumele personal, ceea ce arata ca el face distincție între sine si alții. Își recunoaște imaginea din oglinda. Mama este încă perceputa ca parte din sine.

- se joacă puțin cu ceilalți, prefera sa se joace solitar si sa relaționeze sporadic. Atât la fete, cat si la băieți, jocul se dezvolta mai ales în direcția relației mama-fiu (fiica), prin intermediul păpușilor. Apare primul fragment de înțelegere a faptului ca el este detașat de mama. (prin aceasta se accentuează structurarea eului) Începe sa înțeleagă relația dintre el si mama.

-când este îmbrăcat sau dezbrăcat, copilul este extrem de cooperant. Își trage singur ciorapii, nimerește mânecile. Reușește să mănânce cu lingura, fără a mai împrăștia mâncarea .

Asculta când i se cer lucruri simple. (aduce ziarul)

Afectele se diversifica: rade puternic, arata simpatie, repulsie.

Se simte vinovat când face pe el. Se jenează si comuta vina pe altcineva, persoana, animal,...Mimica sa e inasa mult mai acuta decât profunzimea reala a sentimentului de vina.

Percepția si vocabularul fiind mai avansate, motricitatea mai rafinata, apare tendința de ordonare . De exemplu, daca are 4 pătrate, el are tendința de a le alipi pentru a forma unul mai mare. Se intensifica percepția formelor.

Poate deja sa încastreze pătrate, triunghiuri, cercuri. Nu are încă suficienta coordonare între ochi si mana, pentru a desena o forma simpla după model (un x, de exemplu) Asistând la executare, el poate trasa, imitând mișcarea.

Poate copia cercul, numai după model. Când i se da o jumătate de imagine, poate recunoaște întregul. Poate recunoaște o figura văzând jumătățile ei, înțelege ce i se cere si executa.

După părerea lui Gessel, achizițiile intelectuale se datorează foarte mult dezvoltării limbajului.

Comportament social

Începe o adaptare activa la rigorile mediului. Exista nevoia de aprobare din partea celor din jur. Copilul dorește sa se integreze si sa priceapă. El e acum capabil sa renunțe la o satisfacție imediata, pentru o promisiune viitoare. Își exprima în cuvinte năzuințele si problemele.

Apar scurte crize de furie. Sentimente intense (Gelozie, tensiune) se mențin pe mai lunga durata. Are si tendința de a se juca cu alții, dar prefera încă sa fie singur . Începe sa înțeleagă sa-si aștepte rândul, accepta aceasta cu plăcere si ii place sa împartă jucăriile cu copii.

La vârsta de 3 ani, are deja o independență în a observa. Poate să mănânce singur și îngrijit. Învăță să se îmbrace, descheie nasturi, șireturi, scoate ciorapii, pantalonii.

Copilul de trei ani

1. Capacitate senzorială Imaginație		
2 Flexibilitate adaptativă mișcarea	1x	2x
3 Contact social Învățare		
4 Condiționare afectivă Generozitate		
5 Atragerea atenției Agresivitate	6x	3x
6 Relația de empatie cu alții Limbaj		
	5x	4x

Agresivitate

La 3 ani și 6 luni

-Amenințări violente („te distrug „)

La 4 ani

-Salt de la înălțime de 30 cm

-Salt în lungime 30-60 cm

Vorbire

-Poate învăța scurte poezii, poate memora o rugăciune.

-E posibil să aibă interes pentru școala de duminică și grădinița, chiar să-i placă fragmente din liturghie

-Până la 2 ani, cunoaște doar prezentul.

-La 3 ani, începe să înțeleagă și trecutul și viitorul. Se referă la durata (3 zile), fără a înțelege de fapt ce înseamnă aceasta.

_ La 3 ani, poate folosi cuvintele pentru a desemna idei, percepții, interdependente. Se dezvoltă vocabularul, însă neomogen, unele cuvinte sunt utilizate corect și frecvent, altele șovăielnic. Copilul inventa jocuri în care își exersează singur cuvintele, frazele. Practică jocul dramatic, în care e și personaj și povestitor. O face în special din nevoia de a-și exercita vorbirea și exprimarea gândurilor.

Apar jocuri cu incantații și rostiri. Este capabil să asculte și prin aceasta, să învețe.

Imaginarul

-Il percepe pe Moș Crăciun și îi se pare interesant

-La 3 ani înțelege noțiunile de „peste „ și „sub „, mare, lung, înalt și poate acționa în funcție de ele. Poate folosi nisipul umed și face forme din el.

Spre 3 ani, se exacerbează frica de tip vizual și spațial (frica de obiecte care nu sunt la locul lor, frica de strâmbături, frica de mișcări)

Motricitate

-28 luni, salt cu picioarele lipite

-29 luni și 6 zile sta singur pe piciorul stâng

-29 luni și 9 zile sta singur pe piciorul drept

- 30 luni si 3 zile merge pe vârfuri
- 31 luni sta pe o scândura in picioare
- 31 luni si 9 zile poate merge pe o linie dreapta, cu ezitare
- 32 luni si 3 zile se da jos singur de pe scaun
- 35 luni si 15 zile urca scara
- 36 luni si 6 zile merge pe vârfuri 3 metri

La 2-3 ani , copilul se complace atât in jocuri dinamice, cat si in jocuri statice Ii plac materialele de joaca. Devine interesat de posibilitățile motrice.

In desen, se remarca dezvoltarea mișcărilor fixe . Liniile devin mai clare, mai ferme.

Apare o coordonare motorie superioara a mușchilor mici, care permite construcții de mai multe cuburi (turn de 10 cuburi), plierea unei foi de hârtie pe laturi (dar nu si pe diagonala)

Cresc coordonarea generală si cea a mușchilor mari

Ca atare

- aleargă mai bine, învinge mai ușor inerția,
- reușește sa rămână într-un picior o fracțiune de timp,
- alternează picioarele la urcarea treptelor,
- merge pe bicicleta.

Scriere, vorbire

La 3 ani începe sa dorească a place celorlalți. Executa corect cererile, ii pasa daca e lăudat sau pedepsit. E capabil de a face ceva ce nu ii place, daca i se oferă o motivație.

La 3 ani si jumătate, trasează linii cu logica ,apoi mâzgălește.

- poate secționa linia verticala daca trasează o cruce
- are plăcere de a pune chenar foi

Vocabularul lui cuprinde acum câteva sute de cuvinte, pe care le utilizează uneori in propoziții, alteori, mai curând ca pe onomatopee. Frecventa cea mai mare o au substantivele, apoi numele de acțiuni.

Apar apoi pronumele, (chiar după 2 ani), întâi al meu, mie, tu eu

Altruism

La 3 ani

- Împarte jucăriile cu ceilalți.
- Aduce de acasă jucării pentru a le arata altor copii
- Poate pune pantofii si descheia nasturi
- Poate urmări imagini dintr-o carte, dându-le înțelesuri
- Poate trasa cercul
- Trasele la pictura sunt variate
- Poate lucra cu lut si face diferite forme simple
- ii place sa privească mașinării ce funcționează
- Ii place sa privească oameni lucrând
- Construcțiile din cuburi capătă logică și ordine

La 3 ani

- Se diminuează agresivitatea fizica, fiind treptat înlocuita de limbaj si de autocontrol
Se enervează mai mult din cauza amestecului celorlalți in lucrurile lui, decât in
activitatea sa fizica.

La 3 ani si jumătate

- Vrea sa privească imaginile din cartea din care i se citește
- Poate sa identifice litere
- Poate asocia litere cu noțiuni (de ex. A de la albina)
- Ii plac cântece cu litere
poate identifica litere mari din carte cu alfabetul, chiar de la 3 ani

Al patrulea an de viata

1. Încredere	imitarea si copierea		
2. Dominare	agresivitate	1a	
3. Curiozitate	religiozitate	6a	2a
1.	Subordonare comportamentul social		
2.	Libertate mișcarea	5a	3a
3.	Pacifism comportament de adaptare	4a	

Mimarea si copierea

- Poate sa deseneze un pătrat
- Poate desena unele detalii ale obiectelor
- Pictează riguros, dar numai un timp, apoi schimba tema. Contururile sunt grosiere.
- Încearcă sa taie in linie dreapta cu foarfeca.
- Identifică litere, scrie grupuri de 2 litere, știe câte litere are cuvântul, ii place sa i se scrie numele sau pe desene
- Realizează structuri complexe din cuburi, cu forme variate, predominând simetria
- Își dă seama daca o litera aparține numelui sau
- Poate scrie unele litere, mare si grosier
- Disponerea in pagina e aleatorie, literele fiind uneori oblice sau inversate
- In mod special fetele, încearcă sa-si scrie numele
- Se întâmplă să scrie primele litere, apoi sa continue cu semne aleatorii, sau sa treacă pe alt rând

In ceea ce privește adevărul, vârsta de 4 ani e potrivita pentru abordarea subiectului
Acum, ficțiunea si realitatea nu sunt foarte distincte, imaginația începe sa se exprime in cuvinte.

Agresivitate

- Din punct de vedere fizic, lovește, arunca, musca
- Verbal: jignește ,se lauda

- Redevine posesiv, atât fata de prieteni, cât și fata de părinți. Se lauda cu ce are
- Este violent și nepăsător cu jucăriile
- Este agresiv cu alții și exclusivist
- Arunca vina pe obiecte neînsuflețite
- Nu mai dorește așa de mult să fie plăcut de alții și e mai nepăsător la pedepse
- se întâmplă să recunoască greșeala
- începe să înțeleagă rigoarea comportamentului și necesitatea ei
- la 4 ani, reușește să cuprindă sensul unei succesiuni de evenimente din ziua respectiva
- combina cuvinte relative la spațiu în mod mai clar
- apare în vocabular cuvântul „moarte”, fără a avea un sens prea clar

Religie

Îl interesează noțiunea de Dumnezeu, pune întrebări. Aceasta intervine mai ales datorită faptului că părinții răspund adesea la întrebările copilului făcând apel la cuvântul Dumnezeu. Întrebările și discuțiile aferente sunt adesea nepotrivite.

- are părerea că părinții știu totul și pot totul
- îi place să se roage și să inventeze rugăciuni, prin asemănare cu cele inițiale
- crede în Moș Crăciun
- reușește să stea liniștit la liturghie, chiar cu plăcere, mare parte din timp
- muzica din biserică îi place

Mișcările corpului

- alergare mai fermă, sărituri în unul sau două picioare, cu oarecare rigiditate. Poate sta într-un picior ceva mai mult timp, poate merge pe o scândură destul de îngustă
- aruncă mingea cu ceva flexibilitate,
- poate să coasă pe carton, dacă găurile sunt deja făcute
- poate să-și încheie nasturii, sau chiar și șireturile
- copiază desene cu mai multă îndemânare decât la 3 ani
- poate copia o cruce, dar nu un pătrat

Adaptabilitatea

Referitor la inteligența crescută a vârstei, Gessel povestește o istorie adevărată: Un băiat de 4 ani, a fost întrebat, după ce a văzut o poză cu un miel sugând de la o oaie, „ce ia mielul de la mama lui?”

Imediat, copilul a răspuns: „Benzina”

Dincolo de amuzament, răspunsul este logic și corect, fiind în legătura și cu mediul în care trăiește copilul. Este intuit faptul că benzina este sursa de energie, ea pune lucrurile în mișcare, deci îl ajută și pe miel să se miște.

Este o dovadă a capacității de a generaliza a copilului. La această vârstă.

În această etapă, copilul începe să pună întrebări, e dornic de acumulări. El numără deja până la 4 și chiar peste, dar în mod mecanic. Poate înțelege conceptul de „unu”, „doi”, sau „mulți”. După Gessel, la 4 ani, mintea este mai mult preocupată, decât profundă. Lipsesc încă puterea de sinteză, gândirea este mai mult combinatorie.

Se complăce în jocuri dramatice, dar rolul nu rezistă mult în timp. Are uneori un prieten imaginar.

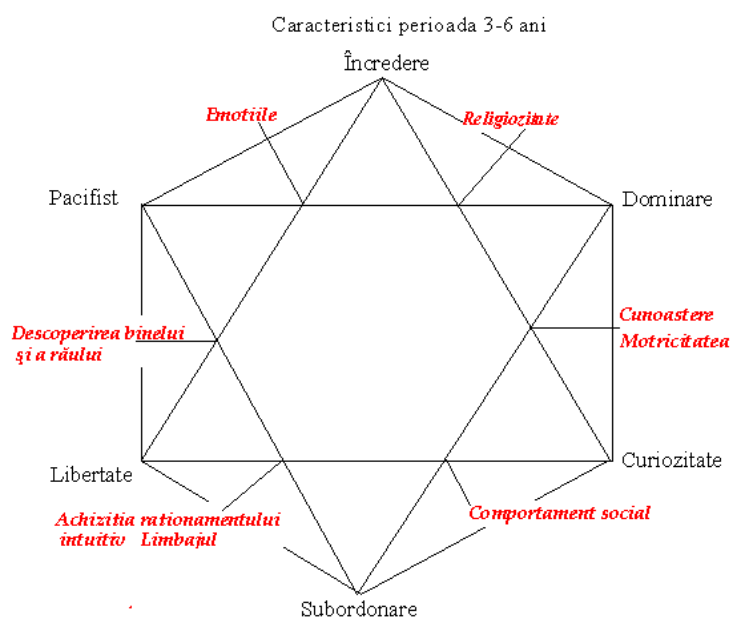
În desen, sintetizează omul, prin un cerc în loc de cap, două bete ca brațe, doi ochi.

Apare o îmbinare de simboluri si realitate imaginata literal.

Comportamentul social

- apare o îmbinare de sociabilitate si independenta. Capătă tabieturi, aplomb in afirmații, emfaza.
- e convins de importanta sa. Nu da seama de acțiunile sale, poate sa se îmbrace si sa se dezbrace, sa se spele pe dinți si sa se pieptene, fără prea mult ajutor. Are mâncăruri preferate, mănâncă singur.
- se trezesc curiozități noi, ii place sa meargă la toaleta împreuna cu alții.
- jocul de unul singur nu îl mai satisface. Dorește sa facă cunoștințe noi, sa se joace in grupuri de 2-3, își împarte jucăriile aduse de acasă. Acționează cu lipsa de flexibilitate, dându-si aere de sef, împărțind indicații celorlalți.
- este logoreic, „eu” are o pondere principala, dar de multe ori referința este legată de contextul social, de raporturile cu anturajul. Are dorința de a fi apreciat si este critic cu alții.
- se teme adeseori, fricile fiind uneori greu de interes. Se poate teme de întuneric, de obiecte oarecare, sau de ceva cu totul neașteptat.
- in mintea lui, adevărul si imaginația se contopesc

Anul al cincilea

Religiozitate

- nu are încă o atitudine sentimentală in fata morții. Recepționează doar faptul ca persoana decedată este imobila
- uneori pune întrebări despre Dumnezeu si e interesat de subiect. Unii copii ii atribuie lui Dumnezeu responsabilitatea pentru tot. Când pătesc ceva, este pentru ca Dumnezeu le-a făcut acel lucru. Alți copii, au pierdut interesul pentru subiect.
- ii place sa se roage si sa inventeze rugăciuni personale
- ii place sa meargă la școala de duminica, dar se zbânțuie in timpul slujbei.

- Moș Crăciun și Dumnezeu, sunt percepuți în mod realist și practic, le atribuie caracteristici umane, cred că au locuințe undeva.

- De abia după 5 ani, corpul omenesc apare în desen.

Dacă vede un desen neterminat, poate să sesizeze elemente lipsă. Dacă pune ochiul în desen, spune că „poată acum să vadă „.

Miscarea

La 5 ani, plimba nisipul cu camionul de jucărie, la 6 ani construiește forme cu apă și nisip, la 7 ani, face clădiri străzi, etc.

Perioada cuprinsă între 3-7 ani, ar putea fi numită „vârsta faunului” sau „vârsta lui Pan”, deoarece acum, copilul, având un spirit dezvoltat de observație, fantazează, cumulând realul cu imaginarul.

Jocul are caracter dominant în viața copilului, îmbinând eterogen noțiuni disparate din domenii diferite. Acum e perioada deprinderilor „corecte”, cei din jur reușind, de obicei să-i însușească impresia că virtutea e sinonimă cu supunerea, care supunere e cam problematică !

Binele și răul

Fundamentul conștiinței morale se formează până la 6 ani. Regulile coincid cu cele promulgate de părinți. Motivația respectării regulilor se regăsește în sentimentul de siguranță pe care îl obține copilul și la plăcerea de a auzi exprimată dragostea și admirația familiei.

În contrast, neascultarea poate afecta iubirea părinților, în viziunea lui.

Formarea raționamentului intuitiv

Pentru înțelegerea acestui capitol, Rose Vincent trimite la studiile lui Jean Piaget (vezi capitolul special consacrat)

La 3 ani și jumătate

- se poate să aibă un tremur vag în coordonarea de finețe a mișcării
- poate folosi ambele mâini, simultan sau alternativ (inclusiv acțiuni cu mâna care nu e cea îndemânică)
- unii pot identifica litera T de la tata, sau M de la mama, sau chiar propriul nume

La 5 ani

- ajunge la un nou stadiu al coordonării, poate apuca direct obiecte și le poate lăsa, fără ezitări
- face construcții complexe din cuburi, structuri plane, sau turnuri și clădiri
- construiește structuri din nisip, case, străzi și are capacitatea de a crea figuri din plastilină
- în cazul jocurilor mai complexe, fie solicită ajutor, fie renunță
- umple figuri cu culoare, taie și face colaje, dar fără a fi îndemânic
- desenează figurând conturul și e satisfăcut
- e amator de a copia forme simple
- îi place să picteze pe hârtie, sau pe podea. Face litere grosiere
- poate petrece firul prin hârtia găurită în prealabil

-se poate încheia și descheia la nasturii aflați în raza vizuală, poate așeza corect mâinile pe clapele pianului

Comportarea în societate

- în multe manevre, e neîndemânatic
- baietilor le place sa se uite la trenulețul electric, sau sa aibă jucării metalice
- fetelor le place sa aranjeze păpușile
- încep sa fie interesați sa-si scrie numele, sau sa recunoasca litere mari sau cuvinte din cartea preferata
- mesele principale le ia alături de familie, dar cina o ia mai devreme singur, vorbind in acest timp

Cunoașterea

- încearcă sa recunoasca literele deja știute. Încearcă sa identifice propoziții sau expresii din cărțile cunoscute-onomatopee, sunete emise de animale
- recunoaște litere și cuvinte de pe cutiile alimentare
- uneori subliniază cuvinte sau litere din cărți cunoscute
- poate sa citească literele unui cuvânt și apoi întreabă „ce înseamnă A.P.A „ ?
- citește cuvinte scurte de 3-4 litere

- în încercarea de a citi cuvântul, alege doar prima sau ultima literă și citește de sus in jos sau invers
- recunoaște numele său
- poate folosi litere preformate pentru a forma cuvinte și le poate combina în jocul cu cuburi
- recunoaște cifre de pe cadranul ceasului, de pe calendar, de la numărul casei, sau legate de activități zilnice.

La 5 ani și jumătate

- știe întrucâtva literele alfabetului
- dă expresie imaginilor din cărți
- îi plac povești în care eroii sunt copii
- are obiceiul ca atunci când i se citește, să privească atât imaginile, cât și literele
- poate să scrie unele litere, oblice una față de alta, uneori inversate
- solicită confirmare și ajutor, după ce execută anumite litere

- privindu-și numele scris, poate sa recunoască litere
- scrie acum de la dreapta la stânga
- adeseori copiază litere, uneori de la dreapta la stânga
- scrie propriul prenume, începând cu litere mari și terminând cu litere din ce în ce mai mici
- scrie cifre cu care e mai des in contact (orele ceasului, vârsta sa); poate copia cifre.
- apar diferențe mari între copii la scrierea cifrelor; unii în loc de 23 scriu 32, alții omit ceva.

Impunere

- Aruncă vina pe alții (din cauza ta ...)
- Nu recunoaște ce a făcut, când e întrebat
- De la 5 ani, simte necesitatea îndrumării, solicită sfaturi. Simultan dorește independența în alegere, dar vrea și să se conformeze cerințelor celor mari
- La 6 ani balanța se înclină , în sensul că , acum, tinde să fie ferm cu propriile alegeri, iar dacă cei mari îi solicită altceva, refuză și capătă accese de nervi.
- La 5 ani , noțiunile de bine și rău , coincid cu ce e și ce nu e permis din partea adulților. Preferă să se spună despre el că e bun, dar în jocuri, se simte bine și în rol de personaj negativ
- Tot la această vârstă, poate arăta trasee pe hărți, sau să copieze hărți simple, arătând drumul spre grădiniță.
- Îl interesează spațialul, țări, localități de departe, dar nu și temporalul. Perceperea succesiunii începe să apară la 5 ani, atunci devine interesat de ceasuri. Continuă exagerările, dar începe să facă diferența între real și imaginar.
- Între 5 ani și 5 ani și jumătate, e o perioadă în care se estompează simțul de proprietate, pentru ca apoi să răzbata iar. Își dorește oricât de multe jucării, nu renunță la niciuna, dar nici nu are grijă de ele.

Motricitate

- 41,5 luni : sare coarda, max 20 cm
- 48 luni: sare în lungime, max 85 cm
- 49,3 luni :sare într-un picior pe o distanță de peste 2 m
- 51 luni : coboară scările prin alternarea picioarelor
- Crește agilitatea, capătă control sporit asupra corpului. Sare în unul sau 2 picioare, fără probleme
- Postura este firească, elegantă. Mișcările sunt naturale, fără efort
- Apare coordonare de finețe în mișcări
- Poate executa fără a fi ajutat diferite activități (îmbrăcat, spălat pe dinți,...), mânuiește uneltele cu abilitate.
- Poate desena cu creionul cu siguranță . Execută figuri simple, ce pot fi recunoscute.
- Poate reproduce pătrate, cercuri ,triunghiuri
- Are dificultăți în copierea rombului

Adaptabilitatea

- Începe să rezolve probleme ușoare, ce presupun relații geometrice . Poate reface un dreptunghi din carton, tăiat pe diagonală. Poate încadra figuri complexe.
- Omulețul din desenul sau e acum complet. El are cap, mâini, picioare. Apar și detalii mai fine.
- Numără un grup de 10 obiecte, face adunări până la 5, cu ajutorul obiectelor. Știe ce vârstă are
- Este mai dezvoltat simțul timpului. Poate , în urma ascultării unei povestiri, să reproducă secvențe logice de durată. Poate dezvolta jocul de pe o zi pe alta, integrând ce a avut loc în ziua precedentă, sau programând pe a doua zi.
- Poate reproduce un cântec

-La desen , ideea intervine înaintea lucrului efectiv. La vârstele dinainte, ideea era generată de mișcarea creionului, putând suferi variații permanente

Limbajul

-Stăpânește aproape toate sunetele

-Pune mai puține întrebări și cu mai mult miez. Răspunsurile îl interesează, ele se constituie în informații

-Răspunde precis și la obiect

-În general, din punct de vedere gramatical, limbajul este complet. Folosește fraze complexe, înțelege ipoteticul și condiționalul. Vocabularul este mult mai vast, legăturile în frază sunt corecte

În societate

-La 5 ani , independența și autonomia sunt mult dezvoltate

Se poate adapta la un mod simplu de cultură. Din acest motiv, i se spune „micul adult „

-Este mai adaptat în familie, crează mai puține probleme,

-Doarme fără eforturi, respectă igiena, pe care acum o înțelege, se îmbracă și se dezbracă singur. Este dornic să ajute în casă și să-și îndeplinească sarcinile primite.

-Este protector față de cei mai mici, frați sau camarazi de joc

-Dacă se pierde, e capabil să-și decline numele și adresa

-Capătă simțul prieteniei, începe să se joace în grupe de 2-5 copii. Preferă grupul jocului solitar, dar are și prieteni imaginari.

-Îi plac călătoriile, hainele și alegerea lor

-Înțelege politețea și tactul, în cazul în care a avut șansa educației

-Înțelege mai mult diferența dintre sexe, diferența dintre culturi

Planul emoțional

-Din punct de vedere emoțional, e mai stabil, dar poate fi cuprins de frici și tulburări puternice. Apar caracteristici altruiste, seriozitate, prietenie, generozitate, perseverență,...

-Se mândrește cu ce posedă și cu ceea ce poate să facă. Îi place să meargă la școală și să fie apreciat în manifestările sale artistice. Are încredere în alții, în sine și e conformist.

Dupa Gessel, în primii 5 ani, avem etapa pregătirii. Între 5 și 10, avem o etapă de mijloc, pentru ca apoi, să urmeze etapele de completare, adolescență și maturitate.

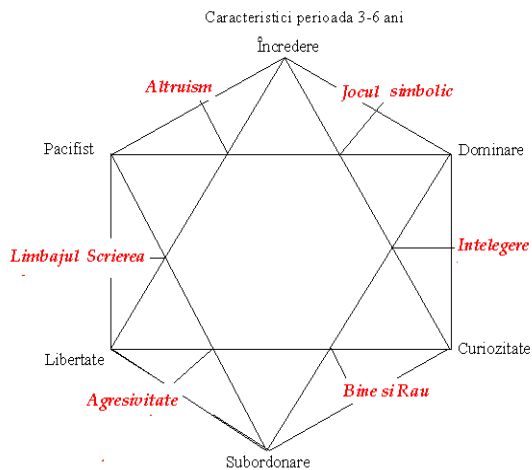
În etapa de mijloc, se produc schimbări subtile, care , în momentul manifestării, pot da loc la înțelegeri eronate. Factorii responsabili, părinții și profesorii, tind să se învinovătească reciproc, judecând pe bază de factori exteriori.

În perioada aceasta, există o alternanță de echilibru și dezechilibru de tranziție, în cadrul progresului, în care se întrepătrund acțiunile introvertite cu cele extravertite, școala și casa, interesele personale cu cele de grup. Este perioada în care educatorii trebuie să fie atenți să discearnă fluctuațiile ce intervin în dezvoltare, altfel apar dificultățile în împlinirea copilului.

Dupa Gessel, ar trebui să înlocuim educația bazată pe teorii exterioare, limitate, cu cea bazată pe psihologia dezvoltării, care să permită o înțelegere autentică a problemelor copilului

La 6 ani

Între 3 și 6 ani

Ascultare

- începe bine acțiunile, dar nu are forța necesară finalizării, are nevoie de asistență pentru a termina
- utilizează unelte
- reușește să taie hârtia și să confecționeze diverse figuri
- scrie litere, uneori le figurează pe dos și se complăce în a scrie cu creta
- uneori reușește să coasă cu ac mare
- poate sta la masă cu ai săi, în special dimineața. Simte nevoia de a vorbi în timpul mesei. Se ridică foarte des de la masă, nu are stare, se duce adesea la toaletă

Agresivitate

- nu are un comportament bun. Vorbește excesiv, mestecă urat, varsă supă, e repezit și răstoarnă obiectele, e agitat și se mișcă cu scaunul. Lovește obiectele cu piciorul, îi critica pe ceilalți. În loc să mănânce, face orice altceva.
- agresivitatea nu e o caracteristică, totuși are comportament agitat, lovește cu picioarele, trânteste ușile, proferează amenințări verbale.
- Acum se face trecerea de la vârsta de 5 ani, cu calmul ei specific, la cea de 6 ani, cu agresivitatea ei
- folosește insulte verbale
- este refractar la sugestii
- are momente de nervi, lovește în cei din jur
- este distructiv în jocuri
 - Agresivitatea se manifestă atât pe plan fizic, cât și în plan verbal
 - Are accese de nervi, refuză să stea în camera sa, trebuie încuiat acolo. E capabil să distrugă mobilierul.
 - Se autodefinește ca fiind nebun
 - Bravează, se contrazice, e refractar la ce e rugat
 - Lovește atât adulții, cât și prietenii
 - Arată cruzime față de ceilalți, de animale, de insecte
 - Este distrugător cu obiectele din jur

Scrierea

- Îl interesează și literele mici și cele mari

- începe să se descurce în a recunoaște propoziții, chiar destul de lungi
- găsește cuvinte ce au tangență cu povestea, sau cu poza
- e capabil de a potrivi cuvinte
- îl tentează să aibă lucruri ce au legătură cu experiența sa (cărți, poze)
- dacă reușește să citească o carte, o recitește de mai multe ori
- când citește, completează textul cu ce simte el ca ar lipsi, inversează sensul cuvintelor, înlocuiește cuvintele cu altele asemănătoare
- când citește de pe un rând, adăuga un cuvânt scris pe alt rând
- cunoaște toate literele, dar le scrie uneori invers
- e capabil de a scrie cuvinte, dar amestecă literele mari cu cele mici, fără a le deosebi
- poate scrie litere dintr-o trăsătură
- odată cu scrierea pe un rând, literele se măresc spre capăt
- îi plac diferite unelte de scris (creta, creioane,)
- știe să scrie atât numele mic, cât și pe cel de familie
- unii copii pot scrie cifrele până la 20, cu cifre mari. Se întâmplă să inverseze cifrele numărului
- dacă e întrebat în legătură cu ceva ce a comis, neagă și da vina pe altcineva

Noțiunile de bine și de rău

- în privința acestor noțiuni, ele sunt aproape confundate cu ceea ce aprobă sau dezaproba părinții. Își pune problema analizei comportamentului celorlalți copii. În cazul în care apucă să se comporte aberant, criticile celorlalți nu îl pot opri
 - îi plac laudele. Refuză să fie pedepsit, iar pedeapsa nu îi corectează comportamentul
 - evită pedeapsa mințind
- Alteori spun ceea ce ei cred că e adevărul, dar nu au consecvență, trișează, de ex. La jocuri

Altruism

- aduce obiecte la școală și le împarte cu ceilalți. Duce acasă lucruri făcute în școală. Ii place să ofere cadouri profesorilor. Adună multe lucruri, dar e neglijent cu ele

Conștiința

- percepe ciclul anotimpurilor, legat de activitățile caracteristice lor
- spre 7 ani și ulterior, se lărgesc percepția mediului înconjurător, e percepută casa proprie în relație cu cartierul și cu restul lumii
- începe să aibă temeri emoționale, e îngrijorat că mama să ar putea muri
- moartea devine o idee prezentă, un rezultat al violenței și agresiunii

Libertatea

- accepta ideea de Dumnezeu, care a creat lumea, ființele și tot ce e frumos. Ii place la școala de duminică, îl impresionează povestea lui Isus, îl interesează îngerii.
- îi plac rugăciunile și crede că i se va răspunde la ele
- asimilează noțiunile de rău și iad, bine și rău
- Moș Crăciun este un personaj real, iar cei care afirmă contrariul, sunt necredibili.
- începe să inventeze jocuri dramatice, cu personaje și situații create de el
-

Limbajul

- Apar întrebări diverse, puse în mod continuu, cu ajutorul unui limbaj cursiv, „de ce ?” este o permanentă. Răspunsul, adeseori nu mai e sesizat, întrebarea următoare deja a fost rostită.
- se distrează emițând sunete diverse, sau rostind cuvinte oarecare.
- posedă acum capacitatea de a manevra noi exprimări, noi structuri gramaticale
- acum poate discuta îndelung, e capabil să spună povești cu întindere mare. În aceste narațiuni, realul și irealul sunt întrepătrunse. Discuta despre orori, războaie, moarte, dar conform unei logici personale

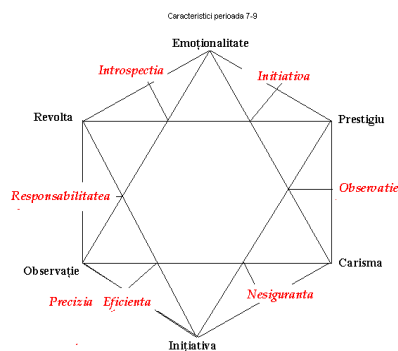
Simbolismul în jocuri

Între 2 și 7 ani, caracteristic este jocul de tip „ziceam că...”, în care copilul pretinde că se află într-o anumită situație, sau că e un anumit personaj.

Primele semne ale acestui gen de joc, apar între 1,5 și 2 ani, pentru că la vârsta de 5 ani să se dezvolte deplin.

O analiză detaliată a acestui gen de joc, a făcut-o Jean Piaget, analizând evoluția sa în paralel cu creșterea copilului

Al șaptelea an de viață

Observație

Între 6 și 7 ani, copilul înțelege conservarea numărului și a cantității de lichid. În apropiere de 7 ani, își face apariția fricile legate de nerespectarea propriilor obligații, de a nu corespunde din punct de vedere social, etc.

Emoțiile

Imaginarul copilului, vise, frici, prieteni imaginari, sunt în strânsă legătură cu procesul de creștere și dezvoltare. La 5 ani, lipsa acestor griji, îi permite o atitudine mult mai relaxată decât se întâmplă după 6 ani, când, cu toate acestea, simte nevoia de a învăța. Paradoxal, la 6 ani, când copiază litere, face mai multe greșeli și inversează mai multe litere decât la 5 ani.

Prestigiu

În această perioadă, copilul este capabil de a trage învățăminte din greșelile sale.

Gissel atrage atenția ca acum nu trebuie insistat asupra corectitudinii în mod mecanic și „nu trebuie să punem toate ouăle noastre pedagogice în același cos”.

Este greșit ca scrisul și cititul să se predea în același fel, tuturor copiilor, cu aceeași metodă.

Se pot utiliza multe metode, fie ca atare, fie în o combinație armonioasă, pentru a trata individualizat copilul și procesul de învățare.

Mai jos, se arată care ar fi aceste posibilități, legate intrinsec de școală.

Spiritul de inițiativă

- se descurcă mai bine să manevreze unelte
- creionul e folosit prin apucare foarte aproape de vârf și prin apăsare fluctuantă, adesea foarte puternică
- acum poate să scrie fraze în succesiune, literele având tendința de a se micșora spre final.

Mărimea scrisului este totuși o caracteristică individuală.

- în privința preferințelor, la băieți se manifestă mai mult interesul pentru tâmplărie, la fete mai mult pentru decupări din hârtie și asamblarea în figurine.

- are un control mai mare asupra ținutei, dar încă rămân neîndemânări de tipul vărsării farfuriei, al vorbitului cu gura plină.

Nu acceptă să-și întrerupă activitatea începută anterior, pentru a mânca, adesea preferă să mănânce singur, pentru a putea continua ce făcea înainte de masă,

- reușește să scrie propoziții, folosind atât litere mari, cât și mici, dar nu întotdeauna acolo unde trebuie

- de la 6 ani și jumătate, începe să corecteze literele inversate. Se mai întâmplă să scrie litere invers, sau să omită caractere.

- cuvintele scrise până acum, erau legate. Începe separarea lor

- copiază propoziții cu plăcere

- corectează adesea prin ștersături, din dorința de a scrie corect

- este familiarizat deja cu numere mai mari de 10, le scrie corect, iar inversările de cifre apar mult mai rar

- uneori cifrele sunt scrise de sus în jos, în loc de orizontal

Nesiguranța

-7 ani reprezintă o vârstă cu comportament atipic. Copilul acuză anturajul că să scape de vina, nu acceptă că nu a făcut ce trebuie, pentru că „tocmai avea această intenție”. E o perioadă de trecere.

Imaginea proprie

- percepe noțiunile de bine și rău

- înțelege că există comportament corect și comportament incorect

- dorește să facă parte dintre cei buni

Răspunderea

- la 7 ani minte cu mai puțină dezinvoltură și începe să conștientizeze că nu e bine să trișeze în relațiile cu ai săi

- începe să aibă răspundere pentru obiectele proprii

- se estompează variațiile bruște de dispoziție, comportamentul devine mai liniar

Orientarea

- înțelege noțiunile de an, luna, zi, ora și are capacitatea de a ști în ce context temporal se afla (ce anotimp, ce luna, ce ora e, ...)

Probleme existențiale

- percepția despre Dumnezeu este acum mai complexă, apar întrebări mult mai pertinente despre religie

Eficacitatea

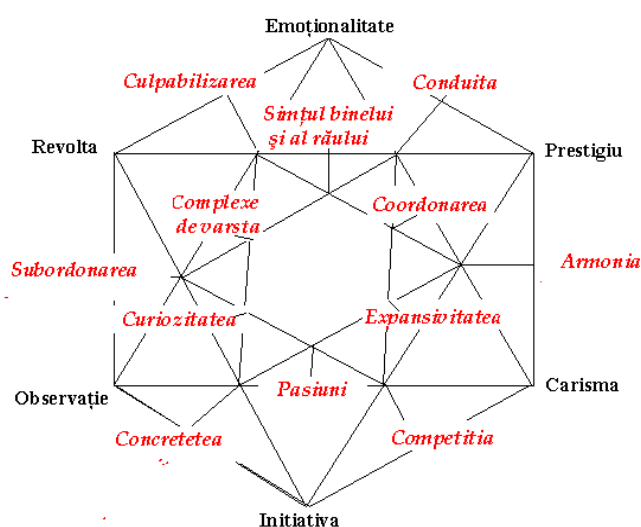
- citește fraze întregi. Este capabil să citească cu ușurință cuvinte uzuale
- rapiditatea citirii diferă de la individ la individ
- citirea e presărată cu greșeli caracteristice: lipsa sau adăugare de cuvinte, inversare de litere în cadrul cuvântului

Spiritul de contradicție

- agresivitatea se diminuează. Accesele de nervi se răresc și crește acceptarea în privința cererilor adulților
- există episoade de încăierare cu frații sau surorile
- folosește amenințări verbale
- poate avea comportament violent, lovind cu picioarele, sau aruncând obiecte.
- apar contestații rostite de genul „minți!”, „nu e bine!”,

Al optulea an de viață

Caracteristici perioada 7-9 ani

Ascultarea

A treia etapă a vieții este cea legată de școală.

Accentul începe să se lase pe memorie și e de dorit să nu fie forțată, pentru a nu împiedica dezvoltarea intelectuală.

Acum se face trecerea de la percepția copilărească asupra cunoștințelor, la structurarea pe noțiuni fundamentale și la raționamentul logic. Morala are rol principal în simțirea copilului și complexitatea și varietatea stimulilor vieții nu reușesc să acopere inocența și emulația.

Mișcarea

- desenează cu mișcări libere
- se mișcă cu ușurință și armonios
- îi place să danseze, în special dansuri populare, dar ritmul îi interesează doar dacă e viu și natural

Întrecerea

- îi place să joace fotbal și e captivat de diferitele faze ale jocului
- fetele sar coarda cu îndemânare, dar încă nu pot schimba pasul în timp ce coarda este în mișcare
- descrie situații cu gesturi energice
- este conștient de ierarhiile din grup. Îl urmează în mod natural pe lider

Coordonarea

- coordonarea dintre mână și ochi este la un nivel crescut
- apare o relaxare în mânăuirea uneltelor de desen
- înțelege să accepte constrângerile temporale, dar nu poate lucra contra cronometru
- încă sunt mari diferențe între intenție și rezultatul acțiunii
- scrisul este acum corect, alinierea și înclinarea caracterelor are un grad destul de ridicat de constantă
- reușește să aplice perspectiva în desen

Comportamentul

- nu există un tipar bine definit. În afara casei se străduiește mai mult să arate că e bine crescut. Teoretic, știe ce înseamnă comportament frumos, dar nu e capabil să aplice prea des regulile. Îi întrerupe pe alții când vorbesc și se amestecă în conversațiile adulților în timpul mesei

Acceptarea vinei

- deși mai are tendința de a nega vina proprie, scade totuși tendința de a-i învinovăți pe ceilalți. Percepe răspunderea proprie și dorește să-și ceară scuze. Poate înțelege consecințele acțiunii sale.
- de la 8 ani, are sentimentul vinii în cazul în care a greșit, promite să nu se mai întâmple. Este indispus când se glumește pe seama lui.
- este receptiv la argumente și capabil de a se conforma

Noțiunile de bine și de rău

- face diferențiere între bine și rău, conștientizează latura morală a acțiunilor sale, iar deciziile le ia acum în funcție și de acest parametru, nu numai ca urmare a ordinelor primite de la părinți.
- primează noțiunile de „corect” sau „greșit”, înaintea noțiunilor „bine” și „rău”. Acest mod de a simți accentuându-se înspre vârsta de 9 ani. Acum, dorința de a fi cum trebuie este puternică, iar sentimentul de vină în cazul contrar este prezent adesea.

Expansivitatea

- la 8 ani, comportamentul este marcat de o mare energie, apar istorii în care copilul se lauda, dar în cazurile pe care le percepe ca fiind importante, respecta adevărul

Domenii de interes

- istoria începe să-l captiveze, dar nu în spirit științific, corelând evenimentele, ci legat de anumite personaje preferate.

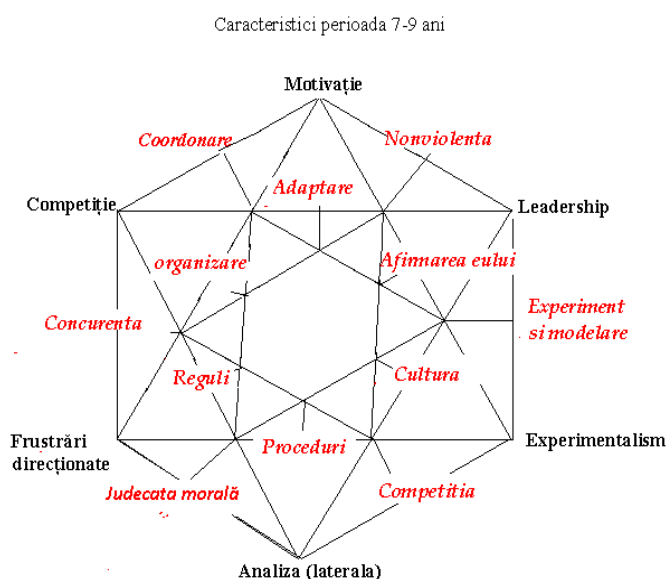
Spirit-materie

- percepția trece acum dincolo de ritualurile concrete legate de înmormântare, ajunge să-și pună problema a ceea ce se întâmplă după moarte
- începe să înțeleagă că sufletul și nu corpul, se duce în rai.

Curiozitatea

- relațiile cu mediul sunt acum caracterizate mai mult de curiozitate, decât de agresivitate.
- reacția agresivă e treptat înlocuită de tristețe și sentimente rănite
- manifestarea agresivității, atunci când apare, se face mai mult prin intermediul exprimării. Se ceartă și jignește.

Perioada între 8 și 9 ani

Motricitate

- activitățile, atât joaca cât și munca, sunt tratate cu pasiune. Tot ceea ce face, se desfășoară fără sfârșit, fără oboseală, fără existența sentimentului că jocul ar trebui să se termine la un moment dat.
- simte mai bine viteza, poate să coreleze mai bine cu situația și în situații periculoase, în mașina sau pe sanie, are rețineri.
- dorește să fie puternic și să ridice greutate
- are adeseori atitudini neîndemânatică
- la băieți, există interes pentru competiție fizică, lupte, box, trânta. Îi pasionează jocurile de echipă și îi motivează performanța.
- în privința capacităților fizice există mari diferențe, de la caz la caz.
- uneltele sunt folosite cu lejeritate. În cazul băieților, uneltele de gradină, ciocanul, etc. În cazul fetelor, foarfeca, acul de cusut, etc.
- se poate folosi cu ușurință de scrierea de mână
- are plăcere și în a fi spectator la joacă altora

Comportamentul

- comportamentul se modifică substanțial în bine, dar aprecierea străinilor face ca în afara casei, atitudinea să fie mai bună decât în interior
- la masă, se poate întâmpla să uite să mănânce, fiind captivat de discuții
- are tendința de a justifica ce a făcut
- de la 7 ani, deși are reacție pozitivă la laude, acestea nu-i mai sunt la fel de necesare. În același timp, în cazul criticilor, reacția este vehementă, de respingere
- înțelege să spună adevărul și o face, de cele mai multe ori, dar, tot așa, poate să se folosească de minciună pentru a se autoapăra, sau pentru a apăra o persoană apropiată

Violența

- La vârsta de 9 ani, e capabil să primească reproșuri, dar exprimate în mod blând.
- influența prietenilor, tinde să o acopere pe cea a părinților
- poate accepta și glume făcute pe seama sa

Gândirea

- asociază lipsa respirației cu „nu e viu”
- compară noțiunile de „viu” și „ne-viu”

Legătura cu religia

- aceasta își pierde din însemnătate în acest moment

Competiția

- jocuri mai violente, bătăile și certurile apar destul de frecvent
- exprimarea este agresivă, este mereu contra celor afirmate de ceilalți, spiritul lui este permanent pus pe critică

Cunoștințele

- îl interesează istoria și geografia, îi place să se uite pe hărți, îl captivează citirea biografiilor unor personaje ale căror acțiuni sunt legate de nivelul sau de înțelegere

Logica

- de la 7 ani, jocul simbolic își pierde treptat importanța, în favoarea jocului bazat pe reguli. Între 7 și 11 ani, se poate vorbi de stadiul de dezvoltare numit „al operațiilor concrete”. Între 11 și 15 ani, despre stadiul operațiilor formale.
- Jocul bazat pe reguli rămâne o constantă pe tot timpul vieții, câștigând în complexitate pe măsura ce copilul înaintază în etate. După Piaget, « Jocul cu reguli este activitatea ludică a ființei socializate », individul necreând regulile pentru sine.
- -7-8 ani înțelege conservarea cantității și a lungimii
- 8-10 ani, înțelege conservarea greutății

Experiment și modelare

În genurile de joc anterioare, există reguli care iau naștere în mod natural (atingerea la leapșa, etc.) Din regulă, derivă ceva nou, și anume obligativitatea. Regulile se pot împărți în două clase, cele care iau naștere spontan și cele transmise. Cu alte cuvinte, putem numi jocurile din prima clasă ca fiind jocuri cu reguli „instituționale”, marcând presiunea unei generații asupra alteia, ca realitate socială.

Jocurile din a doua clasă, au specific temporar și contractual.

Jocurile cu reguli instituționale derivă din influența copiilor mai mari asupra celor mai mici. Aceștia din urmă îi imită pe primii, sunt influențați de ei și respectă normele impuse.

Jocurile cu reguli spontane iau naștere în urma socializării, cu specific „de la copii mai mari la copii mai mici”, sau „de la egal la egal”, acestea din urmă, predominând.

Putem concluziona că jocurile cu reguli se referă la motricitate (fotbal, șotron), sau la intelect (șah, cărți, etc.) Regulile presupun automat competiția între participanți, fără aceasta, ele ar deveni inutile.

Privind altfel, reglementarea jocurilor vine fie prin coduri transmise din generație în generație, fie prin convenții instantanee. Jocurile practice (pentru exercițiu), cât și cele simbolice, apar într-un moment al existenței și dispar pe măsura dezvoltării copilului. Jocurile bazate pe reguli, rămân însă pe tot parcursul vieții.

Morala

În încercarea sa de a explica felul în care cunoașterea eticii și a normelor morale se despart și evoluează, Piaget privește copilul din punct de vedere al dezvoltării cognitive, odată cu înaintarea în vârstă, legat simultan de gândire și de simțire.

În acest studiu, el observă trei realități care ar putea face lumina asupra modului în care apare și se așează fără percepția și analiza morala la copil: ideea de regulă la copii, cu exemplificare la jocuri, raționamentul moral al copilului și percepția copilului în legătura cu dreptatea și pedeapsa.

-în perioada 5-9 ani, problemele provenienței regulilor este nebuloasă. Nu este clar dacă aceste reguli vin de la Dumnezeu, de la adulți, sau de la copii mai mari. În orice caz, ele provin de la o autoritate incontestabilă.

Regulile nu pot fi schimbate, ele au caracter de sacralitate, ele există dintotdeauna. (aceasta în teorie! Practic, în funcție de interesul de moment, în special la vârstele fragede, se cere frecvent ca regulile să fie schimbate, fără a părea ciudat că toți câștigă)

- de la 10 ani, dispare sentimentul de inviolabilitate a regulilor, devine clar ca însiși copii le-au inventat. Apare înțelegerea ca regulile sunt utile, pentru ca ele generează jocul si in plus, împiedică certurile. Schimbarea lor se poate face doar daca toti accepta acest lucru.
- Pe parcursul derulării jocului, copii sunt analiști ai modului in care se respecta regulile si ai consecințelor ce ar decurge din eventualele modificări aduse.
- Putem concluziona ca exista câteva etape in evoluție, legate de modul in care regulile jocului sunt înțelese si acceptate: interes individual, imitarea celor mari, interesul pentru regula însăși.

Afirmarea de sine

Perioada de la 6 ani, pana la pubertate, este numita „vârsta școlara „

Aceasta este etapa celor mai mari acumulări intelectuale si a dezvoltării gândirii logice, după analizele lui Jean Piaget.

Acum se realizează primele socializări, primele grupuri, primii prieteni, totodată se iese de sub influenta familiei .

Jocul se adaptează noilor percepții si cunoștințe specifice vârstei.

- de la 4 la 9 ani : săritul corzii, jocul cu mingea, sărituri in înălțime, construcții mari din cuburi, mersul pe tricicleta, bicicleta, datul in leagăn.

Acestea ar fi jocuri de agilitate. Este prezenta dorința de afirmare a eului, dar in corespondenta cu posibilitățile de adaptare la mediul exterior.

Adaptarea

La 7 ani

-se observa ca activitățile bazate pe mișcare au aspect mai îngrijit

- perioade de activitate alternează cu perioade de inactivitate

- ii place sa repete acțiunile in care excelează, chiar cu obstinație

- dorința de a avea bicicleta este generala, deși mulți copii stăpânesc foarte puțin mersul pe ea.

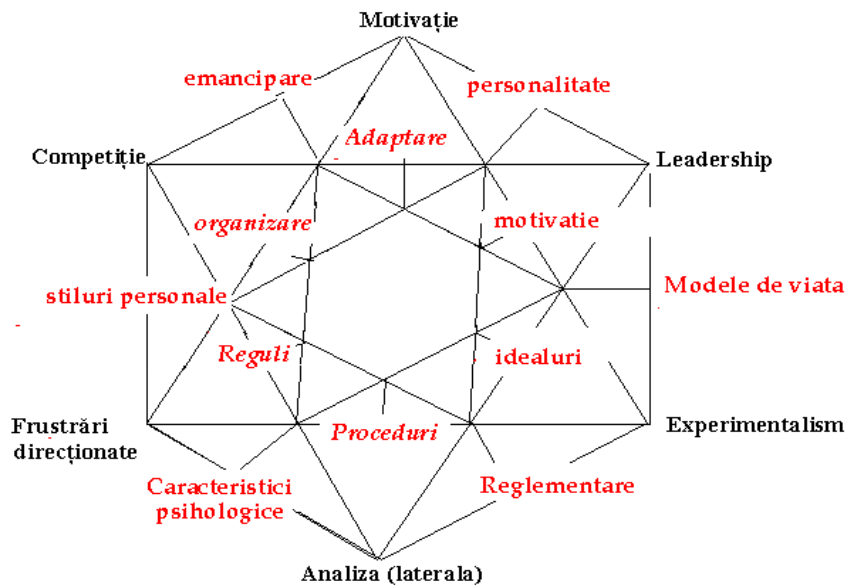
- apare interesul pentru aruncări si loviri cu bățul.

- la băieți predomina alergarea si lansarea de avioane de hârtie

- au in instinct dorința de a dansa, le place sa facă pași in ritmul muzicii

Perioada 9-10 ani

Caracteristici perioada 7-9 ani

La pubertate, conștiința eului crește în intensitate și acoperă cea mai mare parte a preocupărilor. Explorarea continuă, dar acum se întoarce spre propria ființă. Se diversifică specificitățile indivizilor, iar primul plan este ocupat de sentimente, sub aspectele emotivității și imaginației.

Modelele

Adolescentul tinde să adopte reguli în comportament similare cu ale persoanelor sau personajelor care l-au impresionat, el însuși având o instabilitate emoțională.

Provocări

La pubertate, neliniștile se amplifică și aceasta pune cele mai mari probleme în privința educației.

Energia și nesiguranța se încearcă a fi compensate de competiție între indivizi, în activități de toate genurile, de la cele sportive, până la cele prostești (cine scuipa mai departe, etc.)

Competiție

Jocurile exacerbează competiția. Ele sunt prilej de socializare și mod de a obține admirație și aprobare. Leapșa, jocuri de cărți, șotron, dans, etc.

Reguli

Jocurile specifice acestei perioade sunt bazate pe reguli clare, derivate din un grad avansat de socializare. Pe baza acestor reguli, individul se simte protejat în cadrul competiției. Aceasta situație corespunde stadiului în care copilul a învățat să tempereze dorințele momentane, în ideea unui scop mai important.

Caracter-temperament

Clasificarea lui Le Senne este considerata ca fiind cea mai apropiata, ea nefăcând distincție între cele două noțiuni.

În schimb, în literatura românească de specialitate, ca și în diverse alte literaturi, temperamentul și caracterul sunt tratate distinct.

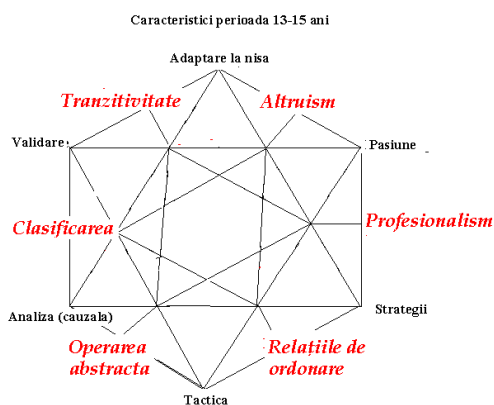
Tipologii psihologice

- genul nervos : plin de energie, avântat, agitat, cu spirit, dar incapabil de a finaliza ceea ce a început
- genul sentimental : timid, ușor de ofensat, conștiincios
- genul exuberant : tendințe de lider, violent, aventuros, întreprinzător, bun coleg
- genul pasionat : ambițios, însingurat, muncitor, dornic de afirmare și de statut de factor de comandă
- genul flegmatic : fără entuziasm, ordonat, serios
- genul sanguin : ager și descurcăreț, având mereu grija să nu iasă în dezavantaj
- genul amorf: leneș, lacom, ușor de influențat, nepăsător.
- genul apatic : mai rar întâlnit, resurse modeste, încet și supărăcios

Etica

Evoluția pe plan moral duce la un grad sporit de receptivitate în privința sentimentelor și intențiilor. Judecățile morale în privința comportamentului, cuprind atât noțiunea de corect, sau moral, cât și pe cea de imoral, necorespunzător.

Al unsprezecelea an de viață

Clasificarea

În acest moment, capacitatea de a vehicula ideile îi permite să înțeleagă relația dintre parte și întreg.

Este de asemenea capabil să cuprindă simultan mai multe criterii, care să-i dea posibilitatea însușirii clasificării.

Ierarhia

- evoluează în cadrul relațiilor, atât cea de subordonare, cât și cea de poziție superioară

Abstractizarea

- înțelege adăugarea și retragerea părților componente ale întregului

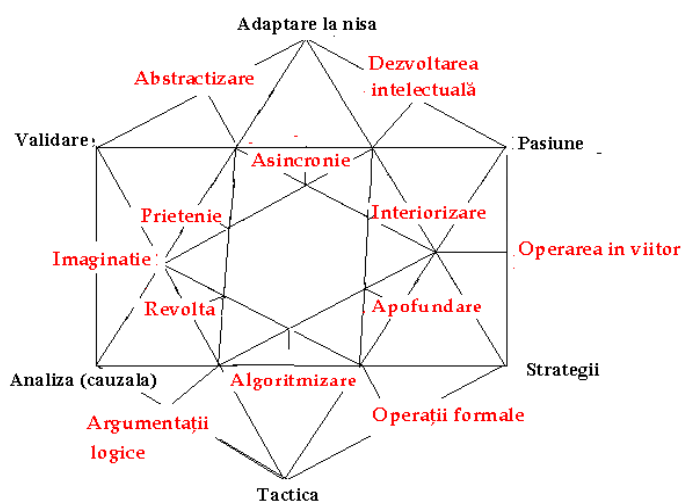
Ego

-se observa continua scădere a egoismului

Logica

-e capabil să înțeleagă situații de tipul A implică B, B implică C, deci A implică C

Al doisprezecelea an de viață

Alura

În perioada dintre 10 și 15 ani, se produc intense transformări fizice și fiziologice. De aceea aceasta este o etapă extrem de grea. Se produc creșteri în greutate, în înălțime, dar nu există omogenitate între acestea, rezultatul fiind un aspect dezechilibrat, uneori dezlănat.

Introspecție

Începe să fie preocupat de propria persoană, devine închis, mai puțin comunicativ. Alura se schimbă în continuă schimbare, ca și raporturile sale diferite cu lumea, îi conferă adolescentului acea stângăcie caracteristică.

Relații

Devine foarte puternică preocuparea pentru sexul opus. La ambele sexe, se încearcă să se camufleze sub o atitudine de superioritate. Se formează perechi de prietenie, de același sex, iar timpul petrecut împreună este predominant. Compania tovarășului este preferată familiei.

Negativism

Este acut spiritul de contestare, dorința de revolta, se îmbrățișează cauze .

Intelect

- multitudinea de cunoștințe acumulate haotic, tind sa se structureze într-o viziune mai cuprinzătoare, structurata în spațiu-timp.

Aceasta perioada este tumultoasa, iar liniștirea se produce in timp, pe măsura trecerii la următoarea perioada a vieții.

Gândire abstractă

Acum apare posibilitatea vehiculării de noțiuni abstracte, spre deosebire de etapa anterioara, caracterizata de manevrare de obiecte. Poate sa conceapă raționamente, sa construiască propoziții cu legături logice .Este momentul in care se produce trecerea către următoarea etapa .

Argumentația

Este capabil sa înțeleagă noțiunea de ipotetic. Poate construi raționamente pe baza de date nou aflate, fără să se sprijine pe vechi repere.

Imaginația

Este tentat sa imagineze situații si lucruri noi, aceasta fiind si o urmare a descreșterii egocentrismului,

Viziunea

Problemele permanente determina o atitudine de permanenta experimentare, de rezolvare corespunzătoare, de ierarhizare a relevantei.

Se produce o desprindere de concret si se câștiga capacitatea de operare in virtual.

Operații formale

Acest stadiu se atinge de obicei, in jurul vârstei de 15 ani . Uneori, se întâmpla sa se prelungească pana la 20 de ani, in relație cu diverși factori, de mediu, de constituție, de experiența.

In cazul copiilor cu dotări superioare, aceste corelații nu isi păstrează valabilitatea, acești copii fiind fiecare un caz aparte.

Formarea personalității

Procesul formării personalității este dependent și de o altă caracteristică de stare anume jocul dezvoltării finite creat de societatea ce se organizează pe nișe funcționale sau procesul dezvoltării de tip fractal ce permite salturi valorice și dezvoltarea de caracteristici superioare noi. Un exemplu de structură generativă de structură socială sunt regulile de tip religios, sau următorul tabel ce pentru a fi făcut coerent este necesară dezvoltarea de cutume, ritualuri, fetișuri sau mecanisme de control. Programele de formare a personalității necesare recuperării copiilor cu abandon educativ sau cu tendințe de abandon trebuie să fie consistente, acoperind astfel din punct de vedere logic diferitele situații apărute și nedevenind contradictoriu în nici o situație. Această consistență se exprimă printr-un tabel în care caracteristicile date se autogenerază.

Legile formării personalității

F1 totul este spirit

F2 dăruirea și primirea

F3 legea cauzei și a efectului

F4 legea minimei rezistențe

F5 legea intenției detașate

F6 legea scopului în viață

*	F1 totul este spirit	F2 dăruirea și primirea	F3 legea cauzei și a efectului	F4 legea minimei rezistențe	F5 legea intenției detașate	F6 legea scopului în viață
F1 totul este spirit	F1 totul este spirit	F2 dăruirea și primirea	F3 legea cauzei și a efectului	F4 legea minimei rezistențe	F5 legea intenției detașate	F6 legea scopului în viață
F2 dăruirea și primirea	F2 dăruirea și primirea	F1 totul este spirit	F4 legea minimei rezistențe	F3 legea cauzei și a efectului	F6 legea scopului în viață	F5 legea intenției detașate
F3 legea cauzei și a efectului	F3 legea cauzei și a efectului	F5 legea intenției detașate	F1 totul este spirit	F6 legea scopului în viață	F2 dăruirea și primirea	F4 legea minimei rezistențe
F4 legea minimei rezistențe	F4 legea minimei rezistențe	F6 legea scopului în viață	F2 dăruirea și primirea	F5 legea intenției detașate	F1 totul este spirit	F3 legea cauzei și a efectului
F5 legea intenției detașate	F5 legea intenției detașate	F3 legea cauzei și a efectului	F6 legea scopului în viață	F1 totul este spirit	F4 legea minimei rezistențe	F2 dăruirea și primirea
F6 legea scopului în viață	F6 legea scopului în viață	F4 legea minimei rezistențe	F5 legea intenției detașate	F2 dăruirea și primirea	F3 legea cauzei și a efectului	F1 totul este spirit

Legile formării personalității sunt destinate dezvoltării spirituale a copiilor și ridicării capacității acestora de înțelegere a realității printr-un filtru ce nu generează contradicții. Educarea spirituală nu este neapărat necesară să fie de tip religios, ea poate fi făcută și studiind mediul natural sau problemele sociale, însă ca formă de educație aceasta reușește să motiveze copilul sau tânărul să revină la școală sau să se integreze social. Adevărurile de bază ce se regăsesc în acest tip de educație sunt prezentate mai jos:

Cunoașterea și spiritul pot exista pretutindeni. Fiind imateriale sunt omniprezente

Dăruirea și primirea fac ca spiritul să se regăsească pretutindeni. Calitățile sunt spirituale, valorile sunt materiale. Calitățile pe măsură ce le dăruiești sau primești se înmulțesc. Valorile pe măsură ce le dăruiești sau primești se împuținează.

Natura spirituală a cunoașterii face ca aceasta să ajungă la cei ce o doresc de la cei care o au, ca printr-un sistem de tuburi și țevi comunicante. Aceasta produce legea cauzei și a efectului.

Natura spirituală a universului face ca să funcționeze legea minimei rezistențe la spiritualitate. Aceasta face ca noi să avem sensibilitate (ce este o calitate), acolo unde nu întâmpinăm rezistență la cunoaștere (altă calitate)

Spiritualitatea face ca intențiile pozitive fără profit personal să se îndeplinească prin colaborarea factorilor din exterior ce nu au o legătură directă cu intenția. Dorința cu profit valoric se îndeplinește numai cu efort personal.

Spiritualitatea face ca noi să avem un set de roluri predestinate pe care le putem juca cu naturalețe atunci când contextul general o cere. Putem face însă aceasta numai dacă ne asumăm acest rol cu toată responsabilitatea noastră și fără a avea în vedere profitul material.

*	F1 totul este spirit	F2 daruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F4 legea minimeii rezistente	F5 legea intentiei detasate	F6 legea scopului in viata
F1 totul este spirit	F1 totul este spirit	F2 daruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F4 legea minimeii rezistente	F5 legea intentiei detasate	F6 legea scopului in viata

Dăruirea și primirea sunt sustenabile ca un principiu economic numai în lumea spiritului. Iubirea, cunoașterea, înțelepciunea, bunătatea, omenia, ospitalitatea, etc sunt calități ce pot fi dăruite și primite în lumea spiritului căci se înmulțesc prin dăruire și primire.

Acolo unde dăruirea și primirea generează dăruire și primire se generează automat și lumea spiritului. Economia bazată pe cunoaștere nu are nici o caracteristică comună cu economia bazată pe profit creat prin cerere și ofertă.

Dăruirea și primirea făcute dezinteresat acționează cauzal creând minima rezistență a încrederii în ceilalți. Aceasta se poate aplica în toată lumea vie depășind cadrul acțiunii umane.

Dăruirea și primirea făcute cu minima rezistență dată de necesitate generează cauze și efecte stabile privind rețelele de încredere. Actele generoase la nevoie nu se uită niciodată.

Dăruirea și primirea detașate de scopuri materiale generează înțelegerea scopului în viață a fiecărui om ce a dăruit cu sinceritate. Cei ce nu știu ce rol au, de unde vin și încotro se îndreaptă nu au depășit cadrul egoismului și nu au dăruit sau primit cu sinceritate sau recunoștință nimic, considerând că totul li se cuvine. De aici li se trage toată confuzia existențială.

Dăruirea și primirea făcute pe direcția scopului în viață generează detașarea de fructul faptelor proprii și dau forța de a dăruir necondiționat și de a primi cu recunoștință în continuare. Aceasta ne permite depășirea momentelor tensionate sau dificile din viață păstrându-ne principiile și nefăcând compromisuri.

*	F1 totul este spirit	F2 daruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F4 legea minimeii rezistente	F5 legea intentiei detasate	F6 legea scopului in viata
F2 daruirea si primirea	F2 daruirea si primirea	F1 totul este spirit	F4 legea minimeii rezistente	F3 legea cauzei si a efectului	F6 legea scopului in viata	F5 legea intentiei detasate

Legea cauzei și a efectului se autogenerază în lumea spirituală. De aceea oamenii își creează destinul propriu prin faptele, intențiile sau vorbele pe care le rostesc. Putem astfel spune că ceea ce semeni și culegi.

Legea cauzei și a efectului fac ca dăruirea și primirea să genereze prin practicare și capacitatea de a fi detașat față de intențiile tale, acționând în același timp pentru a răspunde în timp real la problemele altora.

Legea cauzei și a efectului replicata asupra ei înșiși generează lumea spirituală a cunoașterii și înțelegerii universului

Legea cauzei și a efectului aplicate pe zonele sau liniile de minimă rezistență umană creează revelația scopului în viață. Pentru aceasta trebuie să acționezi în timp real pentru a soluționa problemele altora la care ești sensibil și pe care le înțelegi.

Legea cauzei și a efectului aplicate asupra intenției detașate de profit personal conduc la capacitatea de a dăru și de a primi.

Legea cauzei și a efectului aplicate asupra scopului în viață conduc la minima rezistență a mediului la îndeplinirea acestuia. Dacă viața ta nu are un scop precis, orice vei încerca să faci se va lovi de o uriașă rezistență a celor din jur. Găsirea menirii, rostului și scopului în viață sunt esențiale pentru a avea minima rezistență a celorlalți.

*	F1 totul este spirit	F2 dăruirea și primirea	F3 legea cauzei și a efectului	F4 legea minime rezistente	F5 legea intenției detașate	F6 legea scopului în viața
F3 legea cauzei și a efectului	F3 legea cauzei și a efectului	F5 legea intenției detașate	F1 totul este spirit	F6 legea scopului în viața	F2 dăruirea și primirea	F4 legea minime rezistente

Legea minime rezistențe aplicată asupra lumii spirituale generează minimă rezistență. Aceasta înseamnă grija noastră de a fi discreți în acțiune și de a nu tulbura echilibrele existente

Legea minime rezistențe aplicate asupra principiului dăruirii și primirii generează găsirea scopului în viață. Binele nu se poate face cu forța, el trebuie făcut cu discreție și fără a constitui un instrument de profit personal, pentru a te ajuta în găsirea scopului în viață

Legea minime rezistențe aplicată asupra cauzei și efectului generează dăruirea și primirea. Acceptarea destinului propriu cu bucurie și recunoștință ne învață să dăruim și să primim.

Legea minime rezistențe aplicată asupra sa însăși generează detașarea față de intenție și smerenia în fața realității. Puterea de a fi răbdători și smeriți o dă doar aplicarea consecventă a principiului non-intervenționismului ce ar putea tulbura echilibrele și înțelegerii realității prin studierea legilor sale ce se manifestă pe liniile de minimă rezistență.

Legea minime rezistențe aplicate asupra intențiilor detașate conduc la lumea spiritului. Aceasta permite găsirea instrumentelor celor mai aproape de legile naturii pentru a putea ajuta detașat în caz de necesitate. Lumea vie și ecosistemul planetar există datorită acestui principiu.

Legea minime rezistențe aplicată asupra legii scopului în viață generează cauză și efect. Dacă învățăm să mergem pe direcția în care în mod natural excelăm putem să lăsăm o urmă pozitivă vizibilă a acțiunilor noastre. Dacă încercăm să ne corectăm în permanență conform unor standarde externe generăm o frământare personală ce ne consumă energia fără a lăsa ceva vizibil în final.

*	F1 totul este spirit	F2 dăruirea și primirea	F3 legea cauzei și a efectului	F4 legea minime rezistente	F5 legea intenției detașate	F6 legea scopului în viața
F4 legea minime rezistente	F4 legea minime rezistente	F6 legea scopului în viața	F2 dăruirea și primirea	F5 legea intenției detașate	F1 totul este spirit	F3 legea cauzei și a efectului

Legea intenției detașate aplicată în lumea spiritului generează intenție detașată. Pe acest principiu se bazează politica surselor deschise de pe internet, sau produse precum wikipedia la care contribuie toată lumea, precum și voluntariatul, participarea tuturor la rezolvarea momentelor de criză, într-ajutorarea precum și alte acțiuni umane

Legea intenției detașate aplicată asupra legii dăruirii și primirii generează cauze și efect. Dacă dăruiești detașat astfel încât nu știe nimeni și nu te laudă nimeni pentru această faptă, darul

tău are efect major și cauzează o schimbare pozitivă în viața celui care a primit acel dar fără să știe din partea cui a venit.

Legea intenției detașate aplicată asupra cauzei și efectului generează scop în viață. Cei ce au primit un dar neașteptat la momente de necesitate recunosc în acel dar mâna destinului ce-i îndreaptă către alt tip de viață. Ceva similar a descris Victor Hugo în romanul Mizerabilii prin personajul Jean Valjean

Legea intenției detașate aplicată asupra minimei rezistențe generează spiritualitate. Este cazul unor personaje de tipul Ioanei d Arc care a reușit o performanță incredibilă prin credință generată de totala detașare de avantajul personal și înțelegerea zonelor cu minimă rezistență a combatanților

Legea intenției detașate aplicată asupra ei înșiși ca un principiu de viață generează minimă rezistență. Pe acest principiu se bazează încrederea oamenilor în religii care inițial au fost complet detașate de material și profit și scăderea acestei încrederi în aceleași religii atunci când ajung să devină instituții bazate pe profit

Legea intenției detașate aplicată asupra scopului în viață generează dăruire și primire. Ceea ce faci fără dorința de profit sau avantaj competitiv asupra altora ajunge să fie de interes general și este dat mai departe ca un dar. Din acest principiu a apărut și proverbul care spune că dar din dar se face rai, adică spațiul dăruirii și primirii.

*	F1 totul este spirit	F2 dăruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F4 legea minimei rezistente	F5 legea intenției detașate	F6 legea scopului in viata
F5 legea intenției detașate	F5 legea intenției detașate	F3 legea cauzei si a efectului	F6 legea scopului in viata	F1 totul este spirit	F4 legea minimei rezistente	F2 dăruirea si primirea

Legea scopului în viață aplicată asupra spațiului în care totul este spirit generează scop în viață care este stabil și permanent. Este cazul oamenilor care trăiesc o viață pentru o idee ce marchează o epocă generând soluții la probleme dificile.

Legea scopului în viață aplicată asupra principiului dăruirii și primirii generează legea minimei rezistențe. Nimic nu este imposibil pentru cei ce acționează pentru binele colectiv sau pentru rezolvarea unor crize. Chiar Biblia spune că fericiți sunt făcătorii de pace, pe aceștia îi ascultă și îi urmează fără rezistență toată lumea

Legea scopului în viață aplicată asupra cauzelor și efectelor generează legea intenției detașate. Înțelept este cel care ajunge la destinație ocolind obstacolele pe care nu le poate depăși, dar păstrându-și neatins scopul și destinația. Deși pe hartă drumul lui poate părea mai lung, ca efort drumul lui este cel mai scurt

Legea scopului în viață aplicat asupra principiului minimei rezistențe generează dăruire și primire. Echipele ce se formează ad-hoc pentru a rezolva diferite probleme merg pe minima rezistență dar lucrează cu toții în același scop, iar relațiile de colaborare dintre ei se bazează pe ofertă-ofertă, fiecare dăruind și primind

Legea scopului în viață aplicată asupra intenției detașate generează cauză și efect. Ceea ce faci deoarece știi că ești moral implicat în acea acțiune și trebuie să faci deoarece poți să o faci, lasă urme pozitive și contribuie la rezolvarea problemelor

Legea scopului în viață aplicată asupra ei înșiși generează spiritualitate. Resursele de timp finite pe care le oferă o viață de om pot fi astfel gestionate încât orice clipă să fie folosită pentru realizarea armonie și a echilibrelor din lumea noastră. Cei care trăiesc pe principiul ca fiecare clipă trebuie prețuită ca și când ar fi ultima clipă de viață ajung să trăiască în lumea spiritului și să lase o urmă a vieții lor pământene ce durează în timp

*	F1 totul este spirit	F2 dăruirea si primirea	F3 legea cauzei si a	F4 legea minimei	F5 legea intenției	F6 legea scopului in
---	----------------------	-------------------------	----------------------	------------------	--------------------	----------------------

			efectului	rezistente	detașate	viata
F6 legea scopului in viata	F6 legea scopului in viata	F4 legea minimei rezistente	F5 legea intenției detașate	F2 dăruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F1 totul este spirit

Toate aceste reguli ale spațiului spiritual fac ca lumea să existe independent de condițiile materiale, generând legile cosmice ce conduc universul și care dau dinamica și complexitatea existenței.

Educația spirituală și a personalității umane a fost rareori laică, în general diferitele religii au încercat să preia această sarcină. În condițiile în care omenirea se află în crize multiple și pe diferite direcții cu diferite dimensiuni de manifestare acest tip de educație poate permite potențarea caracteristicilor naturale ce rareori sunt cerute de societate de consum, dar care pot contribui la managementul și rezolvarea crizelor.

Axiomatizarea educației individualizate și pe grupuri țintă cu caracteristici apropiate

Percepția dimensiunii cosmice a ființei umane se leagă de regulile și legile ce se pot asocia în structuri de tip grup, în egală măsură cu cele de tip fractal ce derivă noi caracteristici la fiecare nivel de complexitate, cum sunt cele legate de etapele de vârstă. Devine astfel și mai evidentă complexitatea funcționalității personalității umane, iar această complexitate devine și mai mare dacă introducem și alte variabile de procesare a informațiilor despre om. Devine de asemenea evident faptul că echilibrul personalității umane depinde în mod direct de modul în care datele de bază pe care le folosim ca axiome, sunt coerente cu proiecțiile noastre perceptiv și mentale, precum și cu arhitectura spațiului social, relațiilor cu mediul natural, sau tehnologic, universul ideatic sau aspirațional, etc.

Astfel axiomele din matematică pot fi caracterizate în funcție de percepțiile noastre senzoriale, putând fi grupate în axiome de tip vizual (distanță, ordine), auditiv (armonii, ritmuri), gustativ (alegerii, incidenței) etc. Această realitate se proiectează pe un stil de gândire dependent de percepțiile noastre tratate logic, precum și asupra universului nostru mintal al cărui hartă se mobilează cu derivatele cognitive ale acestor percepții, cu universul nostru social ce reprezintă modelul extins prin adăugarea de relații de grup al acestor derivate cognitive, etc.

Dezvoltarea în continuare a derivatelor axiomei ține de structura ludică pe care o au oamenii în primele etaje de dezintegrare pozitivă a personalității, eliberarea de ludic petrecându-se abia în etajul al cincilea de dezintegrare de tip Dabrowski. Universul ludic se manifestă pe următoarele direcții

- ordinea informațiilor si continuitatea in utilizarea acestora
- valoarea practica sau teoretica a informațiilor
- frumusețea prezentării informațiilor
- gradarea curiozității sau a dificultății informațiilor ce creează o anumita încordare a atenției
- echilibrul informațiilor ce trebuie sa acopere atât partea aplicativa cat si pe cea speculativa
- alternanța aplicativului si speculativului
- contrastul dintre ce este esențial si ce este doar descriptiv
- variația punctelor de vedere asupra unei informații date
- legarea informațiilor de realitatea concreta si de experiența personala a copiilor
- detașarea informațiilor cu valoare de lege din contextul experienței directe
- rezolvarea de probleme cu ajutorul informațiilor
- ritmul de revenire la aplicativ sau speculativ ce trebuie sa corespunda capacității de concentrare specifice vârstei
- armonia prezentării informației ce trebuie sa conducă la atragerea elevilor către text
- introducerea problemelor deschise si a situațiilor ce se cer cercetate fără a avea o rezolvare data
- introducerea situațiilor de învățare ce presupun hazardul si întrecerea

- introducerea situațiilor de învățare ce necesita o anumita îndemânare in utilizarea instrumentelor de lucru
- introducerea regulilor de lucru „cinstit” si a informațiilor corespunzătoare nivelului de vârstă
- introducerea de momente descriptive de tip istoric in care sa se releve ca anumite cunoștințe au fost secrete intr-o perioada de timp istoric si ca simbolurile noțiunilor sunt legate de anumite experiențe istorice.
- introducerea activităților sau situațiilor ce presupun spectacol si ritual in cadrul orelor de clasa impuse de conținutul manualelor
- introducerea legăturilor cu „misterul” ce sunt date de anumite noțiuni (ex. energia).
- introducerea de ritualuri algoritmizate in rezolvarea anumitor situații problema
- prezentarea unor cunoștințe ca expresia unor evenimente cosmice
- introducerea de prezentări prin care sa se vadă cum a evoluat o informație de la estetic sau mistic la logic si ordine cosmica
- introducerea de texte ce redau solemnitatea, emoția, încordarea, încântarea unor momente legate de anumite noțiuni
- introducerea de situații ce permit sărbătoarea, extazul si exuberanta legate de rezolvarea unor situații problema.

Aceste caracteristici ale prezentării informațiilor sunt cele care împiedică din start demotivarea copiilor față de școală și implicit apariția abandonului educativ. Dacă sunt bine folosite de către profesori și autorii de curricula se constată în locul apariției tendinței de abandon realizarea de performanțe înalte la elevi, ce devin motivați de învățatură. Prezentarea adecvată a informațiilor le arată că viața merită trăită într-o lume deschisă.

Metamorfoza umană poate permite atingerea unor nivele superioare de conștiință și comportament, budismul vorbește despre 12 astfel de nivele deși Dabrowsky consemnează doar primele cinci ce pot fi consemnate statistic. Următoarele astfel de nivele pot fi reprezentate de cazuri singulare ce nu se mai încadrează în norma statistică ci doar în potențialele umane maximizate printr-o educație capabilă să maximizeze aceste potențiale. Pe de altă parte fenomenul ratării potențialelor legat de abandonarea idealurilor înalte și trecerea către un comportament egocentric este majoritar în rândurile populațiilor umane, caracterizând dezintegrarea negativă a personalității. Acest fenomen afectează în mod direct indicatorii de personalitate precum IQ, EQ, SQ, etc., micșorând valoarea acestora și se asociază în mod direct cu raportul dintre egocentrism și altruism. Astfel faptul că IQ mediu este 100 la nivel mondial atunci când cele mai înalte inteligențe conduc la IQ>200 mergând pînă la 260 poate fi pus în relație directă cu universul afectiv-volitiv și motivațional al fiecăruia. Scăderea mult sub potențial a capacităților individuale este pusă în același pachet comportamental cu stările psihice de milă, scârbă, lene, pentru o dezintegrare cu tendințe negative dar cu ritmuri reduse, sau cu ură, groază, gelozie, depresie, abandon în fața realității. Diferențele comportamentale sunt vizibile atât la compararea stagiului 1 de dezintegrare pozitivă în care omul este altruist doar cu sine și egocentric în rest cu stagiul 5 de dezintegrare pozitivă când raportul este inversat, omul devenind altruist cu toată lumea incluzând mediul natural, renunțând complet la egoism. In continuare se va exemplifica acest principiu pe cazul copiilor cu abandon educativ.

Caracteristici psihologice ale copiilor cu tendințe de abandon

Studiile psihologice au relevat un set de caracteristici psihologice specifice copiilor cu tendințe de abandon școlar și social. Această tendință este mai puternică la vârsta intrării în preadolescență (9-15 ani psihologici) fiind astfel prezentă la o mare parte a populației umane ce se află la acest nivel de vârstă (media IQ aproximativ 90-150). Datele de mai jos sunt specifice vârstei psihologice de 13-15 ani psihologici, dar pot fi extrapolate și la 9-13 ani psihologici.

Caracteristici psihologice

- anxietate

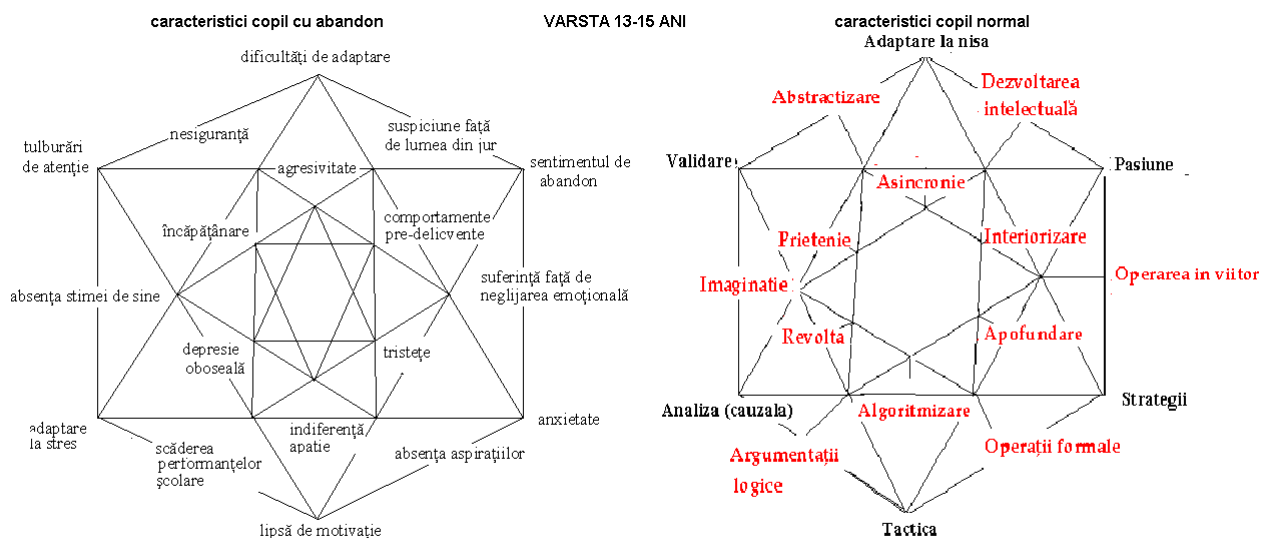
- suspiciune față de lumea din jur
- reacții de adaptare la stres
- suferință față de neglijarea emoțională
- scăderea performanțelor școlare
- sentimentul de abandon
- nesiguranță
- tristețe
- indiferență
- încăpățănare
- agresivitate
- tulburări de atenție
- absența aspirațiilor
- absența stimei de sine
- lipsă de motivație
- apatie
- oboseală
- depresie
- dificultăți de adaptare
- comportamente pre-delicvente

Modelarea și punerea în comun a seturilor de caracteristici specifice abandonului și normalității maximizării potențialelor de vârstă psihologică scoate în evidență următoarele diferențe esențiale și relevă faptul că abandonul ca fenomen psihic este o opțiune de auto-pedepsire și auto-excludere socială a subiecților.

Autoexcluderea socială a șomerilor de exemplu este același tip de fenomen ca și abandonul școlar al copiilor cu părinți plecați în străinătate sau proveniți din medii defavorizate. În ambele cazuri reintegrarea socială a acestor persoane se lovește de dificultatea dezvoltării unei micro-culturi a celor abandonați ce este antagonică micro-culturii celor care au succes. În cazul unor comunități culturale ce dezvoltă rezistență la schimbare precum cultura Romă această rezistență se datorează acestei micro-culturi menținută tradițional în familie sau comunitate.

Programele sociale ce s-au dovedit de succes permițând recuperarea socială a copiilor, tinerilor sau adulților au avut o componentă esențială, anume a doua șansă în recuperarea și dezvoltarea talentelor ascunse și îngropate, ce permit emanciparea parțială a subiecților și recâștigarea stimei de sine.

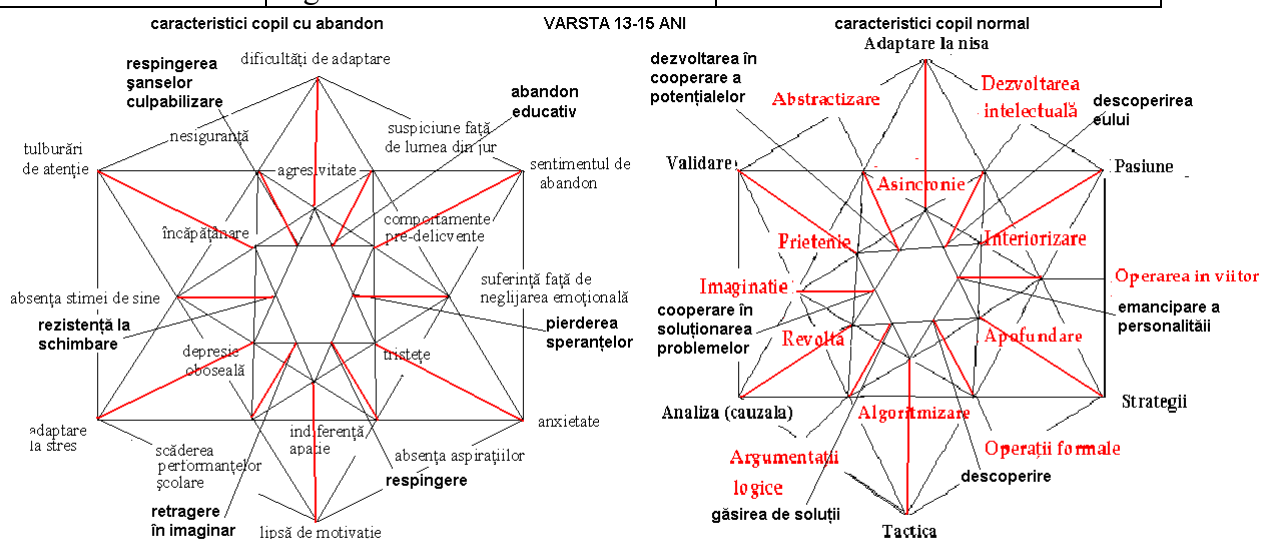
Caracteristicile psihologice menționate și comparate se pot vedea mai jos.

Devine relevantă, la o comparare a celor două profile, diferența calitativă între caracteristici.

Tabelul următor face același lucru, dar permite vizualizarea mai exactă a polarizărilor

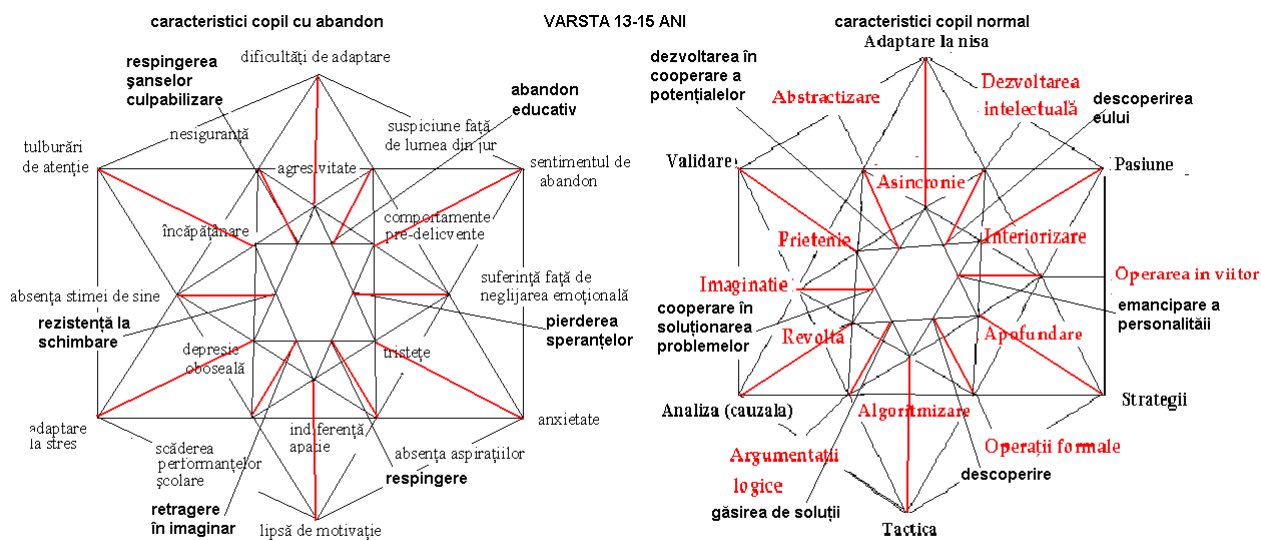
Dimensiune umană	Copil cu tendință de abandon	Copil cu dezvoltare mentală conform potențialului biologic maximizat al vârstei fizice
Adaptare	Dificultăți de adaptare	Adaptare bună la nișă
Deschidere	Suspiciune față de lumea din jur	Dezvoltare intelectuală
Cunoașterii	Abandon educativ	Descoperirea eului
Motivare	Sentimentul de abandon	Pasiune
Echilibru personal	Comportamente pre-delicvente	Interiorizare
Încredere în sine	Suferință față de neglijarea emoțională	Operarea în viitor
Hotărâre	Pierderea speranței	Emanciparea personalității
Descoperire	Tristețe	Aprofundarea cunoașterii
Curiozitate	Respingere	Descoperire
Inițiativă	Anxietate	Strategii
Implicare	Absența aspirațiilor	Operații formale
Ordonare	Indiferență-apatie	Algoritmizare
Organizare	Lipsă de motivație	Tactică în abordarea diferitelor situații
Performare	Scăderea performanțelor școlare	Argumentații logice
Inventivitate	Retragere în imaginar	Găsirea de soluții
Aprofundare	Adaptare la stres	Analiza cauzală
Lupta cu dificultățile	Depresie-oboasă	Revoltă
Creativitate	Absența stimei de sine	Imaginație
Stimulare	Rezistența la schimbare	Cooperarea în soluționarea problemelor
Cooperare	Încăpățănare	Prietenie
Concentrare	Tulburări de atenție	Validare
Sistematizare	Nesiguranță	Abstractizare
Activare	Respingerea șanselor, culpabilizare	Dezvoltarea în cooperare a potențialelor
Evoluție	Agresivitate	Asincronie

Se poate observa cu ușurință din acest tabel cum apare polarizarea inversă a comportamentului copiilor, copii cu tendințe de abandon simțindu-se la rândul lor abandonați și dezvoltând astfel comportamente de auto-pedepsire și auto-distruge.

Diferențele comportamentale dintre cele două categorii de personalități arată existența unui număr de dimensiuni umane. Acestea sunt reprezentate în tabelul de mai sus pe coloana din dreapta și sunt caracteristice nivelului de dezvoltare mentală a persoanelor cu tendință de abandon. Nivelul de performanță pe fiecare dimensiune poate fi evaluat pe o scală de la 1 la 10 obținând astfel o hartă de caracterizare a gradului și direcției tendinței de abandon școlar sau social.

Se pot estima pe această cale tendințele către alcoolism (dimensiunea cooperării), infraționalitate (dimensiunea evoluției) etc. ce caracterizează diferitele profile psihologice, se poate de asemenea estima strategia individualizată de asistare a acestor persoane și punctele forte pe care se poate construi aceasta.

Vectorii personalității lor se modifică după cum se poate vedea în tabelul următor

Copil cu tendință de abandon	Copil cu dezvoltare mentală conform potențialului biologic maximizat al vârstei fizice
Dificultăți de adaptare → agresivitate	Adaptare la nișă → Asincronie a dezvoltării
Suspiciune față de lumea din jur → abandon	Dezvoltare intelectuală → Descoperirea eului
Sentimentul de abandon → comportamente delicvente	Pasiune → Interiorizare
Suferință față de neglijarea emoțională → pierderea speranțelor	Operarea în viitor → emanciparea personalității
Anxietate → tristețe	Strategii → aprofundare
Absență aspirațiilor → respingere	Operații formale → descoperire
Lipsa de motivație → indiferență apatie	Tactica → algoritmizare
Scăderea performanțelor școlare → căderea în imaginar	Argumentații logice → găsierea de soluții
Adaptare la stres → depresie, oboseală	Analiză cauzală → revoltă
Absența stimei de sine → rezistența la schimbare	Imaginație → cooperare către soluționarea problemelor
Tulburări de atenție → încăpățănare	Validare → prietenie
Nesiguranță → respingerea șanselor, culpabilizare	Abstractizare → dezvoltarea în cooperare a potențialelor

Din studiul acestor două tabele se poate deduce și metoda optimă individualizată de lucru cu copiii cu tendințe de abandon. Caracteristicile psihologice nu se dezvoltă toate o dată, ci în funcție de context individual acestea apar și pot fi depistate pe rând. În perioada de dezvoltare a acestor caracteristici specifice tendințelor de abandon mai există încă active și caracteristicile

copilului normal cu potențialele deplin dezvoltate. Aceasta face posibil demersul integrării copiilor cu tendințe de abandon în programe de dezvoltare a unei pasiuni ce duce la emoții pozitive, deseori acestea fiind de tip artistic.

Existența paralelă a referențialului comportamental al copilului normal face posibilă lupta cu tendințele de abandon. Trebuie să luăm în considerație faptul că abandonul școlar este o reacție tipică a copilului ce se simte abandonat de familie, prieteni, școală sau societate, dezvoltând tendințe de culpabilitate personală și pedepsindu-se singur prin auto-distrugerea șanselor și a personalității.

Vectorii de personalitate sunt de asemenea instrumente utile găsirii de soluții individuale pentru asistarea celor cu tendințe de abandon. Existența simultană a doi vectori, unul pozitiv, altul negativ în compensație arată existența unor opțiuni de afirmare sau negare a personalității ce sunt declanșate de factorul de mediu social și de caracteristicile de performanță individuală. Această observație este utilă în construirea de strategii individualizate atât pentru întărirea caracteristicilor vectoriale pozitive ce sunt încă prezente la subiecții expuși abandonului, cât și pentru recuperarea parțială și schimbarea de perspectivă a caracteristicilor vectorilor negativi declanșați de starea de abandonare a afirmării proprii.

De exemplu pentru vectorul Tulburări de atenție → încăpățănare ce se poate transforma în Validare → prietenie se poate construi o strategie de mentorat de tip peer to peer cu colegi binevoitori ce doresc să ajute pe colegul aflat în dificultate. De asemenea pentru Lipsa de motivație → indiferență apatie ce se poate transforma în Tactica → algoritmicizare se poate proiecta un program de descoperire și invenție pe subiecte ce nu au fost inițial abordate și unde copilul aflat în dificultate nu a întâmpinat nici un fel de eșecuri. Orice succes într-un astfel de proiect va face copilul să-și găsească motivații de revenire în fluxul școlar, fiind convins că poate relua școala și performa. O listă parțială de astfel de programe este următoarea

Program de recuperare	Copil cu tendință de abandon	Copil cu dezvoltare mentală conform potențialului biologic maximizat al vârstei fizice
Program de incluziune socială prin cultivarea talentelor artistice	Dificultăți de adaptare → agresivitate	Adaptare la nișă → Asincronie a dezvoltării
Program de antreprenariat social și de mediu	Suspiciune față de lumea din jur → abandon	Dezvoltare intelectuală → Descoperirea eului
Programe de tip dă-măi-departe și de cultivare a solidarității de grup	Sentimentul de abandonat de societate → comportamente delictive	Pasiune → Interiorizare
Program de ajutorare reciprocă și intervenție la nevoie	Suferința față de neglijarea emoțională → pierderea speranțelor	Operarea în viitor → emanciparea personalității
Program de cunoaștere a naturii și societății și de înțelegere a comportamentelor	Anxietate → tristețe	Strategii → aprofundare
Program de aplicare practică a cunoștințelor și de utilizare practică a abilităților manuale	Absență aspirațiilor → respingere	Operații formale → descoperire
Program de descoperire sau invenție pe subiecte inedite	Lipsa de motivație → indiferență apatie	Tactica → algoritmicizare
Program de dezbateri asupra problemelor curente și de găsi de soluții	Scăderea performanțelor școlare → căderea în imaginar	Argumentații logice → găsierea de soluții
Program de managementul stresului prin activități sportive și de grup	Adaptare la stres → depresie, oboseală	Analiză cauzală → revoltă

Program de management al crizelor și de intervenție pentru recuperarea și rezolvarea problemelor de mediu și sociale	Absența stimei de sine → rezistența la schimbare	Imaginație → cooperare către soluționarea problemelor
Mentorat între colegi de generație sau mai mari	Tulburări de atenție → încăpățănare	Validare → prietenie
Program de instruire privind viața de familie și optimizarea șanselor de succes ale copiilor	Nesiguranță → respingerea șanselor, culpabilizare	Abstractizare → dezvoltarea în cooperare a potențialelor

Pentru cazul specific al copiilor cu abandon aceste programe este necesar să se concretizeze în curricule specifice. O listă de direcții de dezvoltare curriculară este următoarea

Program de recuperare	curriculă
Program de incluziune socială prin cultivarea talentelor artistice	Intrebări de cultura generală și talent artistic concurs cu premii.
Program de antreprenoriat social și de mediu	Competențe antreprenoriale, inclusiv pentru propria cariera
Programe de tip dă mai departe și de cultivare a solidarității de grup	Competențe de comunicare și organizare de grup
Program de ajutorare reciprocă și intervenție la nevoie	Competențe de învățare continuă și întraajutorare reciprocă
Program de cunoaștere a naturii și societății și de înțelegere a comportamentelor	Societatea europeană, comportamente multiculturale
Program de aplicare practică a cunoștințelor și de utilizare practică a abilităților manuale	Agricultura și zootehnia ecologice, meserii tradiționale cu materii prime din natură
Program de descoperire sau invenție pe subiecte inedite	Competențe în știința și tehnologie
Program de dezbateri asupra problemelor curente și de găsire de soluții	Educație civică, democratică, juridică
Program de managementul stresului prin activități sportive și de grup	Jocuri și divertisment
Program de management al crizelor și de intervenție pentru recuperarea și rezolvarea problemelor de mediu și sociale	Catastrofe naturale, Protecția mediului, Sensibilitate culturală și acceptarea multiculturalismului
Mentorat între colegi de generație sau mai mari	Utilizarea internetului, competențe informatice
Program de instruire privind viața de familie și optimizarea șanselor de succes ale copiilor	Educație pentru sănătate

Un exemplu de structură de program dedicat acestui grup țintă este următorul. Un set de programe destinate acestui grup țintă poate fi găsit în anexe.

Program de educație 4 **Descoperirea și cultivarea talentelor antreprenoriale sau artistice, Fructificarea intuiției în mod creativ și constructiv**

Dezorganizarea familiei	sentimentul de abandon, lipsă de motivație	Descoperirea și cultivarea talentelor antreprenoriale sau artistice, Fructificarea intuiției în mod creativ și constructiv
-------------------------	--	---

Factori cauzali abandon Dezorganizarea familiei

Manifestări specifice generate sentimentul de abandon, lipsă de motivație

Scenariu

arătarea înțeleșurilor și filozofiei ce au stat la baza abordării problemelor

Copiii cu tendințe de abandon provenit din familii dezorganizate dezvoltă sentimente de culpabilitate pentru dezorganizarea familiei și secundar sentimentul de abandonat și de inutilitate a existenței proprii. Copiii din acest grup nu-și găsesc un rost în viață sau o motivație pentru a progresa într-o direcție oarecare. Programele ce le anulează aceste tendințe, îi atrag la școală și le redau încredere în forțele proprii sunt programele de cultivare a talentelor antreprenoriale sau artistice, programele creative și de cultivare a inițiativelor constructive. Aprecierea intuițiilor și încurajarea analizei cauzale a observațiilor sunt principalele mijloace de a atrage această categorie de copii către școală. Fructificarea intuițiilor și observațiilor în realizarea de produse creative sau de programe antreprenoriale destinate rezolvării unor probleme concrete sunt cheia ce asigură succesul atragerii către școală a acestor copii. Categoria aceasta de copii este suficient de largă și de accesibilă în sistemul instituționalizat ca să merite o atenție specială.

Activități

-Ce credeți voi despre evenimentele recente, ce considerați că favorizează evenimentele și în ce context se manifestă acestea? Ce responsabilități asumate ar putea favoriza evitarea unor astfel de evenimente? **Activități de observare și interpretare cauzală prin întrebări deschise și dezbateri a evenimentelor pozitive sau negative. Motivarea elevilor în a căuta soluții concrete la evenimentele negative sau soluții de sprijin pentru evenimentele pozitive.**

-Cum vă explicați următorul șir de evenimente, cum au fost generate și în ce context? Cum vă explicați succesiunea de evenimente colaterale produse datorită evenimentului principal? Cum pot fi utilizate aceste fenomene pentru îndreptarea sau rezolvarea unor probleme mai vechi?

Experimente și modelări, dezbateri și lansări de ipoteze și analize asupra diferitelor situații din viața cotidiană sau din experiența personală.

-Care sunt în opinia voastră cauzele principale și cele colaterale secundare ce au produs următorul șir de evenimente? Care pot fi soluțiile de rezolvare a problemelor, dacă există și în ce condiții pot fi aplicate? **Experimente și observații asupra abilităților ce trebuie dezvoltate pentru rezolvarea acestor probleme și a cunoștințelor necesare pentru găsirea celor mai eficiente și neinvazive proceduri.**

-De ce este nevoie de antrenarea abilităților pentru a face față la momentele dificile sau imprevizibile? Aveți abilități și talente de care nu sunteți conștienți încă? Ce fel de acțiuni ar fi necesare pentru dezvoltarea acestor abilități și talente? **Experimente și observații privind calitățile umane, psihologice sau fizice, precum și privind capacitățile de a găsi resursele necesare în rezolvarea problemelor, sau de a organiza acțiuni coerente pentru rezolvarea problemelor concrete.**

-Unde avem prilejul să ne formăm personalitatea, natura ne ajută dacă învățăm să observăm și să interpretăm corect observațiile? Regulile sociale ne ajută sau ne împiedică să ne dezvoltăm personalitatea, cum definim personalitatea? **Observații și experimente privind capacitatea de a conduce sau acționa în caz de necesitate și a caracteristicilor ce permit rezolvarea problemelor și eficiența intervențiilor.**

-Când putem fi creativi în acțiunile noastre, ce ne împiedică să fim creativi în fiecare moment? Care sunt caracteristicile ce ne stimulează creativitatea în descoperirea de soluții inedite și corecte etic pentru rezolvarea problemelor? **Experimente și observații asupra încrederii oamenilor sau în oameni, asupra libertății de a găsi soluții și de a căuta mijloace, asupra capacității de implicare și a curiozității manifestate pentru a descoperi soluțiile ingenioase și creative.**

-Cu ce mijloace și prin ce tip de experiențe putem să ne motivăm să dezvoltăm capacitățile noastre ascunse și să ni le asumăm? Ce ne trebuie pentru a ne implica în acțiunile corective ce permit rezolvarea unor situații problemă? **Experimente și observații privind identificarea zonelor de interes individual și a capacităților ce se dezvoltă datorită acestui interes, precum și a factorilor motivaționali ce dezvoltă implicarea personală în rezolvarea problemelor.**

-În ce condiții credeți că oamenii își declasează dezvoltarea de abilități și asumarea de sarcini implicându-se în acțiuni preventive sau corective? În ce condiții se pot rezolva problemele

acumulate în timp? **Acțiuni de organizare a experimentelor sociale de grup sau de auto-cunoaștere ce permit tinerilor și copiilor să conștientizeze prin experiment direct structura problemelor și a reacțiilor lor la acestea.**

-Pentru cine ești important, ai conștientizat vreodată că ești important sau chiar esențial pentru oamenii din jurul tău? Devii mai important dacă acțiunile tale sunt pozitive și benefice?

Experimente și acțiuni prin programe de tipul dă mai departe, ceea ce ție și-a folosit va folosi și altora.

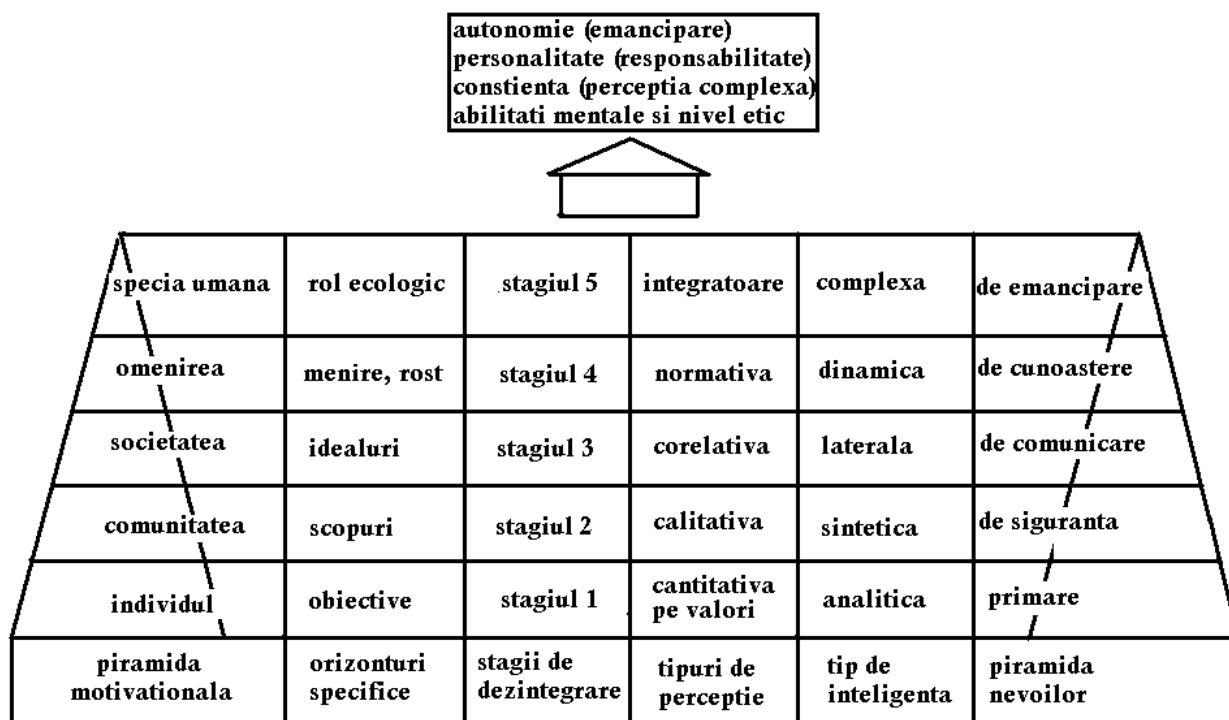
-Pentru ce este necesar să cauți să te dezvolti echilibrat și armonios pe toate dimensiunile umane? Este lipsa de abilități și plătitudinea comportamentală o soluție reală adaptativă, sau este necesar să îți asumi propriul destin? **Organizarea și conceperea de dezbateri motivaționale care trebuie să conducă către implicarea copiilor și tinerilor în luarea destinului în propriile mâini și a munci și lupta pentru propria emancipare.**

Plan de remediere individualizat

Crearea grupurilor de lucru și analiză care să permită dialogul sincer între membri și proiectarea activităților necesare coordonate prin feedback pe diferitele detalii ale desfășurării activităților.

Programe de educație generate de etapele de dezvoltare provocate de mediul social și corespunzătoare motivațiilor generate de acesta

METAMORFOZA UMANA

Caracteristici generale

<i>Stagiu de dezvoltare caracteristici</i>	<i>Programe specifice de educație</i>	<i>Competențe educative prin materie aplicabile asupra unui</i>	<i>Direcții și arii de curricula</i>
--	---------------------------------------	---	--------------------------------------

		<i>domeniu</i>	
Egocentric individualist, obiective, percepție cantitativă, inteligență analitică, nevoi primare	Dezvoltarea capacității de observare a semnificativului și de explicare a fenomenelor prin dezvoltarea de scenarii	Interacțiunea, gestionarea emoțiilor și afectivității față de alții, de domenii sau direcții, identificarea membrilor culturale, a ierarhiei sociale, a poziției față de trecut și viitor, deschidere, direcționare, stimă de sine, respect, recunoaștere, integrare, acceptare, control, antrenare, armonizare	biologie, ecologie, geografie, anatomie, psihologie, sociologie, fizică, chimie, economie, astronomie, etc.
Motivat de comunitate, scopuri, percepție calitativă, inteligență sintetică, nevoia de siguranță	Dezvoltarea capacităților de lucru în grup, de colaborare și ofertare de informații, de finalizare în standarde înalte a lucrului început	Colaborarea, intuirea, analiza interacțiunilor, jocuri, caracter, gestionarea sentimentelor de recunoștință, intuiția, motivația, creativitatea, ordinea, toleranța, determinarea, inițiere, implicare	științe aplicate, tehnologii, istoria culturilor, istoria religiilor, dezvoltarea de proiecte diverse, informatică, legislație, finanțe, etc.
Motivat de societate, idealuri, percepție corelativă, inteligență laterală, nevoi de comunicare	Dezvoltarea capacităților de înțelegere și corelare a relațiilor și mecanismelor neliniare și de găsim a limbajului adecvat descrierii fenomenului	Comuniunea dincolo de sentiment, nevoile și responsabilitățile, iubirea autentică, iertarea, slujirea celorlalți mai presus decât conducerea lor, voluntariatul, descoperirea,	limbă și comunicare, limbi străine, comunicare pe internet, educarea non- violentei, etologie, rețele profesionale și gestionarea informațiilor, etc.

		<p>înțelegerea simbolurilor, înțelegerea înrudirii fenomenelor</p>	
<p>Motivat de omenire, menire, rost, percepție normativă, inteligență dinamică, nevoia de cunoaștere</p>	<p>Dezvoltarea înțelegerii multi-dimensionalității și dinamicii sistemelor și a legilor din spatele fenomenelor</p>	<p>Mistica dincolo de nevoi, învățarea și evoluția auto-determinată, arta de a învinge trupul, transformarea lui în ființă, identificarea propriului eu și înțelegerea celorlalți, nivelul la care se află, darurile specifice, ce putem învăța de la alții, dimensionare, structurare, organizare, emancipare, analiză cauzală, gândire pe mai mulți pași</p>	<p>teoria sistemelor, științele complexității, sustenabilitate și echilibru sistemic, etologie socială, antropologie culturală, teoriile cosmologice, științele cosmosului, etc.</p>
<p>Motivat de transcederea speciei umane, rol ecologic, percepție integratoare, inteligență complexă, nevoi de emancipare</p>	<p>Dezvoltarea inteligenței responsabile și inovative, a capacităților de manageriere a crizelor, a înțelegerii dezvoltării fenomenelor, complexe sau deschise și de estimare a consecințelor lor</p>	<p>Realizarea unei comuniuni autentice, cunoaștere prin participare la realitate li înțelegerea mistică nu magică, revelație nu putere, emancipare, organizare, cunoaștere directă, echilibru, sinteză, organicitatea înțelegerii, complexitate,</p>	<p>managementul crizelor și dezastrelor, organizare și control, responsabilitate corporatistă și de mediu, invenție și inovare tehnologică pe tehnologii verzi sau albastre, dezvoltarea personalității, etc.</p>

		dinamică, autocunoaștere, echilibru și armonie	
--	--	--	--

Următorul tabel corelează nivelele de metamorfoză umană cu cele patru direcții descrise în metamorfoza umană.

	Stagiul 1	Stagiul 2	Stagiul 3	Stagiul 4	Stagiul 5
<i>personalitate</i>	Egocentric, obiective	Comunitar, scopuri	Social, idealuri	Uman, menire, rost	Responsabil eco-sistemic
<i>conștiință</i>	Asupra propriului corp	Asupra familiei	Asupra comunității	Asupra umanității	Asupra ecosistemului și universului
<i>autonomie</i>	Primară	Siguranță generală	Comunicare	Cunoaștere	Emanciparea personalității
<i>abilități mentale și nivel etic</i>	Cantitativ Drept-nedrept Profitabil- neprofitabil Corect-incorect Bun-rău Frumos-urât	Calitativ Valoros- nevaloros, Partajabil, Echilibrat, Sustenabil, Optimal	Corelativ Similar Izomorf Derivat din.. Cu consecințe în .. Generator de...	Normativ Legiferabil prin.. Descriptibil prin.. Axiomatizabil prin Recuperabil prin.. Gestionabil prin..	Integrator Seturi de legi auto- generative Dezvoltări de tip fractal auto-similar Dezvoltări auto- izomorfe Dezvoltări deschise modificărilor datelor inițiale

Structura mai sus amintită este generală și independentă de stilurile de învățare ale copiilor sau adulților, dar evoluția de tip metamorfoză are tendința de a conduce către creier integrat la nivelul personalității dezvoltate. Cum stagiile de metamorfoză a personalității umane nu sunt direct dependente de vârsta cronologică programele educative specifice pot fi introduse între programele non-formale ce sunt deschise tuturor etapelor de vârstă. Pe de altă parte programele formale pot avea deschideri care să canalizeze eforturile elevilor către dezvoltarea personală și metamorfozarea umană către maximizarea abilităților native și îndeplinirea orizontului personal de motivare. Aceasta se face atât prin adecvarea stilului de predare al profesorilor la stilul de învățare al elevilor, cât și prin înțelegerea stagiului de dezvoltare umană a fiecărui elev.

Dezvoltarea personalității umane trece printr-o metamorfoză ce presupune anumite etape și modificări de profil mintal și comportament. Acestea se asociază în pachete ce sunt descrise în figura 1 prin citirea pe orizontală a figurii, ce este structurată pe caracteristici delimitate de structura volitivă și de piramida nevoilor. De exemplu comportamentul egocentric individualist, orizonturile pe obiective, percepție cantitativă, inteligență analitică, nevoi primare și etajul I de dezintegrare pozitivă a personalității conform Dabrowsky. Fiecare etapă de dezvoltare a personalității este asociată de asemenea cu un nivel de procesare a informației ce configurează și direcția și amplitudinea performanțelor mentale. Anumite domenii de studiu și materii școlare sunt mai bune ofertante de astfel de informații decât altele, iar dezvoltarea pe cunoaștere și comportament a copiilor poate fi facilitată de studierea non-formală a acestor materii sau domenii.

Stagiul 1

Din acest punct de vedere comportamentul egocentric este direct asociat cu gândirea de tip cantitativ și poate fi produs de acest tip de gândire liniară, cantitativă și analitică. Aici intervine atât deschiderea culturală cât și educația de tip formal ce evaluează anumite caracteristici pe care le și antrenează.

Dezvoltarea personalității se poate face prin expunerea mentalului copiilor la probleme deschise în care nu există răspunsuri standardizate și mecanisme deja fixate de analizare a problemelor și fenomenelor. Deschiderea mentală necesară dezvoltării personalității se poate face atât prin ofertarea unor informații interpretabile prin stilul de gândire specific nivelului, cât și prin alte stiluri de gândire specifice nivelului superior.

Stagiul 2

Comportamentul va fi egocentric față de tot cu excepție familia sau grupul social de prieteni, unde va exista o doză de altruism, deseori interesat parțial.

Dezvoltarea personalității se poate face prin analizarea consecințelor lipsei de implicare în problemele existente sau inadecvării comportamentale egocentrice în remediarea echilibrelor. Sunt necesare multe exemple pentru intuirea corectă a cazurilor și înțelegerii modului de operare a relațiilor eficiente în colectiv.

Stagiul 3

Comportamentul va fi intolerant față de alte culturi decât cea proprie, dar tolerantă față de greșelile sau contradicțiile propriei culturi ce sunt considerate justificabile.

Dezvoltarea personalității se face prin deschidere multiculturală, incluziune socială, incluziune culturală, tolerantă la creativitatea altora și la standardele valorice și procedurile altora. Este necesară o deschidere de tip piață de valoare culturală pentru a se putea trece la stagiul următor.

Stagiul 4

Comportamentul va fi înclinat către valorile umane, drepturi și libertăți, etică profesională, responsabilitate socială și de mediu, cu mai puțină deschidere către alte specii ce sunt considerate pe un nivel mai jos decât specia umană.

Dezvoltarea personalității se face prin deschideri asupra rostului ecosistemic al omenirii, echilibrul cunoașterii și studiul ingineriei viului, deschiderea către logicile non-formale și neliniare, abordările complexității fenomenelor, deschideri către științele calitative ale naturii sau societății.

Stagiul 5

Comportamentul este tipic altruist la orice nivel, cu tendințe autosacrificiale pentru echilibrarea sistemului, puternic motivat către această direcție și înclinat către cunoașterea legilor și mecanismelor de funcționare al universului viu sau neviu.

Dezvoltarea personalității nu mai poate fi influențată prin programe specializate ci devine complet liberă și independentă de factorii externi, fiind influențată strict de deciziile proprii sau nevoile generale ale sistemului la care răspund pozitiv subiecții.

Dezvoltarea conștienței asupra universului presupune un alt tip de demers, unde nu doar informația joacă un rol prioritar. Oamenii în general sunt conștienți de anumite aspecte ale universului personal sau exterior, iar această conștiență nu este dependentă doar de informație și capacitățile de procesare ci și de nivelul de abilitățile de observare a ceea ce este semnificativ din anumite puncte de vedere. Conștiența este dependentă de nivelul de complexitate corelată pe care îl dezvoltă o persoană în observarea și înțelegerea realității. Aceasta se poate îmbunătăți și dezvolta prin tehnici de interpretare și dezbateri pe anumite tematici, ce fac parte tot din portofoliul educației non-formale. Direcțiile de evaluare a nivelului de conștiență asupra realității se asociază direct cu participare cu standarde de comportament etic sau ne-invaziv asupra echilibrelor existente, cu dezvoltarea de soluții aplicabile în rezolvarea sustenabilă a unor probleme și cu echilibrul personalității în condiții de stres. Tehnicile didactice în acest caz sunt mai importante decât informația primită. Cea mai valoroasă tehnică didactică în acest sens s-a dovedit a fi tehnica feedback-ului prin care elevii răspund la întrebarea “care este părerea ta despre”..

Stagiul 1

Omul este centrat pe propriul corp, din punctul de vedere al nevoilor sau esteticii acestuia, se poate extinde conștiența asupra veșmintelor și impactul social al acestora, sau asupra obiectelor personale pe care le simt ca o parte din ființa lor și pe care le posedă. Sentimentele posesiei, posesiunii sau apartenenței sunt predominante.

Dezvoltarea conștienței se face prin trecerea de la eu la noi, de la al meu la al nostru, prin sublimarea comportamentului posesiv și cadouri reciproce, împărțirea sarcinilor altora sau personale cu alții.

Stagiul 2

Omul este centrat pe corpurile altora, dar sesizează și caracteristici ale personalității altora ce pot fi mai puternice decât simbolistica corporală. Aprecierea corporală este condiționată calitativ de frumos-urât, gras-slab, înalt-scund, sau alte aspecte de apreciere liniară, dar există deschideri și spre armonios, sau alte caracteristici calitative.

Dezvoltarea conștienței se face prin deschiderea către funcționalitate, soluțiile tehnice ale naturii, echilibrul general al viului sau mecanismele societății. Apare un primordiu de necesitate a protejării echilibrelor socio-culturale sau de mediu.

Stagiul 3

Omul este centrat pe conștiența caracteristicilor culturale și necesitățile comunității. Poate înțelege motivațiile și istoria dezvoltării caracteristicilor culturii proprii, modul de gândire și orizonturile de dezvoltare. Poate deveni din acest motiv lider în cultura proprie și se poate implica în administrarea acesteia, deseori abuzând de poziția dată de persoanele din mediul său cultural.

Dezvoltarea conștienței se poate face prin înțelegerea problemelor globale și generale ce afectează cultura proprie și prin mecanisme de previziune a dinamicii și orientărilor viitorului, precum și prin managementul organizatoric al crizelor și dezastrelor, al asigurării calității și standardizarea procedurilor de inter-relație socială sau de mediu natural local.

Stagiul 4

Omul este centrat asupra posibilităților și limitelor abilităților umane, asupra posibilităților de depășire a limitelor și neputințelor acestora și spre gândirea complexă și cauzală necesară în aprecierea corectă a realității. La acest stadiu omul lansează multe ipoteze plauzibile pe care caută să le valideze prin experiment, acolo unde nu are deplina înțelegere a situației

Dezvoltarea conștienței se face prin înțelegerea cu ajutorul instrumentelor de gândire neliniară, aprecierea momentelor critice sau singulare și găsirea logicilor de transfer între datele cantitative și cele calitative culese în caracterizarea unui fenomen. Acțiunea este mai puțin frecventă omul având tendința să lase lucrurile să evolueze liber, influențându-le doar în caz de urgență și necesitate.

Stagiul 5

Omul este conștient de coerența legilor cosmice și ale viului, de dinamica și orientarea evoluției fenomenelor, are previziuni clare și precise pe orizont îndepărtat de timp și tendința de a găsi soluții pentru fenomene ce se vor petrece în viitorul previzibil.

Dezvoltarea conștienței se face necondiționat, omul având o mare capacitate de trăire fenomenologică a realității și de recunoaștere a patern-urilor comportamentale.

Dezvoltarea autonomiei este o altă direcție ce presupune călcarea standardelor și regulilor impuse pentru reconfigurarea acestora în condiții noi. Aceasta se produce prin programe de cultivare a creativității ce sunt de asemenea specifice fiecărei etape din metamorfoza umană.

Astfel pe prima etapă cea cantitativă și liniară se pot introduce programe de cultivare a creativității cu obiecte și în reguli existente, dezvoltarea de noi concepte pe baza vechilor reguli sau axiome fiind consecința așteptată și precedând acțiunea creativă din etapa a II-a.

Stagiul 1

Autonomia se reduce la acest nivel la necesitățile fiziologice și la ocuparea unui loc favorabil unde are posibilitatea să maximizeze beneficiile minimizând eforturile. În rest omul este direct dependent și atent la influențele celorlalți, este oportunist și deseori agresiv, temător pofticios, invidios, instinctual și puternic sexual.

Dezvoltarea autonomiei se face în mod natural prin conflictul între generații și tendința de ocupare a unei poziții superioare în ierarhie fără asumarea riscurilor, prin susținerea și supunerea în fața unui lider potențial. Din punct de vedere educativ o creștere a autonomiei se poate obține odată cu creșterea încrederii în puterile proprii prin dezvoltarea de abilități ce pot fi validate de piață.

Stagiul 2

Autonomia este condiționată de opiniile celorlalți despre subiect, de gradele de libertate oferite de mediul social apropiat, de gradul de curaj avut în asumarea unor riscuri limitate. Siguranța generală este cadrul general față de care se fac toate aprecierile ce desemnează limitele autonomiei individuale. Deseori subiecții sunt posesivi și intransigenți, dau altora propriile sarcini și nu-și asumă responsabilități riscante.

Dezvoltarea autonomiei se face prin managementul stresului în condiții dificile și prin programe de creștere a stimei de sine și motivației de a duce la bun sfârșit diferite demersuri. Este posibil ca acestea să se obțină la momentul când vârsta cronologică este înlocuită de vârsta mentală a personalității în relațiile cu alții sau în momente de criză când subiecții descoperă soluții de ieșire din criză.

Stagiul 3

Subiecții au autonomie în dezvoltarea mijloacelor de comunicare, pot utiliza mijloace inedite ce au impact direct asupra celorlalți, sau pot rafina limbajul astfel încât să producă efectele așteptate și dorite. Sunt foarte atențe încă la imaginea generală pe care o au în fața altora și caută să iasă în evidență.

Dezvoltarea autonomiei se poate face către cunoașterea mai fină a realității, în special pe partea calitativă greu de exprimat sau de evaluat și măsurat. Din punct de vedere educativ aceasta se face prin corelarea diferitelor aspecte ale realității într-o structură de date dimensionate și structurate cu ajutorul unor indicatori complecși și prin utilizarea datelor corelate în crearea de strategii specifice ce pot conduce la rezolvarea unor situații problemă.

Stagiul 4

Autonomia se dezvoltă asupra câmpurilor de cunoaștere și a profunzimii abordărilor. Există tendința unor dezvoltări cognitive de tip enciclopedic și a unor emiteri de ipoteze și teorii ce pot fi confirmate de părerile, ipotezele și teoriile altora. Aceasta conduce la necesitatea sprijinirii propriilor realizări prin cercetarea altor rezultate și bibliografie.

Dezvoltarea autonomiei se poate face prin asumarea propriilor rezultate chiar dacă aceasta înseamnă conflictul cu alte rezultate anterioare sau noi câmpuri de lucru. Din punct de vedere educativ aceasta se poate face prin încurajarea creativității și inventivității

Stagiul 5

Autonomia în acest stagiu se adresează înțelegerii limitărilor produse de tradițiile culturale în gândire și manifestare socială. La acest stagiu omul devine liber de standarde, cutume, ritualuri sau taboo-uri și are capacitatea de a dezvolta soluții complexe și eficiente pentru probleme dificil sau foarte dificil de abordat. Din punct de vedere educativ autonomia este posibil să se dezvolte prin deschiderea de noi instrumente logice sau algoritmi de gândire și evaluare a realității de orice fel pe orice direcții de apreciere.

Dezvoltările ulterioare ale autonomiei nu sunt condiționate de nimic.

Dezvoltarea abilităților mentale și a nivelului etic este o altă direcție ce presupune contactul uman cu infinitatea universului și studierea legilor de funcționare a tuturor expresiilor universului. Chiar și această direcție are etape de dependență de metamorfoza umană, la primul nivel existând principiile dreptății, adevărului, frumosului, profitabilului, sau a ceea ce este bun sau util, precum și gândirea critică.

	Stagiul 1	Stagiul 2	Stagiul 3	Stagiul 4	Stagiul 5
personalitate	Egocentric, obiective	Comunitar, scopuri	Social, idealuri	Uman, menire, rost	Responsabil eco-sistemic
conștientă	Asupra propriului corp	Asupra familiei	Asupra comunității	Asupra umanității	Asupra ecosistemului și universului
autonomie	Primară	Siguranță generală	Comunicare	Cunoaștere	Emanciparea personalității
abilități mentale și nivel etic	Cantitativ Drept-nedrept Profitabil- neprofitabil Corect-incorect Bun-rău Frumos-urât	Calitativ Valoros- nevaloros, Partajabil, Echilibrat, Sustenabil, Optimal	Corelativ Similar Izomorf Derivat din.. Cu consecințe în .. Generator de...	Normativ Legiferabil prin.. Descriptibil prin.. Axiomatizabil prin Recuperabil prin..	Integrator Seturi de legi auto- generative Dezvoltări de tip fractal auto-similar Dezvoltări auto- izomorfe Dezvoltări deschise modificărilor datelor

				Gestionabil prin..	inițiale
--	--	--	--	-----------------------	----------

Stagiul 1

Abilitățile mentale sunt condiționate de aprecieri liniare conforme unor standardizări culturale, drept-nedrept, valoros-fără valoare, frumos-urât, adevărat-fals, etc. fără nuanțare sau reducere a domeniului de aplicabilitate ale noțiunilor.

Dezvoltarea abilităților mentale se face prin nuanțarea conceptelor și dezvoltarea de paradoxuri prin care se verifică validitatea abordărilor liniare. Din punct de vedere educativ aceasta se face prin analizarea erorilor de gândire din istorie ce au provocat diferite dezastre, dar și prin dezvoltarea instrumentelor analitice și științifice de gândire.

Stagiul 2

Abilitățile mentale și gândirea etică sunt condiționate de înțelegerea sistemelor și comportamentelor acestora prin abordări de tip calitativ ce nu presupun fenomene măsurabile. Tematici de tipul factor declanșator (Elena din Troia) și context favorizant conduc la astfel de analize de tip calitativ și la condiționarea unei înțelegeri de tip etic calitativ.

Dezvoltarea abilităților mentale și a nivelului etic se face prin analizarea soluțiilor naturii atât în funcționarea biologică cât și în cea ecosistemică. Din punct de vedere educativ sunt necesare teoriile integratoare precum teoria evoluționismului, teoria GAIA a planetei vii, teoria derivei continentelor, teoriile cosmologice, etc.

Stagiul 3

Abilitățile mentale sunt direct condiționate de înțelegerea complexității corelate cu dinamica fenomenelor. Se dezvoltă înțelegerea sistemelor, a funcționalității fenomenelor, a soluțiilor posibile de evoluție a unor fenomene, a surselor de generare a fenomenelor și ponderilor relative ale factorilor declanșatori.

Abilitățile mentale și nivelul etic se pot dezvolta înțelegerea și cercetarea logicii interne și legilor ce au generat anumite fenomene și prin crearea de experimente și tehnologii care confirmă aceste reguli. Din punct de vedere pedagogic este necesară atât învățarea prin descoperire cât și învățarea prin experiment direct.

Stagiul 4

Abilitățile mentale și nivelul etic manifestă prin înțelegerea legilor de manifestare ale naturii prin corelare laterală și recunoașterea acestora în diferite fenomene pe diverse direcții de manifestare. Astfel se vor putea recunoaște patern-uri comportamentale sau logice la fenomene complet diferite ce nu au aparent nici o rădăcină comună, dar se va putea dezvolta și înțelegerea evoluției de la rădăcină la manifestări aparent divergente ce păstrează același fel de manifestare.

Dezvoltarea abilităților mentale și a nivelului etic se va face prin responsabilizarea acțiunilor de conservarea armoniei sau echilibrului de mediu sau de sistem, dar și prin dezvoltarea de măsuri corective sau recuperatorii în cazul deteriorării acestora. Din punct de vedere pedagogic se utilizează modelarea realității prin introducerea de variabile noi în dinamica înțelegerii sistemelor și prin evaluarea consecințelor posibile.

Stagiul 5

Abilitățile mentale sunt integratoare, fiind centrate pe înțelegerea legilor ce se sprijină și se condiționează reciproc, sau care generează alte seturi de legi sau manifestări predictibile sau deschise la schimbare. Se pot observa înțelegerile similitudinilor parțiale și a limitărilor aplicabilității unor legi pe anumite domenii sau condiții de manifestare. Sistemul etic ține de integralitatea echilibrului percepute pe mai multe nivele de complexitate ale realității

Evoluția în continuare a abilităților mentale sau sistemului etic este necondiționată de factori externi locali ci răspunde la nevoile generale globale.

Observație

Abilitățile mentale și sistemul etic au fost condiționate în dezvoltare de feedback-ul social și nu s-a dezvoltat decât accidental la nivelul potențialului natural și în general când s-a dezvoltat a fost în relația maestru-discipol izolată de presiunile sociale

Facilitarea dezintegrării pozitive este posibilă cu ajutorul unor programe educaționale cu au o structură corespunzătoare relației nature-nurture.

Etapele de realizare a programelor educative

Rezolvarea problemelor din educație se face prin proiectarea de programe specifice ce definesc scopurile, mijloacele, etapele, resursele, standardele și metodologiile necesare pentru atingerea obiectivelor propuse. Un program educativ trebuie să răspundă la un număr mare de întrebări de tipul: «ce», «cine», «care», «cum», «de ce», «unde», «când», «cu ce mijloace», «pentru cine», «cu ce resurse», etc. Etapizarea programelor educative trebuie de asemenea să urmeze anumite reguli logice pentru a crea cadrul necesar eficientizării acestora. Astfel de etape necesare sunt:

- 1) definirea clară și intuitivă a problemei și a terminologiei specifice
- 2) arătarea înțelesurilor și filozofiei ce au stat la baza abordării problemelor
- 3) definirea regulilor și instrumentelor de lucru ce permit abordarea necesară rezolvării
- 4) definirea standardelor de calitate și a metodelor ce asigură managementul calității în rezolvarea problemei
- 5) rezolvarea practică a unor cazuri particulare ce se încadrează în problemă
- 6) transferul de bune practici la nivelul soluțiilor găsite de alții pentru probleme asemănătoare
- 7) definirea și utilizarea mijloacelor și limbajelor specifice de prezentare a soluțiilor de rezolvare a problemei
- 8) descifrarea reacției mediului de prezentare vis-a-vis de prezentarea soluției
- 9) evaluarea problemei în urma feedback-ului obținut
- 10) reevaluarea standardelor de calitate și a viziunii în urma evaluărilor
- 11) corectarea și completarea strategiilor de lucru din program
- 12) transferarea experiențelor paralele provenite din alte surse
- 13) redefinirea problemei în urma experienței acumulate pentru mărirea eficienței programului.

Programele educative se îmbunătățesc în permanență prin acumularea de experiență.

Exemplu de proiect de program, instrument perincipal de lucru animatia pe calculator

Factori cauzali abandon	Manifestări specific generate	Programe remediale
Dificultățile materiale.	anxietate, nesiguranță	Învățarea prin descoperire și experiment în natură, Descoperirea calităților altora și proprii manifestate în diferite contexte

1) *definirea clară și intuitivă a problemei și a terminologiei specifice*

Nesiguranța animalelor și plantelor în contextul încălzirii globale, de ce s-au împuținat fluturii pe pajiști și ce se va întâmpla dacă dispar albinele sau râmele. Care sunt relațiile dintre diferitele specii din natură care permit păstrarea echilibrelor ecologice și care sunt costurile neglijenței, inconstienței, lăcomiei sau iresponsabilității față de mediu. Ce ne oferă ființele vii pe gratis, cum muncesc ele pentru echilibrul general fără a fi plătite de vre-un angajator. Să observăm natura, limbajul și relațiile dintre ființele vii, să observăm propriul comportament. Suntem mai bogați când natura sărăcește? Ce calități ne-a dat natura și cum le gestionăm?

Activități

Plan de remediere individualizat

2) *arătarea înțelesurilor și filozofiei ce au stat la baza abordării problemelor*

De unde ne vin fricile, visele, intuiția sau previziunile, mintea noastră este sau nu conectată cu ființele din natură? Ce am învățat să observăm în natură, este observația calitativă egală cu măsurătoarea cantitativă? Putem înțelege ce simte un animal și ce emoții trăiește acesta? Putem trăi fericiți și liniștiți atunci când ființele din preajmă trăiesc în spaimă și nesiguranță, sau ne contaminatează starea lor de spirit? Ce ar trebui să facem ca să trăim în pace și stabilitate cu natura, iubeste pe aproapele tău ca pe tine însuși, se referă doar la oameni sau la orice ființă din natură?

Activități

Plan de remediere individualizat

3) *definirea regulilor și instrumentelor de lucru ce permit abordarea necesară rezolvării.*

Putem interpreta ca inteligență a naturii toate adaptările funcționale ale unui organism? Sunt acestea superioare ca soluții tehnice față de ingineria umană actuală? Ce înseamnă feedback, circuit, rețea, nod, ciclu, hub, sustenabilitate, echilibru sistemic, optimalitate și prin ce mecanisme naturale se realizează acestea? Cum putem modela aceste caracteristici cu ajutorul animației pe calculator și a matematicii simple? În ce constă superioritatea umană față de alte ființe vii? Ne atingem parametrii naturali pe direcțiile noastre de performanță maximală? Ce greșeli de gândire ne fac să nu înțelegem sau măcar să intuim corect natura? Orice are caracteristici măsurabile, dar aceste caracteristici definesc complet obiectele sau fenomenele din natură, pot fi acestea reproduse numai datorită măsurătorilor efectuate sau există alte caracteristici ce nu pot fi măsurate și care definesc fenomenul sau obiectul. Poate fi măsurate încrederea, iubirea, înțelepciunea, bunătatea?

Activități

Plan de remediere individualizat

4) *definirea standardelor de calitate și a metodelor ce asigură managementul calității în rezolvarea problemei*

Cum putem reda calitatea vieții, ce este mai important să ai bani sau să ai vecini politicoși umani și săritori la nevoie? Cum se definește fericirea națională globală în Bhutan (Gross National Happiness)? Ce ne trebuie ca să fim fericiți sau măcar satisfăcuți, fără a dezechilibra mediul natural care ne întreține? Care sunt costurile fericirii și liniștii personale și care sunt costurile plăcerii, invidiei față de alții, imitației altora, modei, dorinței de putere sau de avere? Ce înseamnă amprenta ecologică și cât mediu consumăm ca să ne asigurăm fericirea față de cât mediu consumăm pentru a ne asigura plăcerile sau a ne întreține dezechilibrul personal?

Activități

Plan de remediere individualizat

5) rezolvarea practică a unor cazuri particulare ce se încadrează în problemă

Presupunem că sunteți pe o plută în largul mării împreună cu o altă persoană, cum ați vrea să fie aceasta, bogată, puternică, cu relații personale, sau responsabilă, bună, generoasă, săritoare. Care sunt argumentele ce vă creează această preferință? Dar dacă ați fi pe o navă împreună cu alte persoane, ați decide în același fel? Cum acționează ființele vii în natură, oferă servicii, merg pe interesul personal imediat sau combină cele două direcții? Puteți face ca un câine și o pisică să fie buni prieteni? Ce rol are limbajul de comunicare în stabilirea relațiilor și pozițiilor relative dintre ființele naturale sau sociale? Cum ar arăta o zi pe plută?

Activități

Plan de remediere individualizat

6) transferul de bune practici la nivelul soluțiilor găsite de alții pentru probleme asemănătoare

Ce știm despre egoism sau altruism, care sunt consecințele sociale ale acestor două stări? Cine va rezista mai mult și mai bine pe plută un cuplu de oameni egoiști, altruști sau unul egoist și unul altruist? Cine are șanse mai mari de supraviețuire egoistul, sau altruistul? Ce știți despre oameni care au eșuat pe mare sau au traversat deșerturile sau jungla fără apă sau hrană? Cum a fost utilizată relația cu natura de către cele două tipuri de personalitate? Cum putem aplica concluziile la organizarea unui grup de lucru necesar realizării unor obiective și rezolvării unei probleme, cine trebuie să conducă grupul un egoist sau un altruist? Creați două scenarii în acest sens și evaluați și dezbateți concluziile simulării.

Activități

Plan de remediere individualizat

7) definirea și utilizarea mijloacelor și limbajelor specifice de prezentare a soluțiilor de rezolvare a problemei

Cum putem prezenta în mod optim altora observațiile noastre și viziunea proprie asupra unor fenomene, activități, realități sau obiecte de studiu? Cum comunică ființele din specii diferite între ele, există un sigur limbaj de comunicare sau comunică în mai multe limbaje simultan? Prin ce mijloace comunicăm între noi și în ce domenii de comunicare, cum interpretăm informația transmisă de alții? Recepționăm corect canalul de comunicare principal și canalele celelalte? Descoperim comunicare pe mai multe canale ce creează contradicție de interpretare, ce înseamnă minciuna din punctul de vedere al comunicării? Cum putem prezenta în mod optim o soluție a unei probleme astfel încât să fie mai bine înțeleasă de alții?

Activități

Plan de remediere individualizat

8) descifrarea reacției mediului de prezentare vis-a-vis de prezentarea soluției

Cum ne dăm seama ce cred alții despre noi și ce reacții trezesc acțiunile noastre? Ce caracteristici sunt mai bine apreciate în diverse medii și de ce? Unde apar problemele de înțelegere la anumite persoane și din ce motive? Cum putem ține trează atenția celor care ne ascultă? Cum poate fi îmbunătățită soluția prezentată astfel încât să corespundă așteptărilor celorlalți? Cum reușesc animalele sau plantele să se prezinte mai atractiv pentru membrii grupului din care fac față?

Activități

Plan de remediere individualizat

9) evaluarea problemei în urma feedback-ului obținut

Cum putem reevalua observațiile noastre ținând cont de opiniile celorlalți, apar caracteristici noi și relevante ce ne scâpau înainte? Ce rol are schimbarea perspectivei asupra unei probleme, este răpitorul din natură un dușman sau un prieten al ierbivorelor ținând seama că atacă cu predilecție animalele bolnave, bătrâne sau cu defecte genetice transmisibile? Care sunt consecințele secundare ale dispariției lupilor asupra populațiilor de căprioare? Care sunt consecințele pe termen lung a utilizării substanțelor chimice din agricultură asupra insectelor polenizatoare și asupra sănătății oamenilor sau celorlalte specii afectate? Mai mult înseamnă și mai bun în acest caz? Este legată creșterea incidenței cancerului de poluarea chimică și de agricultura chimizată?

Activități

Plan de remediere individualizat

10) reevaluarea standardelor de calitate și a viziunii în urma evaluărilor

Cum apreciem calitatea unui mediu capabil să se autosustină și să susțină și sănătatea umană, care sunt criteriile de evaluare? O legumă mai arătoasă este și mai sănătoasă? Cartofii cei mai mari sunt cei mai buni? Care sunt calitățile ce pot fi evaluate și care sunt cele despre care nu avem opinii clare dar care contează în relația noastră cu mediul? Oamenii care consumă multă hrană sunt lacomi sau au o lipsă a unei substanțe sau compus chimic ce este rară în hrana chimizată și de care organismul are totală nevoie? De ce ne simțim bine atunci când ajungem să trăim în natură?

Activități

Plan de remediere individualizat

11) corectarea și completarea strategiilor de lucru din program

Cum putem găsi cei mai buni indicatori pentru binele general sau personal? Care sunt necesitățile noastre de bază, cât ne costă acoperirea lor, care sunt necesitățile induse și sugerate de piață și cât ne costă satisfacerea lor? Ce ne face fericiți, satisfacerea unor necesități sau împlinirea unor idealuri sau țeluri înalte? Fericirea noastră depinde de alții sau doar de noi? Putem trăi numai

pentru noi sau ne motivează binele general? Când un om poate considera că are o viață împlinită, are aceasta legătură cu bogăția sau puterea?

Activități

Plan de remediere individualizat

12) transferarea experiențelor paralele provenite din alte surse

Cum învățăm de la natură și cum punem în aplicație această învățătură? De ce vechii egipteni considerau scarabeul, broasca, pisica sau crodilul ca fiind zei, ce au învățat ei de la aceste specii? Cum învățăm din experiența altora, dar din istorie? De ce școala este un mediu de învățare, putem învăța de la colegi, de la profesori, din cărți scrise de alții, de pe internet? Suntem mai bogați sufletește și mental atunci când înțelegem realitatea mai bine? Este cunoașterea unul dintre scopurile vieții noastre? De ce citim cărți, înțelegem prin citire câte ceva din modul de gândire și experiența de viață a autorilor? Cum putem exploata mai bine informația din natură, dar de pe internet, este internetul o imitație tehnologică umană a rețelei de comunicare din natură?

Activități

Plan de remediere individualizat

13) redefinirea problemei în urma experienței acumulate pentru mărirea eficienței programului.

Cum putem utiliza tehnologia pentru refacerea echilibrului din natură, putem planta o pădure din crengile câtorva copaci tratați cu hormoni de creștere? Putem reface echilibrul din natură cu ajutorul biodiversității plantelor spontane sau cultivate? Este posibil să găsim modalități de a avea o recoltă suficientă, dar și diversă care să se hrănească din sol dar care să și hrănească solul la rândul său? De ce biomasa animală de pe terenurile neexploatate agricol este de câteva ori mai mare decât cea obținută de pe terenurile cultivate agricol? Cum putem găsi rețete de succes cu ajutorul internetului?

Activități

Plan de remediere individualizat

Dacă planul general pe etape de desfășurare a unui program educativ se poate proiecta pentru diverse grupuri țintă, activitățile și planurile de remediere sunt individualizate sau dependente de condițiile și cultura locală

Problema emancipării personalității este legată direct în această perioadă de găsirea de instrumente necesare depășirii pericolelor date de aceste crize și de maximizarea posibilităților de utilizare a potențialelor umane capabile să gestioneze sau să rezolve crizele curente.

Exemplu de curriculum dedicată unui grup țintă la o anumită etapă de vârstă și care împiedică apariția tendințelor de abandon educativ

Capitole Curricula clasa a III-a	Structura de proiectare tematici pentru lectii	Competente specifice	Teme de evaluare	Activitati Secventiale	Activitati creative
1 Experimentul (joc)	N1 ce se vede dincolo de ce este evident N2 descoperirea prin experiment N3 raspunderea fata de ceilalti din joc N1 obiectele si actorii jocului N2 procedurile jocului N3 transferul de rolu	Realitatea / nevoia sursă a realității (dacă ea este un instrument, etc.) obiecte, fenomene care o constituie, descriere, proprietăți Modelarea si intelegerea realitatii in formule comunicabile altora Dezvoltarea capacitatii de a proiecta mijloace de interventie asupra realitatii	Cu cine ne putem juca? Cu ce obiecte ne place sa experimentam? Pentru cine este important jocul? Pentru ce avem nevoie de experiment? Cu ce mijloace se poate realiza un experiment Cu ce scopuri experimentam? Cu ce rezultate se finalizeaza jocul? De ce suntem dependenti de experiment? Cum se organizeaza un joc Unde se poate organiza un experiment? Cand este oportun sa experimentam? Ce reguli aplicam in joc?	Reguli de joc respectate Organizarea jocului Simularea situatiilor	Intuitia fenomenului Rolul de joc Conducerea regulilor de joc
2 Modelarea realitatii (creativitate)	N1 raspunsul la provocari N2 imitatia altora N3 lucrul in echipa N1 atribuirea sarcinilor individuale N2 protejarea celorlati in fata riscurilor N3 stabilirea regulilor modelarii	Când, în ce conditii? Moment, modalitate, conditiile potrivite de interventie în realitate – indicatori pentru a interveni corect; unde?, locul potrivit unei actiuni Dezvoltarea capacitatii de a finaliza o sarcina de lucru in parametrii stabiliti Dezvoltarea capacitatii de decizie in timp real adecvata necesitatilor curente	Cu cine fac echipa? Cu ce reguli operam? Pentru cine stabilim reguli? Pentru ce ne atribuim sarcini? Cu ce mijloace protejam pe ceilalti? Cu ce scopuri atribuim sarcini individuale? Cu ce rezultate raspundem la provocari? De ce imitam pe altii? Cum sunt acceptate regulile in grup? Unde este necesara protectia celorlati? Cand este necesar sa lucram in echipa? Ce raspuns dam la provocari?	Responsabilitatea individuala Calcularea riscurilor Morala si etica modelarii	Mai intai sa nu faci rau Transferul de calitati Bucuria descoperirii
3 Cercetare aprofundata (dezbateri)	N1 de ce exista reguli in toate? N2 cum putem sa intelegem realitatea? N3 cand stim ca am inteles corect? N1 care este rolul nostru in lume? N2 ce am vrea sa-i invatam pe altii din ceea ce stim noi? N3 ce cale vrem sa urmam in viata?	Metode, interventii, actiuni realizabile pentru indeplinirea dorintelor, intentiilor – prezentare, solutii posibile Dezvoltarea capacitatii de a proiecta performant instrumente de lucru Dezvoltarea capacitatii de evolutie si transcedere a gandirii	Cu cine se creeaza regulile de cercetare a realitatii? Cu ce fel de invatatura ne alegem dupa ce cercetam realitatea? Pentru cine este esentiala intelegerea corecta? Pentru ce trebuie sa intelegem realitatea? Cu ce mijloace vrem sa-i invatam pe altii? Cu ce scopuri ne cautam calea in viata? Cu ce rezultate se valorifica intelegerea? De ce vrem sa avem un rol in viata? Cum se creeaza regulile? Unde putem transmite altora ce stim? Cand vor altii sa fie invatati? Ce cale dorim sa urmam?	Ce se masoara si ce nu se masoara? Cum putem aplica ceea ce stim? Ce fel de informatii sunt sigure?	Cum intelegem alte fiinte? Ce invatam de la alte fiinte? De ce credem noi in adevar?
4 nivelul de intelegere al realitatii (calitativ)	N1 ce reguli urmam in intelegerea realitatii N2 ce intelegem prin bun, frumos, adevarat? N3 poate fi ceva adevarat	Cu ce? Resurse din realitate implicate, consumate, proprietăți, transformări posibile folosite, cu cine? Rețea umana, model	Cine sunt creatorii de reguli? Cu ce instrumente incercam sa intelegem realitatea? Pentru cine este necesar sa	Ce reguli ar trebui sa urmam cu totii pentru a avea o lume mai buna? Ce calitati avem si le apreciem?	Cum se inteleg vietuitoarele De ce cainele nu comunica cu pisica? Cat de des ne inselam cand ceva fara sa cercetam?

	<p>si fals in acelasi timp?</p> <p>N1 cum am vrea sa fie lumea in care traim?</p> <p>N2 putem sa obtinem orice in viata sau avem limitari?</p> <p>N3 suntem stapanii lumii sau o parte din lume?</p>	<p>organizatoric</p> <p>Dezvoltarea capacitatilor de ordonare si organizare a sistemului social creind emotie artistica</p> <p>Dezvoltarea abilitatilor de a evalua dimensiunile si complexitatea unei probleme</p>	<p>gandesca in sabloane?</p> <p>Pentru ce vrem ca lumea sa fie mai altfel decat este?</p> <p>Cu ce mijloace poate fi creata o lume mai buna?</p> <p>Cu ce scopuri folosim notiunea de frumos?</p> <p>Cu ce rezultate se finalizeaza ideea de bun?</p> <p>De ce consideram ca ceva este adevarat sau fals?</p> <p>Cum ne putem depasi limitele?</p> <p>Unde avem limitari in gandire?</p> <p>Cand credem ca suntem stapanii lumii?</p> <p>Ce greseli mari facem cand vrem ca suntem stapanii pamantului?</p>	<p>Se ajuta vietuitoarele intre ele?</p>	
5. transmiterea informatiei (oral)	<p>N1 cum ne-ar place sa se poarte oamenii?</p> <p>N2 ce ar trebui sa facem ca sa ajungem ceea ce dorim?</p> <p>N3 cand este bine sa vorbim?</p> <p>N1 cum ii intelegem pe altii?</p> <p>N2 ce facem noi pentru a fi intelesi?</p> <p>N3 cum apreciem o informatie, dupa ce criterii?</p>	<p>Indicatorii care descriu realitatea si transformările din ea – caracteristici calitative si cantitative ale realității si ale transformărilor posibile</p> <p>Dezvoltarea capacitatii de adaptare si respectare a regulilor de lucru</p> <p>Dezvoltarea capacitatii de descoperire de noi sisteme de gandire</p>	<p>Cu cine ne place sa comunicam?</p> <p>Cu ce fiinte putem comunica cu usurinta si de ce?</p> <p>Pentru cine este usoara comunicarea?</p> <p>Pentru ce folosim un limbaj?</p> <p>Cu ce mijloace comunica alte fiinte?</p> <p>Cu ce scopuri plantele dau flori cu parfum, culoare si gust?</p> <p>Cu ce rezultate comunicam cu un animal, dar cu o planta?</p> <p>De ce este necesar sa ne facem intelesi?</p> <p>Cum ne realizam obiectivele?</p> <p>Unde vedem cum comunica insectele?</p> <p>Cand trebuie sa ne impunem punctul de vedere?</p> <p>Ce fel de informatii sunt importante?</p>	<p>Invatam sa observam cum comunicam</p> <p>Care sunt regulile politetii in comunicare?</p> <p>Ce inseamna corectitudine, adecvare si aplicabilitate?</p>	<p>Este posibila o lume a politetii si tolerantei?</p> <p>Pentru ce fel de lume ne pregatim, suntem gata sa o felul in care vorbesti te faci esti.</p>
6 informatia (concreta atipica)	<p>N1 cum intelegem limbajul animalelor, dar al plantelor?</p> <p>N2 intelegem mai bine limbajul animalelor sau animalele inteleg mai bine limbajul nostru?</p> <p>N3 de ce toate fiintele reactioneaza bine la muzica de calitate?</p> <p>N1 putem interveni prin limbaj personal in viata furnicilor?</p> <p>N2 cate limbaje stapaneste o furnica si ce stie sa comunice?</p> <p>N3 de ce gargarita este rosie cu puncte negre, ce vrea sa transmita prin culoare?</p>	<p>Ce?- influenta exterioară – Influenta, imperativul, presiunea realității/familiei, societății asupra omului – nevoia de a rezolva anumite probleme, oportunități, beneficii, „ispite”, cu ce mijloace? Necesitățile de unelte specifice</p> <p>Dezvoltarea capacitatii de subordonare si auto-disciplinei in fata unor sarcini concrete</p> <p>Dezvoltarea capacitatilor de raspuns in timp real la solicitari dificile, crize, sau dezastre</p>	<p>Cu cine comunica insectele si de ce?</p> <p>Cu ce mijloace se realizeaza comunicarea?</p> <p>Pentru cine dau plantele fructe gustoase colorate si parfumate si de ce?</p> <p>Pentru ce s-au creat limbaje specializate doar intre fiinte ce colaboreaza?</p> <p>Cu ce mijloace se poate realiza comunicarea?</p> <p>Cu ce scopuri au creat plantele nectarul florilor?</p> <p>Cu ce rezultate comunica albinele sau furnicile intre ele?</p> <p>De ce atunci cand se intalnesc furnicile isi ating antenele?</p> <p>Cum comunica insectele sau alte fiinte?</p> <p>Unde lasa furnicile mesaje?</p> <p>Cand lasa furnicile mesaje cu porunci sau indicatii?</p>	<p>Cum isi coordoneaza furnicile activitatea cu ajutorul limbajului?</p> <p>Cat de puternica este o comanda data de matca?</p> <p>Cum realizeaza furnicile o societate ordonata? (de studiat pe youtube „ants’ city”)</p>	<p>Ce intelegem prin limbajul formelor, al miscarilor?</p> <p>Stim sa interpretam parfumul cui se adereaza acestea?</p> <p>Putem invata cum sa ne miast astfel incat sa aducem multumirea in jurul</p>

<p>7 solutii tehnice (ingenioase)</p>	<p>N1 cum este construita o pana de pasare? N2 cand aparatul ochiului in evolutia vietii si unde s-a dezvoltat in forma actuala? N3 de ce ne sufocam daca ne tinem respiratia? N1 cat de perfect este realizat un fir de par pentru scopurile pentru care a fost proiectat? N2 de ce ne putem adapta la diverse medii de viata, dar prosperam in mediul in care ne-am nascut? N3 este natura inteligenta, cum invatam de la natura?</p>	<p>Dorinte, intentii, nevoi de a interveni/ ameliora/ schimba/ actiona pentru satisfacerea lor</p> <p>6. Cognitiv Dezvoltarea capacitatilor de solutionare a situatiilor curente Dezvoltarea capacitatilor de descoperire de noi solutii la probleme vechi sau nou aparute</p>	<p>Ce fel de mesaje transmit furnicile sau alte fiinte prin miros sau prin culoare?</p> <p>Cu cine ne asemanam in detaliile noastre de constructie fizica? Cu ce instrumente isi atinge viata scopurile si faureste organe specializate? Pentru cine se creeaza adaptari ale organismului?</p> <p>Pentru ce ni se transforma corpul in timpul vietii? Cu ce mijloace atragem partenerii de viata? Cu ce scopuri s-au creat dintele, unghia, solzul si pana?</p> <p>Cu ce rezultate tehnice s-a finalizat crearea ochiului? De ce ochiul nostru are lichid in interior? Cum a reusit viata sa creeze perfectiunea instrumentelor de lucru?</p> <p>Unde gasim inteligenta in realizarea existentei materiei vii? Cand devine natura creativa? Ce strategie foloseste natura pentru a-si adapta organismele la medii noi?</p>	<p>Cum invatam sa observam ceea ce este relevant si esential? Ce rol are antrenamentul in adaptarea organismului la medii diferite? Cat de mult putem interveni in natura fara sa o dezechilibram?</p>	<p>Am putea creea un ou, avem dreptul sa distrugem ceea ce nu putem creea? Cum a evoluat ochiul in istoria vietii? Cum s-au adaptat vetutoarele la diferite medii de viata?</p>
<p>8 optimizare (generalizare, extensie laterala)</p>	<p>N1 cum ne putem dezvolta abilitatile personale? N2 cat de capabili putem deveni daca ne antrenam? N3 care sunt cele mai bune metode de antrenament? N1 cat de mult ne putem perfectiona abilitatile desi la inceput pare imposibil? N2 ce informatii sunt esentiale pentru a intelege o situatie data si a putea aplica intelegerea? N3 putem invata si de la natura, in ce conditii?</p>	<p>De ce? – determinarea interioară, scopul – Satisfactiile ce pot fi oferite de realitate, probleme ce pot fi rezolvate, sau evitate, participare cu succes la relatii, etc – motivarea; cu ce obiective imediate?, influenta factorului eterogen si local, etape de evolutie Dezvoltarea capacitatii de a invata din experienta altora si a lucra pe Internet Dezvoltarea capacitatii de a optimiza deciziile luate in situatii diverse</p>	<p>Cine este cel mai bun profesor? Cu ce metode ne putem antrena cel mai bine abilitatile? Pentru cine ne dezvoltam abilitatile, cui folosesc acestea?</p> <p>Pentru ce fel de informatii trebuie sa ne marim nivelul de atentie? Cu ce mijloace putem invata mai bine de la natura? Cu ce scopuri ne perfectionam mereu abilitatile?</p> <p>Cu ce rezultate invatam de la natura daca stim sa observam ceea ce este relevant? De ce este important sa separam esentialul de ne-esential? Cum putem descoperi informatia relevanta?</p> <p>Unde descoperim toata cunoasterea lumii? Cand putem invata de la natura mai bine? Care sunt cele mai interesante informatii pe care le stiti?</p>	<p>Am luat deciziile corecte, cum putem indrepta deciziile incorecte? Cat de mult evolueaza intelegerea noastra daca am pus corect problemele? Cum putem transmite altora intelegerea noastra?</p>	<p>Unde putem face cel mai mult bine si merita sa ne dezvoltam abilitatile? Cat de mult, cand si cum esbun putem sa ne antrenam abilitatile? Cum putem aplica si intelegem strategiile de succes?</p>
<p>9 dialog (spontan pe interes)</p>	<p>N1 cum arata formulele de politete si la ce sunt utile? N2 cum se creeaza un dialog intre doi oameni sau doua animale? N3 cumse realizeaza comunicarea in natura? N1 cum initiem un dialog? N2 in ce fel ne adaptam limbajul ca sa fim intelesi?</p>	<p>Transformări, schimbări posibile în realitatea abordată, fenomene, interactiuni, etc. – descriere, consecinte</p> <p>Schimbări, transformări posibile</p> <p>Dezvoltarea capacitatii de a trai impreuna cu altii si in</p>	<p>Cu cine putem initia cu usurinta un dialog? Cu ce formule magice putem deschide un dialog? Pentru cine ne cautam mijloace speciale de comunicare?</p> <p>Pentru ce scop este necesara folosirea formulelor de</p>	<p>Cum interpretam semnalele celorlalti? Cum ne alegem cele mai bune cuvinte sau gesturi pentru a nu face rau celorlalti?, cat de tare depindem de informatia primita de la ceilalti?</p>	<p>De ce comunicam mai usor cainii decat cu furnicile? Cum facem sa ne iubesc a caine sau o furnica, avem nivel de succes in ambele? Care sunt semnalele de periculozitate in limbajul culorilor formelor?</p>

	N3 prin ce fel de mijloace comunicam, in cate limbaje (gesturi, tonuri, mimica, etc)	favoarea altora Dezvoltarea capacitatii de a lucra cu altii in modele organizate de lucru	politete? Cu ce mijloace ne gasim cea mai buna formula de dialog? Cu ce scopuri ne adaptam limbajul? Cu ce rezultate se finalizeaza utilizarea unui limbaj corect si aplicat in dialog? De ce nu se inteleg oamenii intre ei deseori? Cum se produce schimbarea in bine a unui dialog? Unde ne vine natural sa comunicam? Cand trebuie sa ne flexibilizam limbajul? Ce formula de dialog este cea mai folositoare?		
10 nivelul de finete al simbolisticii (trairi)	N1 cum ne manifestam emotiile? N2 cum participam la diferite evenimente? N3 cand si cum intervenim in desfasurarea unui eveniment? N1 ne speriem cand nu intelegem ceva sau studiem cu rabdare pana descifram situatia? N2 putem face binele cu discretie, este mai eficient in acest fel? N3 cum putem proteja sentimentele altora?	Cum? Resurse umane interventii: – cunostinte, deprinderi , operatii necesare pentru interventii cu succes, învățarea lor; in ce limite?, gradul de aplicabilitate a solutiilor sau operatiilor Dezvoltarea capacitatilor de ascensiune in ierarhia sociala si economica Dezvoltarea capacitatilor de participare la viata sociala si de rafinare a vietii personale	Cu cine ne permitem sa ne manifestam emotiile? Cu ce putem participa la diferite evenimente? Pentru cine intervenim in situatii delicate? Pentru ce avem nevoie de rabdare in intelegerea unei situatii? Cu ce mijloace depasim situatiile problema? Cu ce scopuri ne cautam prietenii? Cu ce rezultate se finalizeaza dusmania cu cineva? De ce este necesar sa protejam sentimentele altora? Cum putem face bine cu discretie? Unde ne gasim aliatii in depasirea unei situatii critice? Cand este utila interventia noastra? Ce influenta are manifestarea emotiilor in relatiile noastre cu altii?	Cand simtim nevoia sa ne sfatuim cu altii? Care sunt caracteristicile ce ne aseamana sau ne deosebesc? Cum actioneaza prietenii intre ei, dar dusmanii?	Cat de importante sunt emotiile pozitive pe care le cream alături de noi? De ce este bine sa daruim alina si noua? Cum putem echilibra o situatie tensionata?
11 progres inventivitate (Originalitatea solutiilor)	N1 ce ar trebui facut pentru a avea o lume mai buna? N2 cum putem colabora la rezolvarea unor probleme dificile? N3 ce putem invata din istorie pentru a nu mai repeta aceleasi greseli? N1 cum putem sa ne marim gradul de perceptie al realitatii sociale si al naturii? N2 ce solutii interesante ati gasit si cui le-ati transmis? N3 ce credem noi despre progres si cat de importanta este inventivitatea in descoperirea solutiilor la problemele actuale?	Indicatorii privind nevoile, dorintele, si posibilitățile de a fi satisfăcute, intensitatea, importanta, costuri calitatea, eficienta, costul, durata, nivel dificultate, efortul necesar Dezvoltarea capacitatilor de perfectionare continua de-a lungul vietii Dezvoltarea capacitatilor de interventie in functie de necesitatile si regulile existente	Cu cine putem colabora pentru o lume mai buna? Cu ce mijloace se pot indrepta problemele curente? Pentru cine trebuie sa ne marim gradul de intelegere al realitatii? Pentru ce fel de situatii trebuie sa ne pregatim din vreme? Cu ce mijloace se poate rezolva inventiv o situatie? Cu ce scopuri cautam progresul in toate? Cu ce rezultate se finalizeaza progresul tehnologic? De ce este necesar sa gandim responsabil cand punem problema progresului? Cum se transmit solutiile interesante? Unde este esentiala inventivitatea?	Ce caracteristici sunt importante si este necesar sa le urmarim pentru a avea o imagine mai buna despre lume? Cum invatam sa aplicam solutiile bune la situatii de viata? Ce inseamna progresul si cum se poate realiza fara sa dezechilibreze natura si societatea?	Cum ne putem organiza si actiuni putem face pentru a ajuta lumea in care traim? In ce fel ne putem implica in actiunile promovate de altii? Cum identificam solutiile si cum o punem in aplicare?

			Cand este necesar progresul? Ce solutii inventive au asigurat progresul pana acum?		
12 curiozitate (enciclopedie)	<p>N1 ce subiecte mari de interes avem in acest moment?</p> <p>N2 ce legi guverneaza lumea?</p> <p>N3 cum ne putem bucura de intelegerea altora si cum putem transmite intelegerea noastra?</p> <p>N1 ce fel de cunostinte ne creeaza cea mai mare bucurie?</p> <p>N2 de ce ne place sa citim informatii interesante?</p> <p>N3 care este rolul nostru in lume si pe planeta?</p>	<p>Care? Identificare, metode selectie, operatii, interventii, modalitati optime de actiune pentru satisfacere nevoi, cum evolueaza? Care a fost modelul de evolutie in timp al fenomenului sau conceptului</p> <p>Dezvoltarea capacitatilor de comunicare cu altii si de a intelege multiculturalismul</p> <p>Dezvoltarea capacitatilor de aprofundare a intelegerii realitatii si de descoperire a legilor ei de organizare si functionare</p>	<p>Cu cine colaboram cel mai bine cand cautam informatii?</p> <p>Cu ce instrumente descoperim legile universului?</p> <p>Pentru cine este esentiala transmiterea informatiilor intr-un stil ce nu creeza dificultati in intelegere?</p> <p>Pentru ce ne intereseaza anumite domenii si subiecte?</p> <p>Cu ce mijloace ne putem satisface curiozitatea si dorinta de cunoastere?</p> <p>Cu ce scopuri ne cautam mereu domeniul de pasiune?</p> <p>Cu ce rezultate se finalizeaza cautarea informatiilor?</p> <p>De ce suntem sensibili la anumite tipuri de informatii?</p> <p>Cum reusim sa ne formam o viziune asupra lumii?</p> <p>Unde gasim informatia de care avem nevoie?</p> <p>Cand putem comunica cel mai bine cu altii?</p> <p>Ce ne bucura cel mai tare cand ne impartasim cunostintele?</p>	<p>De ce ne pasioneaza anumite domenii?</p> <p>Cand o informatie este interesanta?</p> <p>Este bine ca sa traим cu un rost pe lume sau este bine sa profitam de orice ne asigura o placere?</p>	<p>De cand ne pasioneaza anumite domenii?</p> <p>Exista legi de guvernare a lumii care nu le stim?</p> <p>Dece neintelegeria provoaca probleme si genereaza situatii dificile?</p>

Concluzii

Reformele educaționale pe care le impun etapele de dezvoltare ale umanității de la acest moment și crizele adiționale generate pot fi duse la bun sfârșit doar prin reconceptualizarea educației și orientarea sa către individ. În acest context educarea utilizării instrumentelor de gândire și a echilibrului și armoniei personalității umane devin factorii cu cea mai mare pondere, superioară memorării de cunoștințe teoretice fără aplicabilitate imediată. Saltul în cunoaștere pe care l-a făcut omenirea pe plan științific și tehnologic trebuie să fie urmat de un salt similar în evoluția personalității umane pentru a nu mări prăpastia dintre necesitățile umane tot mai mari ce epuizează tot mai mult planeta Pământ.

Marele efort de schimbare a paradigmei educative se poate face nu doar prin acumularea de cunoștințe ci mai ales prin sistematizarea și orientarea eforturilor de dezvoltare a personalității, mai ales datorită faptului că internetul ne scutește la momentul actual să căutăm cunoștințele în mod aleatoriu. Este foarte posibil la acest moment să se creeze mecanisme de educare online ce pot conduce la acumulări de cunoștințe cu respect față de profilul de personalitate al elevului, aceste mecanisme permițând eliberarea profesorului de necesitatea predării și orientând eforturile către dezvoltarea personalității. Este de asemenea posibil ca într-un viitor predictibil să existe posibilitatea ca majoritatea copiilor să aibă acces la un calculator cuplat la internet și în acest caz să poată fi conectat la programe educative și curricule online, care să anuleze tendința de abandon educativ prin deschiderea cognitivă pe care o aduce. Curriculele online dezvoltate de anumiți angajatori sunt deja recunoscute pe piață în cazul unor profesii și înlocuiesc diploma de studii de tip formal creată de școli. Dezvoltarea acestor forme de educare este rapidă și din ce în ce mai deschisă pe diverse domenii de pe piața muncii. Mulți elevi ce abandonează școala considerând-o plictisitoare și inutilă sunt atrași de curriculele online ce le permit mai ales în industria IT să aibă posturi bine plătite fără a avea diplome de absolvire al învățământului formal.

O posibilă arhitectură educațională destinată educației online este prezentată mai jos:

Curricula online și asigurarea calității

PARTEA I

Asigurarea calitatii in educatie se face pe mai multe directii, una dintre cele mai importante fiind proiectarea continuturilor curriculei.

In definitia curriculei sunt incluse planurile de invatamant, programele analitice, materialele de instruire scrisa sau online, stilurile de predare, obiectivele si competentele asteptate, metodologiile de evaluare.

Din acest motiv este necesara o abordare cu o viziune unitara asupra problemei curriculei ce permite asigurarea calitatii in educatie.

Proiectarea planurilor de invatamant

Planul de învățământ poate fi considerat cel mai important produs al demersului de optimizare curriculară. Planul de învățământ stabilește :

- a) finalitățile și obiectivele generale ale pregătirii ;
- b) competențe și standarde ale pregătirii;
- c) structura conținuturilor pregătiri, grupate modular, sub formă de discipline, inter- sau transdisciplinar etc.;
- d) eșalonarea pregătirii în timp, cu precizarea expresă a:
 - succesiunii **situațiilor de învățare** (*situația de învățare reprezintă un context pedagogic creat de acțiunea conjugată a următorilor factori:*
 - sarcina de învățare;
 - cunoștințele și abilitățile pe care le posedă elevul, cerute de rezolvarea sarcinii de lucru;
 - obiectivele de învățare;
 - obiectivele de formare relative la sarcină;
 - unitatea de timp;
 - resursele mediului fizic în care are loc învățarea;
 - contextual relațional creat în jurul sarcinii de învățare.

*O situație de învățare optim structurată din punct de vedere logic, psihologic și pedagogic determină la nivelul elevului o **experiență de învățare**. **Experiența de învățare pedagogică** este o componentă a curriculum-ului care se referă la nivelul de interiorizare a situației de învățare reprezentând o achiziție în plan personal a elevului, care se obiectivează într-o modificare în sens pozitiv a structurilor cognitive, afective sau psihomotorii).*

- durata minimă și maximă a pregătirii;
 - structura anilor școlari;
- e) sistemul de acces și finalizare a pregătiri;
 - f) modalitățile de evaluare a competențelor și standardele pregătirii pe parcurs și finale.

Observație: *Planul de învățământ trebuie să reflecte integral principiile curriculum-ului educațional, exigențele de proiectare curriculară și exigențele de reformă curriculară.*

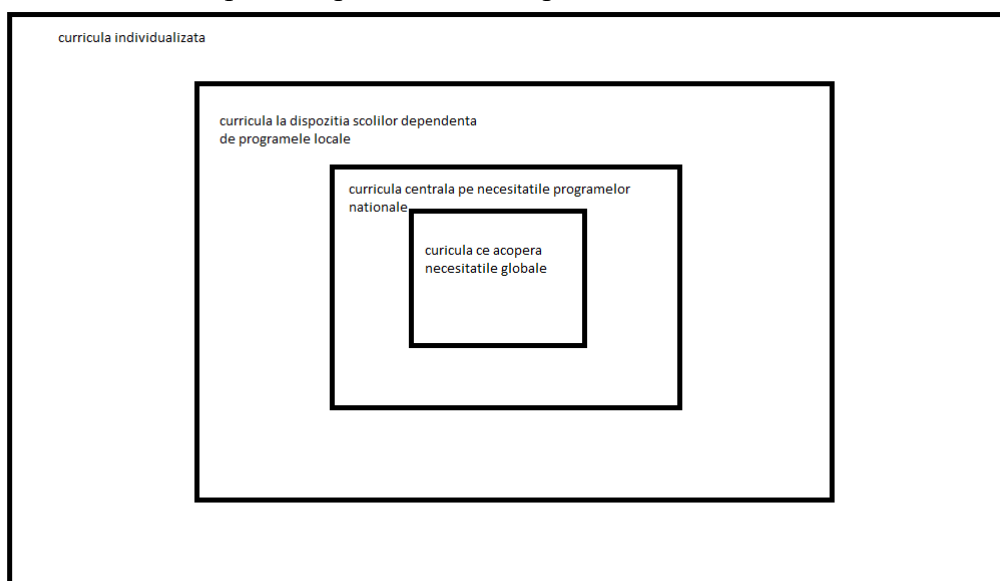
În general un plan de învățământ conține :

1. un core curriculum format din discipline ;
2. un curriculum secundar, alcătuit din discipline opționale și facultative.

Dacă în anii '90 a existat tendința de a se deplasa de la curriculum-ul centrat pe discipline la curricula fuzionate păstrând core curriculum, astăzi eforturile se îndreaptă spre înlocuirea curriculum-ului unidimensional cu curricula centrată pe *multi-dimensional man*.

Planurile de invatamant trebuie orientate astfel incat sa raspunda nevoilor de educare pentru rezolvarea in ordine a problemelor globale, regionale, nationale, locale si individuale. Pe masura

ce evolueaza catre individual creste numarul de optiuni posibile, cel mai mic numar de optiuni fiind prins in curricula nucleu. Chiar si in conditiile curriculei nucleu se cer respectate obiectivele cadru de tip formative ale UE, aceste obiective fiind minimale ca nevoie de respectare, ele putand fi completate cu obiective specifice pentru diferite tipuri de curricula.

O analiza a problemelor ce genereaza probleme globale ne directioneaza catre nevoia de dezvoltare de curricula pe ecologie si managementul dezastrelor, economie-finante si managementul crizelor, comunicare si multiculturalism, psihologia stilurilor de gandire caracterizand diferite culturi, dezvoltarea abilitatilor de gandire si aplicare a gandirii pe cazuri concrete, etc.

In cazul nevoilor generate de programele nationale se cere curricula pentru dezvoltare comunitara, comportament pe piata muncii, comportament proactiv si leadership, antreprenoriat si inovare, educatie financiar-bancara, etc.

La fiecare nivel de dezvoltare de curricula aceasta trebuie structurata astfel incat sa pregateasca tinerii pentru a putea rezolva problemele concrete generate de evenimentele diverse prin care trecem.

In proiectarea oricarei curricule trebuie pornit de la lista competentelor pe care le asteptam a fi obtinute de educabili dupa parcurgerea ciclului pentru care a fost proiectata curricula.

In invatamantul formal scolar lista competentelor cheie agreate de Uniunea Europeana este un bun punct de plecare:

- a. **Competente de comunicare în limba materna si în doua limbi de circulatie internationala;**
- b. **Competente fundamentale de matematica, stiinte si tehnologie;**
- c. **Competente digitale (de utilizare a tehnologiei informatiei pentru cunoastere si rezolvarea de probleme);**
- d. **Competente axiologice sau de valorizare (necesare pentru participarea activa si responsabila la viata sociala);**
- e. **Competente pentru managementul vietii personale si al evolutiei în cariera;**
- f. **Competente antreprenoriale;**
- g. **Competente de expresie culturala;**
- h. **Competente de a învăta pe tot parcursul vietii.**

Competentele specifice trebuie apoi listate si detaliate pe discipline si niveluri de invatamant. Abia apoi trebuie decise continuturile, abilitatile si atitudinile asteptate.

Curriculumul școlar nu trebuie proiectat într-o singură variantă și, mai grav, în varianta maximalistă. Este util să existe trei variante, minimă, medie și maximală, iar decizia folosirii uneia dintre cele trei variante să aparțină profesorului. Se poate lucra chiar în aceeași clasă pe variante diferite de curricula, pe grupe de elevi. Curricula maximală, aprofundarea, se poate utiliza la cercurile de elevi, în cadrul CDS (Curriculum la dispoziția Școlii). În cazul acesta, sensul aprofundării nu este cel din Curriculum-ul la Decizia Școlii în care aprofundarea se aplică numai în cazuri de recuperare pentru elevii care nu reușesc atingerea nivelului minimal al obiectivelor din programele școlare ale anilor anteriori. Sensul aprofundării în cazul performanțelor urmărite prin curricula este de deschidere de noi câmpuri de cunoaștere specifică dezvoltării de pasiuni pe anumite direcții de studiu.

Insusirea curriculei minimale este suficientă pentru obținerea mediei 6.

Proiectarea curriculară nu trebuie, în orice caz, să fie redusă la concepte. Este marea eroare care s-a făcut până în prezent.

Sunt obligatoriu de adăugat cel puțin trei componente, la fel de importante:

modelarea, (rezolvarea unor situații concrete din viața reală cu instrumentele furnizate de disciplina respectivă), **dialogul științelor** (incursiuni în alte discipline științifice, tehnice) și **învățarea individuală** (crearea abilităților de autoformare continuă).

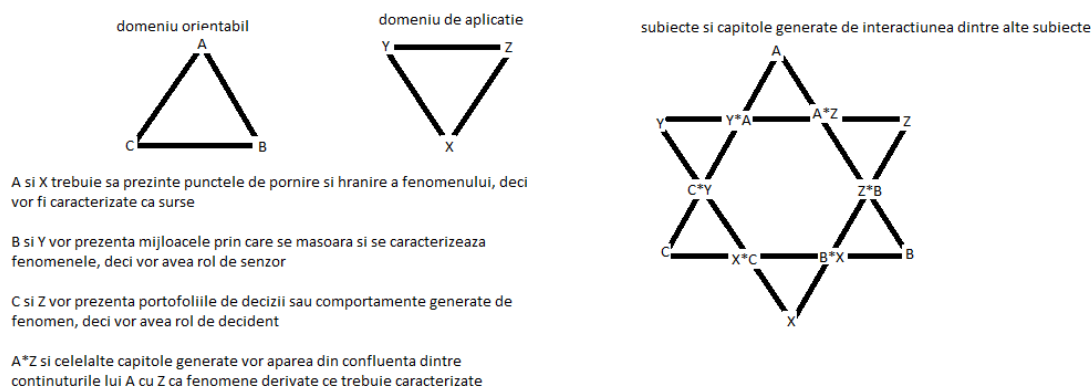
Fără aceste noi dimensiuni ale proiectării curriculare nu se poate trece la o nouă paradigmă curriculară.

Listarea abilităților și atitudinilor așteptate trebuie de asemenea să țină cont de gradele de libertate acordate profesorilor. În primul rând trebuie să aibă trei nivele de complexitate, minim mediu și maxim (aprofundare), și să cuprindă itemi din cele patru componente ale curriculei: concepte, modelare, incursiuni în alte discipline, învățare individuală.

Capitolul de evaluare va conține de asemenea itemi din cele 9 categorii de curricula (concepte-nivel minim, concepte-nivel mediu, învățare individuală-nivel mediu, etc.)

Algoritm de proiectare al conținuturilor pe direcție de curricula

Curricula necesară dezvoltării programelor locale trebuie de asemenea orientată astfel încât să permită transferul de la un domeniu luat în considerare la rezolvarea unei probleme concrete.

Modelul prezentat anterior da fluiditate informației și permite orientarea aplicativă a curriculei astfel încât să permită formarea de abilități necesare rezolvării problemelor din domeniul de aplicatie pornind de la cunoștințele din domeniul orientabil.

Un exemplu în acest sens este următorul:

Sa luam drept domeniu orientabil matematica si ca domeniu de aplicatie managementul crizelor. Desi sunt doua directii aparent fara nici o legatura exista conexiuni ce pot permite crearea unei curricule, pe care le putem obtine cu putina atentie si experienta.

Vom lua sursa matematicii "A" ca fiind data de masura si logica proceselor, senzorul matematicii "B" ca fiind dat de capacitatea masurabila de modelare a realitatii, iar decidentul matematicii "C" dat de portofoliile de tehnici de abordare a realitatii.

Pentru managementul crizelor vom lua ca sursa "X" procesele generatoare de crize, ca sensor "Y" evaluatorii generali a crizelor, iar pentru decidentul "Z" vom lua tipurile de catastrofe ce sunt provocate de evolutia crizelor.

Obiectele generate vor fi urmatoarele:

"AZ" generat de catre "A", masura si logica proceselor si de "Z", tipurile de catastrofe va caracteriza modul in care oamenii prin utilizarea unor instrumente de gandire ce nu corespund cu cele ale naturii au provocat aceste crize. Un exemplu in aceasta directie este dat de logica liniara si gandirea dihotomica ce a inlocuit intelegerea complexitati fenomenelor cu un simplu act de masurare si comparare, cu consecinte catastrofale in intelegerea impactului produs de oameni asupra altor medii.

"ZB" generat de "B", capacitatea masurabila de modelare a realitatii si de "Z", tipurile de catastrofe va, va caracteriza tipurile de reactii comportamentale pe care le au diverse categorii de oameni invatati sa masoare si evalueze anumite aspecte ale realitatii in diferite tipuri de imprejurari.

"BX" generat de "B", capacitatea masurabila de modelare a realitatii si "X", procesele generatoare de crize va caracteriza noi modalitati de gandire ce ne pot permite intelegerea complexitatii si dinamicii crizei, precum cele obtinute prin aplicarea stiintelor complexitatii, logicilor neliniare, ciberneticii, etc.

"XC" generat de "X", procesele generatoare de crize si de "C", portofoliile de tehnici de abordare a realitatii, va caracteriza posibilitatile tehnice de obtinere de tehnologii cu feedback la mediu, precum si noile modalitati de evaluare calitativa si complexa a relatiilor generatoare de crize.

"CY" generat de catre "C", portofoliile de tehnici de abordare a realitatii si de "Y", evaluatorii generali ai crizelor, va caracteriza noile tendinte de abordare contabila, precum contabilitatea verde, limitele acestora si pragurile critice ce nu permit gestionarea momentelor de criticalitate si vor deschide caile experimentului si a noi abordari privitoare la crize.

"YA" generat de catre "Y", evaluatorii generali ai crizelor si "A", masura si logica proceselor va caracteriza influenta modului in care masuratorile inadecvate conduc la politici gresite ce determina consecinte catastrofale in conditii de criticalitate.

O tabla de materii pentru acest tip de curricula va avea capitolele puse in ordinea urmatoare:

- A, teoriile de masurare si algoritimizare din matematici
- AZ, adecvarea logicilor gandirii matematice la intelegerea complexitatii si dinamicii crizelor
- Z, tipurile de catastrofe generate de crize
- ZB, reactii comportamentale de raspuns la crize generate de algoritmi de gandire uzuali dintr-o cultura data
- B, capacitatea masurabila de modelare a realitatii
- BX, caracteriza noi modalitati de gandire ce ne pot permite intelegerea complexitatii si dinamicii crizei, precum cele obtinute prin aplicarea stiintelor complexitatii, logicilor neliniare, ciberneticii, etc.
- X, " procesele generatoare de crize
- XC, posibilitatile tehnice de obtinere de tehnologii cu feedback la mediu, precum si noile modalitati de evaluare calitativa si complexa a relatiilor generatoare de crize
- C, portofoliile de tehnici de abordare a realitatii.
- CY, noile tendinte de abordare contabila, precum contabilitatea verde, limitele acestora si pragurile critice ce nu permit gestionarea momentelor de criticalitate si vor deschide caile experimentului si a noi abordari privitoare la crize.
- Y, evaluatorii generali a crizelor

-YA, influenta modului in care masuratorile inadecvate conduc la politici gresite ce determina consecinte catastrofale in conditii de criticalitate.

In interiorul fiecarui capitol se vor cauta cele mai indicate continuturi pentru aplicarea matematicilor optime la necesitatile caracteristicilor crizelor conform cu obiectivele capitolelor. Pe de alta parte trecerea de la un capitol la urmatorul se va face urmarind anumite obiecte concrete identificabile ce vor fi urmarite in elaborarea programului de evaluare continua. Pentru realizarea acestui obiectiv vor fi necesare atat capacitati profesionale din educatie pe fiecare domeniu de curricula cat si programatori IT ce vor lucra conform specificatiilor.

Modelul poate fi aplicat pe orice axa cu capetele „domeniu orientabil” si „domeniu de aplicatie” si poate fi prin practica utilizat la dezvoltarea de curricule pe toate directiile si cu toate deschiderile.

Acest model de proiectare de curricula mai are si un alt avantaj, acela al coerentei logice si aplicative a proiectarii ce conduce la motivarea catre invatare a elevilor si implicit conduce la micșorarea lipsei de motivatie si scaderea abandonului scolar.

Modelul permite de asemenea identificarea legaturilor logice dintre continuturile a doua varfuri apropiate ale hexagonului stelat, ceea ce permite identificarea competentelor specifice ce trebuiesc evaluate utilizand materialul din capitolul generat de continuturile varfurilor apropiate ale hexagonului stelat.

Pe de alta parte continuitatea logica a unei curricule se poate completa cu o continuitate logica a ansamblului curriculei daca se tine seama de orizonturile de interes specifice fiecărei varste mentale in parte si se proiecteaza astfel de curricule specifice ce raspund la intrebarile specifice varstelor mentale.

Un exemplu se afla in ceea ce urmeaza:

Educatie atitudinala fata de comunitate, cultura, natiune Curricula pentru copii din comunitatea roma

Populatiile ce provin din alte culturi initiale decat populatia gazda intampina anumite dificultati de adaptare din cauza distantelor culturale. Cunoasterea acestor distante culturale si intelegerea mecanismelor culturale proprii creeaza in primul rand la copii posibilitatea alegerii drumului in viata, cat si posibilitatea de a descoperi o lume noua pe care ti-o poate oferi educatia in spiritul altor traditii culturale.

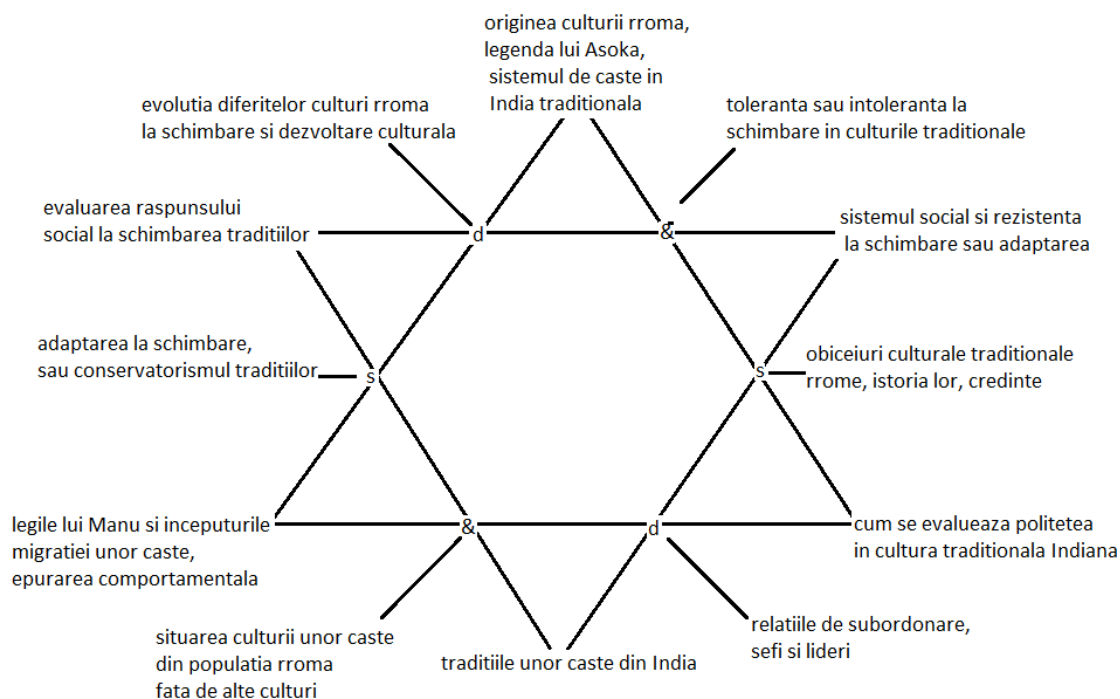
Performantele unor persoane tin in primul rand de modelul de evaluare cultural, adaptarea tine in primul rand de respectarea unor norme din cultura gazda si de obtinerea unor performante ridicate plecand de la acesta intelegere.

Un exemplu, in orice copil rrom lingurar se afla un posibil fauritor de viori, un Stradivarius. Pentru a se obtine aceasta performanta extraordinara trebuie doar ca standardele de lucru, cerintele meseriei de fauritor de viori, sa nu fie contrare standardelor fauririi de linguri, sa le se prezinte maseria de fauritor de viori ca fiind dorita de catre fauritorii de linguri. Posibila problema, intre lingurari si violonisti ar putea exista un vechi conflict de subordonare dat de castele diferite din care provin, ceea ce poate creea intoleranta fata de profesia de fauritor de viori. Conflictul poate fi de mult uitat, insa intoleranta poate fi pastrata cultural, ceea ce poate fi depasit printr-o intelegere datorita unei curricule a problemei.

Se poate miza pe dezvoltarea in aceasta meserie, deoarece simtul lemnului este la fel cultivat la fauritorii de viori si la lingurari.

Acest exemplu arata de ce este necesara o educatie specifica nevoilor de evolutie a fiecărei etnii, daca aceasta forma de educatie se va practica in scoli, raspunzand astfel necesitatilor concrete de adaptare culturala si de performanta a copiilor rromi, atunci acestia vor veni la scoala pastrandu-si si cultura proprie, dar reusind sa folosesca abilitatile lor inascute sau dobandite in cadrul propriei culturi, pentru dezvoltarea personala.

Un exemplu de curricula destinata acestui scop este modelat mai jos in tematicile majore:

Tematica capitolului	Tematicile lectiilor
Originea culturii rroma, legenda lui Asoka, sistemul de caste in India traditionala	Cultura initiala, reflexe culturale din perioada tranzitiei si migratiei, respectul fata de culturile asociate pe perioada migratiei, de ce migratia a avut loc, legenda tarii mitice, de ce ultimii rromi veniti odata cu imperiul turcesc sunt creatori de manele, cum arata alte traditii culturale, folclor rroma de influenta rusa, cum cantau la inceputul migratiei.
Toleranta sau intoleranta la schimbare in culturile traditionale	Traditiile si imprumutul traditiilor de la alte popoare, pomana, ursitorile, traditii indo-europene, portul traditional si legenda lui Asoka, caste inferioare (impure), parti ale corpului impure sau pure, lichide ale corpului pure sau impure, zeii vechi si felul in care au fost preluati in culturile gazda (Naibah), toleranta la alte culturi si izolarea culturala.
Sistemul social si rezistenta la schimbare sau adaptare	Traditii si obiceiuri, taboori si ritualuri, conservarea traditiilor si eliminarea celor care calca traditiile, izolarea culturala si sabloane comportamentale ritualice, modalitati de recunoastere, colaborare si concurenta in interiorul uniunilor culturale, ierarhii intre culturi si dreptudi de actiune plecate din legenda lui Asoka.

<p>Obiceiuri culturale traditionale rome, istoria lor, credinte</p>	<p>Cultul soarelui, al lunii, al stelelor, al cutitului, specifice diferitelor caste provenite din trupul lui Asoka, traditia mandragorei, ritualuri de divinatie, de alungarea ghinionului, modul in care sunt privite de alte culturi (scuipatul de deochi, scuipatul in gura pentru binecuvantare, stropitul cu lapte de mama, aruncarea blestemului prin stropitul cu urina, etc)</p>
<p>Cum se evalueaza politetatea in cultura traditionala indiana</p>	<p>Toleranta totala si cultivarea calmului si detasarii, simtul timpului oriental, vegetarianismul si cultul vacilor, respectul fata de orice forma de viata, pornite de la Asoka regele mitic. Motivul epurarii castelor ce nu au respectat regulile noii religii. Inferioritatea de casta transmisa prin limbaj la unele categorii de rome, de ce unii rome vorbesc urat, modalitati de recunoastere reciproca prin limbaj verbal, gestic, comportamental ritualic.</p>
<p>Relatii de subordonare, sefi si lideri</p>	<p>Sistemul de gestiune a activitatilor sociale, cum rata un sef, ce atributii are un sef, cum se selecteaza un sef, rolul aurului ca simbol al castei superioare, de ce nu se admit lideri in culturile traditionale, de ce lipsa de lideri conduce la migratie si la neadaptare si neintegrare culturala, liderii si tranzitia la o casta superioara, razboiul intre caste.</p>
<p>Tradiitiile unor caste din India</p>	<p>De ce unii rome prefera saracia si locuire in colibe de lut, altii construiesc palate, imaginea publica si aparteneta la o casta sau alta, decizia politica la rome, tendintele de emancipare culturala, adaptarea la alte culturi si integrarea in alte standarde culturale, elinerea de vechile traditii, riscurile ramanerii in cadrul vechilor traditii si reactia altor culturi fata de obiceiurile culturiiilor nou venite.</p>
<p>Situarea unor caste din populatia roma fata de alte culturi</p>	<p>Respectul sau parazitarea altor culturi, ce se intelege prin standarde de calitate in diferite culturi si legenda lui Hristos si a fierarului rom, dispretul sau aprecierea culturala in lumea multiculturala, traditia libertatii si a supunerii fata de reguli proprii sau straine.</p>
<p>Legile lui Manu si inceputurile emigratiei unor caste, epurarea comportamentala</p>	<p>Marii lideri ai istoriei si modul in care au schimbat lumea lor, respectul fata de liderii iluminati, alungarea celor ce nu au dorit schimbarea, inceputul migratiei, dezvoltarea de forme de economie proprie, conservarea existentei tribale prin comportament specific, inacceptabil pentru alte culturi</p>
<p>Adaptarea la schimbare sau</p>	<p>De ce sefii alunga posibili lideri locali,</p>

conservatorismul tradițiilor	conservarea tradițiilor ca asigurare pentru existența în continuare a sefilor și a sistemului de administrare tradițional al simbolurilor puterii, goana după bani și putere, accesul social în structura altor culturi și recunoașterea membrilor culturii rroma a celor proveniți din sânul ei, dar evoluând în cultura gazda
Evaluarea răspunsului social la schimbarea tradițiilor	Răspunsul social la schimbare în funcție de nivelul de superioritate sau inferioritate al castelor inițiale, evoluția culturală și performanța culturală, suntem prizonierii propriilor tradiții sau avem libertatea de evoluție proprie ?
Evoluția diferitelor culturi rroma la schimbarea și dezvoltarea culturală	Marii artiști sau marii oameni de cultură, dezvoltarea acestora în afara culturii tradiționale, marii meșteșugari sau transmitatori de tradiții, dezvoltarea lor în cadrul culturii tradiționale, nivelul de cultură inițială și dezvoltarea personalităților, schimbarea și evoluția unei culturi, istoria evoluției diferitelor culturi rroma, rezultate istorice.

Formarea profesională cerută de noua curricula

Devine evidentă necesitatea ca în paralel cu proiectarea de curricula să se facă și cursuri de formare profesională cu cadrele didactice orientate pe largirea câmpului de competențe psihopedagogice care vor permite adecvarea stilurilor de predare cu stilurile de învățare ale elevilor, pe largirea câmpurilor de cunoaștere din alte domenii conexe, pe utilizarea aplicațiilor IT și a programelor multi-media și pe mărirea nivelului de autonomie decizională care să le permită crearea de programe educative specifice solicitate de condiții specifice. În paralel cu ofertarea de cursuri vor fi construite și matricile de evaluare, evaluarea continuând și proiectele practice de dezvoltare de curricula sau de proiecte a unui program educativ în condiții date. Aceste cadre didactice vor deveni experții în educație capabili să difuzeze în mediul educațional noile curricula și să organizeze local transferul de bune practici.

Curricula online

Curricula online are în particular și posibilitatea atingerii simultane a mai multor nivele de aprofundare datorită posibilității intrării în materiale adiționale la dorința cititorului. De asemenea poate beneficia și de motoare automate de evaluare a nivelului de înțelegere și de orientare către capitolele mai puțin înțelese, eventual chiar cu un alt set de aplicații. Aceste aplicații vor permite punerea în practică atât a programelor de recuperare a învățării, cât și a programelor de accelerare sau aprofundare a învățării, precum și a programului de îmbogățire a cunoașterii prin deschiderea curiozității pe noi domenii de lucru.

Platforma IT

Din punctual de vedere al platformelor IT necesare introducerii acestor aplicații de evaluare și direcționare continuă pentru curricula online, putem spune că acestea vor trebui să fie de un înalt nivel tehnic. Putem de asemenea afirma că marele efort de introducere a aplicațiilor online va sta nu doar în proiectarea de curricula specifice direcțiilor și etapelor de vârstă care să se coreleze

intre ele ci mai ales in corelarea cunostintelor din curricula cu sistemul de testare-orientare si deschidere de link-uri online pentru aprofundarea cunostintelor. Platforma It necesara unei curricule online eficiente are nevoie sa asigura un numar de specificati instrumentale care vor conduce de asemenea la un numar de instrumente de lucru dupa cum urmeaza:

-asigura contacte multi-media, cursuri online, conferinte online, baze de date separate pentru fiecare utilizator si protectia informatiei

-asigura o biblioteca online ce se poate completa in mod continuu de catre utilizatori

-asigura posibilitati de comunicare selectiva ce creeaza instrumentul necesar pentru aplicati de tipul mentoring online, tutoring online, sau comunicare peer to peer

-asigura evaluarea continua a cunostintelor dobandite prin seturi de itemi echivalenti, aceasta evaluare se concretizeaza prin orientarea educabilului catre capitolele mai putin insusite pe care le poate reanaliza la voie.

-memoreaza traseul de invatare raspunsuri bune sau gresite la itemi de evaluare cu caracteristici cuantificate. Aceasta permite analiza automata a datelor psihologice ce permit orientarea profesionala a educabililor catre domeniul de maxima abilitate personala

-permite studiul oricarei curricule pornind de la oricare capitol si orienteaza in urma testarii educabililor asupra capitolului ce nu sunt suficient de bine intelese.

-deschide posibilitatea aprofundarii subiectului prin deschiderea de link-uri din alte baze de date online.

-are o interfata prietenoasa si este usor de utilizat

-raporteaza automat la cerere traseele si performantele evaluate pentru fiecare educabil la o anumita materie, permitand astfel estimarea automata a progresului scolar.

Putem estima ca de indata ce sistemul se va implementa in scoli cu ajutorul expertilor formati in educatie se va mari interesul pentru invatare alternative si posibilitatea de absolvire a scolii prin adaugarea la portofoliul individual al elevilor si a cursurilor informale sau nonformale parcurse si testate prin formele de educatie online. Daca aceste forme moderne de educatie online vor intra in scoli si vor fi practicate de catre cadrele didactice si de catre elevi, va dispere si fenomenul abandonului scolar.

Modul in care se structureaza curricula online este evident mai complex decat curricula expozitiva, insa realizarea urmeaza aceleasi principii de baza. Mai mult de atat, curricula online poate dezvolta capacitati cognitive superioare decat cea expozitiva atunci cand profesorii sunt bine instruiti in realizarea si utilizarea acesteia.

Curriculă destinată dezvoltării capacităților de gândire

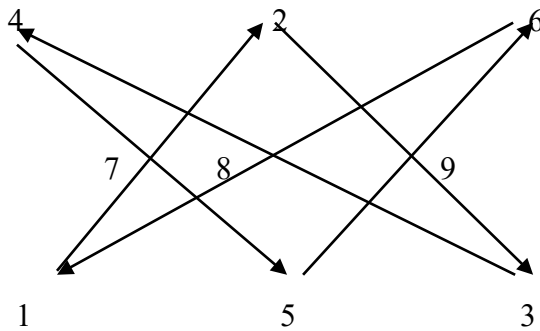
Extraordinarele evoluții înregistrate pe plan mondial - mai ales în ultimele două decenii în domeniul tehnologiei informației ne conduc rapid și inexorabil la sistemul de educație online în care fiecare copil poate să găsească pe web oricâtă informație dorește, iar rolul profesorului față de ucenicii săi se modifică în mod fundamental, de la principalul <furnizor de informație> la principalul <consilier de carieră>.

Cum această schimbare este de neevitat, singura soluție corectă este să direcționăm copiii astfel încât ei să poată și să știe să utilizeze în mod cât mai inteligent rețeaua Internet, iar aceasta presupune dezvoltarea unei gândiri complexe.

Temele de curriculum mai jos menționate sunt destinate dezvoltării gândirii complexe, motivate, focalizate pe gândire detaliată, dar și vizionară. Diferența dintre o curriculum *ce aduce doar experiențe* și una *ce formează stiluri de gândire* este esențială în aceste abordări curriculare. Tematica de mai jos este gândită astfel încât să permită atingerea acestor obiective:

- Cum să utilizăm Internetul pentru a căuta și găsi informație pertinentă Care sunt regulile de comunicare în diferite culturi sau între diverse specii
- Ce sunt tradițiile și obiceiurile, valorile și experiențele
- Ce sunt și cum se obțin comunicarea creativă și inventivitatea
- Cum evaluăm realitatea, ce sunt principiile de gândire și mecanismele de decizie

- Care sunt relațiile cu mediul natural, tehnologic și social, ce sunt antreprenoriatul de mediu, antreprenoriatul social, antreprenoriatul tehnologic
- Cum înțelegem realitatea (prin științele vieții și științele exacte)
- Ce este transferul de structură (în bionică, științele complexității)
- Ce înțelegem prin simboluri, cutume, tabuuri, șabloane ritualuri

Ca abordare, orice tematică particulară într-un produs e-learning trebuie să permită însușirea de cunoștințe, găsirea de informații de către fiecare elev, dezbateri pe teme date de către fiecare subiect, acolo unde există suficient material strâns, evaluare continuă și evaluare la momente predeterminate, când s-a strâns suficientă informație.

Pe de altă parte curricula trebuie să poată fi parcursă, fără a deveni discontinuă, de către oricine, în funcție de interesul propriu al copilului, iar testările să fie finalizate cu orientări către domeniile în care copilul are capacitatea de a obține performanțe bune. Testările trebuie, de asemenea, să direcționeze automat copilul către zonele unde, într-un sistem de evaluare prin bife, a demonstrat că nu are materia suficient de bine înțeleasă, eventual pe un alt traseu de învățare, astfel încât să-și mărească nivelul de intuire și înțelegere asupra problematicilor.

Toate aceste caracteristici pot fi atinse printr-o modelare a curriculei ce este descrisă în acest model de elaborare de curricula online.

Descrierea mecanismelor și pașilor necesari dezvoltării de produse este următoarea:

- Se caută inițial domeniul ce se va aplica, reprezentat printr-un triunghi echilateral cu vârful în sus, și de asemenea domeniul unde se va aplica primul domeniu, reprezentat printr-un triunghi echilateral cu vârful în jos.

- La fiecare domeniu se vor descrie sursa (de unde se trage acel domeniu), sensorul (cum se manifestă în mod măsurabil acel domeniu) și decidentul (care este portofoliul de manifestări al acelui domeniu).

- Cele două triunghiuri se așează în formă de stea David și în funcție de conținuturile tematice ale vârfurilor apropiate se caută tematica obținută de interacțiunea dintre două vârfuri apropiate ce devine conținutul vârfului nou generat de laturile concurente ce trec prin vârfurile generatoare (ex. Rețele de comunicare și utilitatea informației generează situri dedicate unor subiecte)

- Se generează pe sistemul de săgeți descris în diagramele de mai jos principalul obiectiv al curriculei ce se regăsește în unul dintre vârfurile triunghiului echilateral cu vârful în jos, iar apoi se completează cu săgeți întreaga structură după modelul de mai jos

- Se identifica locurile unde două săgeți se întâlnesc în același punct, acolo se vor acumula cunoștințe ce vor fi testate periodic, și în care triunghiuri săgețile sunt ciclice, acolo se vor descrie teme ce vor trebui dezbătute.

- Pentru diferențierea tematicilor generale în subiecte specifice se va folosi același procedeu descris anterior, însă în locul domeniului ce se aplică va exista temă de la capătul unei săgeți din

diagramă, iar în locul domeniului pe care se aplică va exista temă de la vârful unei săgeți. Temele se vor diferenția în mod specific în conformitate cu sensul săgeților, astfel dacă de la același vârf pleacă două săgeți în direcții diferite, diferențierile tematice pe cele două direcții vor fi diferite.

În etapa superioară calculatorul va fi de ajutor. Fiecare săgeată fiind purtătoare de tematică aceasta va asigura găsierea itemilor ce vor fi utilizați pentru evaluarea continuă. Pe de altă parte dacă evaluarea relevă puncte slabe în răspunsuri calculatorul urmărind sensurile săgeților va conduce copilul pe alte săgeți din nou la punctul cu necunoscute ajutându-l astfel să lărgescă câmpul de conștiință asupra tematicilor.

Dacă în etapa a treia, fiecare temă va fi caracterizată în funcție de cele 8 obiective cadru ale UE, calculatorul va putea da o reprezentare automată a nivelului de atingere a acestor obiective. De asemenea, în funcție de repetabilitatea unor tipuri de performanțe pe aceleași obiective sau pe un model psihologic orientat către piață, calculatorul va face o evaluare automată a stilului de învățare și nivelului de performanțe specifice a fiecărui elev.

Pentru că lecțiile să fie atractive în conținuturile lecțiilor trebuie să existe informații care vor răspunde la întrebările: ce, cum, de ce, cine, care, pentru cine, pentru ce, cu ce finalități, cu ce mijloace, unde, cum, etc.

Unde există nevoie de aprofundare a unor cunoștințe se vor putea pune link-uri cu trimiteri către alte surse de informații

O astfel de curriculă cu evaluare automată a calității învățării, a stilului de învățare, a performanțelor în înțelegere etc. Permite ulterior direcționarea automată a elevului către alte resurse sau curricule ce sunt pe direcția sa de performanță.

Un alt avantaj este posibilă raportare a performanțelor elevilor către piață, dacă traseul de educare online intra în portofoliul elevului. Legea educației permite în acest moment realizarea acestei abordări.

Deși avantajele acestui mod de realizare a curriculei online sunt numeroase vor exista și probleme în anumite puncte:

- Profesorii nu sunt pregătiți să lucreze pe calculator, să utilizeze informația de pe net, să își facă o adecvare a stilului de predare în conformitate cu stilul de învățare al elevilor sau să renunțe la rolul dat de importanta catedrei și să devină un sfătuitor uman și prietenos pentru elevi.

- Vor trebui finanțate cursuri de pregătire a profesorilor și se vor schimba standardele de evaluare a calității, de la prezența la ore și numărul de note, la dezvoltarea personalității și nivelul de autonomie în gândire.

- Se va dezvolta mult educația online în detrimentul educației față în față, ceea ce va conduce la riscul alienării sociale a elevilor, din acest motiv cele două forme de educație trebuie să funcționeze concomitent.

Pe de altă parte avantajele sunt numeroase

- Calculatorul bine programat va fi mult mai grijuliu decât un profesor neexperimentat și va avea răbdare infinită cu elevii, ceea ce va conduce la o creștere simțitoare a pozitivității factorului emoțional legat de educația online

- Va exista o transparență în evaluare ce va permite atât elevului cât și profesorilor sau părinților să aibă o mai bună estimare a zonelor în care pot performa sau a celor în care nu pot performa cu ușurință. Aceasta va duce la eficientizarea strategiilor didactice ce se vor putea personaliza în funcție de subiect

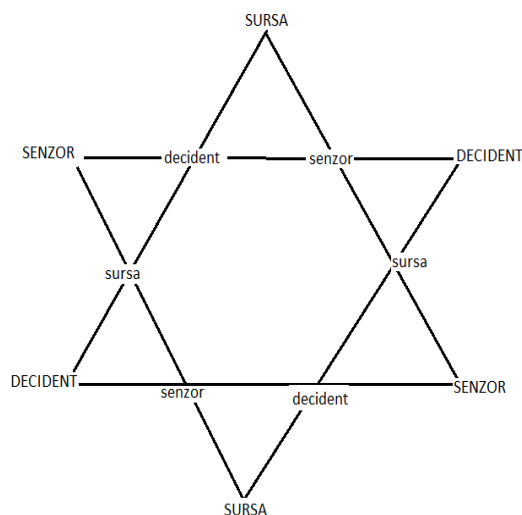
- Va exista înregistrată pe calculator sau online evoluția fiecărui elev raportată la o serie de indicatori ficși, aceasta va permite alertarea celor interesați în cazul în care există discrepanțe în evoluție atât din punct de vedere cognitiv cât și din punct de vedere al schimbării direcției de performanță. Această alertare va permite anchetarea cazului și luarea de măsuri corespunzătoare, dacă a fost stabilită cauzal necesitatea acestor măsuri. În aceste cazuri prin efecte indirecte se poate afla dacă a intervenit ceva negativ sau pozitiv în viața elevului care i-a influențat comportamentul și performanțele.

Verificarea corectitudinii tematicilor

Diferențierea tematicilor pe sursă, senzor, decident se poate verifica astfel:

Fiecare triunghi echilateral mare are la vârfuri conținuturi în care oricare două îl sprijină sau generează pe al treilea. De exemplu bazele oficiale pe publicații online și adecvarea informației la nevoi generează sau sprijină rețelele de comunicare. Același lucru se poate afirma și pentru alte două vârfuri din același triunghi ce generează sau sprijină pe al treilea.

Auto-sustenabilitatea informației arătată mai sus se regăsește și la triunghiurile echilaterale mici; astfel validitatea informației și interacțiunile pe structuri de baze de date generează sau sprijină bazele oficiale de publicații și orice alte două vârfuri al aceluiași triunghi generează sau sprijină cel de-al treilea vârf.

Ca să se obțină acest rezultat este necesar ca la generarea vârfurilor hexagonului interior să se aleagă conținuturi ce sunt concordante cu funcția. Astfel dacă rețele de comunicare sunt surse și utilitatea informației este decident, atunci situările dedicate unor subiecte trebuie să aibă rol de senzor, măsurând interesul față de subiect.

O alta perspectiva

Exista și o alta posibilitate de proiectare de curricula adaptabila online ce presupune mai putina modelare, aceasta fiind inlocuita cu identificarea unor structuri cadru. In acest caz rezultatul este antrenarea elevilor catre dezvoltarea abilitatilor si competentelor prezentate in urmatorul tabel:

Capitole	Structura de proiectare tematici pentru lectii	Competente specifice	Teme de evaluare	Activitati Secventiale	Activitati creative
1	N1 perceptia evolutiei fenomenului N2 adaptarea la noi contexte N3 nivelul consecintelor colaterale N1 Realitatea fizică, concretă - descriere N2 Legi interne realitate N3 Împărtășire resursă	Realitatea / nevoia sursă a realității (dacă ea este un instrument, etc.) obiecte, fenomene care o constituie, descriere, proprietăți Modelarea și înțelegerea realității în formule comunicabile altora Dezvoltarea capacității de a proiecta mijloace de intervenție asupra realității	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Când Ce (care)	Limbaje, Proceduri, Orizonturi	Viziune, Misiune, Leadership
2	N1 decizia asupra strategiei N2 portofoliul de solutii N3 alianțe colaterale	Când, în ce condiții? Moment, modalitate, condițiile potrivite de	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine	Simbolistica, Analiza, Sinteza	Intuitie, Motivatie, Creativitate

	N1, Implicare N2 Atitudine, Comportament N3 Responsabilitate	interventie în realitate – indicatori pentru a interveni corect; unde? , locul potrivit unei actiuni Dezvoltarea capacitatii de a finaliza o sarcina de lucru in parametrii stabiliti Dezvoltarea capacitatii de decizie in timp real adecvata necesitatilor curente	Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)		
3	N1 standarde si proceduri N2 modele organizatorice N3 invatare continua, experiment N1 Selectie N2 Prelucrare, acumulare N3 Decizii, colaborare	Metode, interventii, actiuni realizabile pentru indeplinirea dorintelor, intentiilor – prezentare, solutii posibile Dezvoltarea capacitatii de a proiecta performant instrumente de lucru Dezvoltarea capacitatii de evolutie si transcendere a gandirii	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)	Algoritmi, Aplicabilitate, Standarde	Descoperire, Inventivitate, Logici
4	N1 regulile de lucru si procesare N2 nivelul utilizarii regulilor N3 modele de evaluare a fenomenul N1 Preferinte, Dorinte N2 Aptitudini N3 Putere, influență	Cu ce? Resurse din realitate implicate, consumate, proprietăți , transformări posibile folosite, cu cine? Retea umana, model organizatoric Dezvoltarea capacitatior de ordonare si organizare a sistemului social creind emotie artistica Dezvoltarea abilitatilor de a evalua dimensiunile si complexitatea unei probleme	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)	Regulile de lucru si procesare Nivelul utilizarii regulilor Modele de evaluare a fenomenului	Descoperire, inven logici
5	N1 noi logici de abordare N2 adaptare si evolutie N3 dezvoltarea nivelului de complexitate N1 Indicatori realitate concretă N2 Influențe indicatori N3 Calitate resursă	Indicatorii care descriu realitatea si transformările din ea – caracteristici calitative si cantitative ale realității si ale transformărilor posibile Dezvoltarea capacitatii de adaptare si respectare a regulilor de lucru Dezvoltarea capacitatii de descoperire de noi sisteme de gandire	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)	Organizare, Management, Reglementari	Analizare, Proiectare, Adecvare la nevoi
6	N1 cum se vede din alta perspectiva N2 reguli deja existente sau noi N3 logica de functionare a sistemului N1 Posibilități de interventie N2 Înțelegere N3 Integrare	Ce?- influența exterioară – Influența, imperativul, presiunea realității/familiei, societății asupra omului – nevoia de a rezolva anumite probleme, oportunități, beneficii, „ispite”, cu ce mijloace? Necesitățile de unelte specifice Dezvoltarea capacitatii de subordonare si auto- disciplinei in fata unor sarcini concrete Dezvoltarea capacitatilor de raspuns in timp real la solicitari dificile, crize, sau dezastre	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)	Coordonare, Disciplina, Ordine	Inteligenta, Desteptaciune, Intelepciune
7	N1 analiza posibilitatilor N2 experienta cunosterii vechi N3 experiente relevante	Dorinte, intentii, nevoi de a interveni/ ameliora/ schimba/ actiona pentru satisfacerea lor	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine	Strategii, Impunere, Reglementare	Perfectionare, Aprofundare, Adaptare

	N1 Observatii, Concluzii imediate N2 Intuitie N3 Gândire, cunoastere în ansamblu	6. Cognitiv Dezvoltarea capacitatilor de solutionare a situatiilor curente Dezvoltarea capacitatilor de descoperire de noi solutii la probleme vechi sau nou aparute	Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)		
8	N1 decizii luate, analiza acestora N2 consecintele colaterale N3 transferul de bune practici N1 Performante initiale N2 Achizitii cognitive N3 Transfer experientă	De ce? – determinarea interioară, scopul – Satisfactiile ce pot fi oferite de realitate, probleme ce pot fi rezolvate, sau evitate, participare cu succes la relatii, etc – motivarea; cu ce obiective imediate? , influenta factorului eterogen si local, etape de evolutie Dezvoltarea capacitatii de a invata din experienta altora si a lucra pe Internet Dezvoltarea capacitatii de a optimiza deciziile luate in situatii diverse	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)	Decizii luate, analiza acestora Consecintele colaterale Transferul de bune practici	Viziunea globala a situatii Construirea de tactici de abordare Cunoasterea si de aplicarea de strategii
9	N1 paternuri comportamentale N2 modele de structurare N3 viziunea globala si generala N1 Operatii concrete N2 Utilitate transformări N3 Valorificare resurse	Transformări, schimbări posibile în realitatea abordată, fenomene, interactiuni, etc. – descriere, consecinte Schimbări, transformări posibile Dezvoltarea capacitatii de a trai impreuna cu altii si in favoarea altora Dezvoltarea capacitatii de a lucra cu altii in modele organizate de lucru	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)	Feedback, Responsabilitate, Competenta	Aliante, Atragere, Inducerea actiunii
10	N1 cum se vede schimbarea N2 reactiile fata de eveniment N3 nivelul de implicare/transformare N1 Starea de spirit N2 Participare, sens N3 Rost, grijă autentică	Cum? Resurse umane interventii: – cunostinte, deprinderi , operatii necesare pentru interventii cu succes, învățarea lor; in ce limite? , gradul de aplicabilitate a solutiilor sau operatiilor Dezvoltarea capacitatilor de ascensiune in ierarhia sociala si economica Dezvoltarea capacitatilor de participare la viata sociala si de rafinare a vietii personale	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)	Ascultare, Includere, Ierarhie	Generozitate, Emotii, Afectivitate
11	N1 ce actiuni trebuie intreprinse N2 crearea de mecanisme sociale N3 curgerea istorica a evenimentelor N1 Perceptii N2 Senzatii, Interes N3 Sentimente	Indicatorii privind nevoile, dorintele, si posibilitățile de a fi satisfăcute, intensitatea, importanta, costuri calitatea, eficienta, costul, durata, nivel dificultate, efortul necesar Dezvoltarea capacitatilor de perfectionare continua de-a lungul vietii Dezvoltarea capacitatilor de interventie in functie de necesitatile si regulile existente	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)	Formalizare, Adaptare, Reprezentare	Voluntariat, Implicare, Initiere
12	N1 Realitatea fizică, concretă - descriere N2 Legi interne realitate N3 Împărțire resursă	Care? Identificare, metode selectie, operatii, interventii, modalități optime de actiune pentru	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine	Descrierea contextului Descrierea limitelor de aplicare a legilor Descrierea radacinilor	Descrierea relatiilor Descrierea actiunilor generate Descrierea factorilor

	N1 Emotii N2 Plăcere N3 Conștiință, menire	satisfacere nevoi, cum evolueaza? Care a fost modelul de evolutie in timp al fenomenului sau conceptului Dezvoltarea capacitatilor de comunicare cu altii si de a intelege multiculturalismul Dezvoltarea capacitatilor de aprofundare a intelegerii realitatii si de descoperire a legilor ei de organizare si functionare	Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)	problemelor	
--	--	--	--	-------------	--

Curricula trebuie de asemenea sa urmareasca caracteristicile specifice de varsta ale copiilor, atat pentru copii medii cat si pentru copii supradotati sau cu intarziere in dezvoltare
Cum educatia moderna incepe de timpuriu este necesara cunoasterea tuturor etapelor de varsta

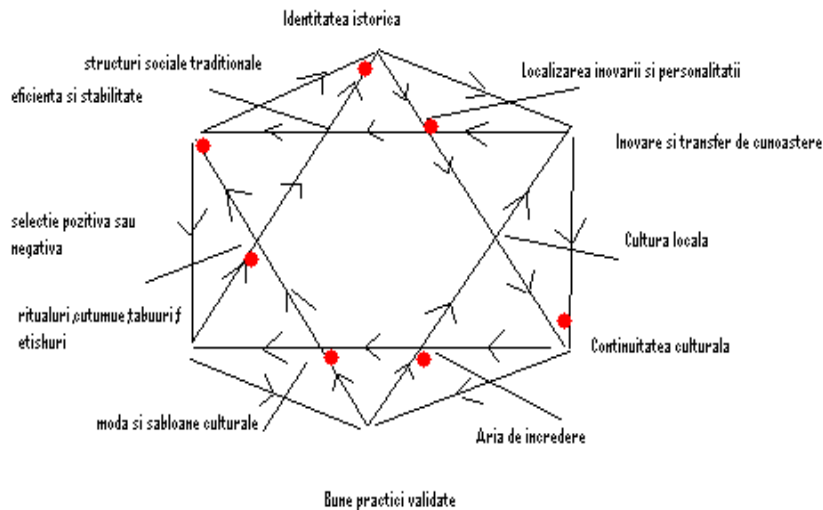
Cum generăm obiectivele de învățare ce permit evaluarea continuă

După cum s-a arătat anterior fiecare pachet de tematici specifice unui capitol este rezultatul unei direcții de curgere a acestei informații. De aceea, ce se poate testa în permanență sunt cunoștințele sau regulile ce transcend sisteme de gândire. Pentru aceasta este necesar să se identifice care sunt cunoștințele sau principiile esențiale și care sunt de context. În general se consideră esențiale cunoștințele ce răspund la întrebările ce, cum, de ce, unde, când. Se consideră cunoștințe de context cele ce răspund la întrebări de tipul cine, care, cu cine, cu ce, pentru cine, pentru ce, din ce cauze, cu ce rezultate, etc.

Pe de altă parte diversitatea informațiilor de context formează zahărul ce permite înghițirea pilulei amare a cunoștințelor esențiale, din această cauză pentru elevii ce au abilități mai mari de înțelegere și nu au nevoie de context pentru a înțelege problemele expuse este necesar ca să se evidențieze informațiile esențiale și prin clic să se poată permite aprofundarea acestora prin trimiteri la alte surse de informare de pe internet.

Evaluarea aprofundată a învățării online

Evaluarea aprofundată se va face acolo unde pe diagrama principală există două săgeți ce se unesc în același punct. In punctele de convergenta se vor strange un numar de sageti simple sau duble (triple) ce vor acumula un numar suficient de mare de iteni ce vor constitui o baza de problematici supuse evaluarii. Ca exemplu pentru o tematica avem figura de mai jos:

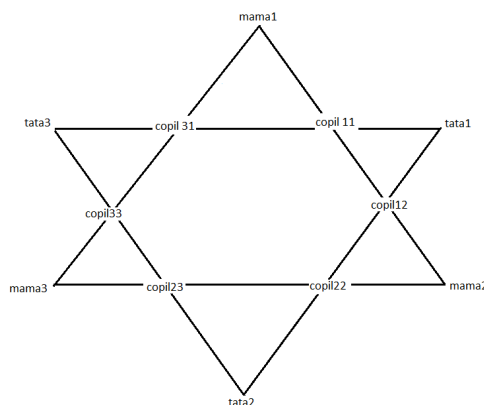
Cele două direcții conduc la itemi ce vor fi testați tot prin cunoștințe esențiale ce transcend sisteme de gândire, dar și prin informații de context, fiecare dintre cele două abordări dând posibilitatea de a înțelege stilul de învățare al elevului.

Astfel întrebările de tip cu cine, cu ce, pentru cine, pentru ce, caracterizează tipul senzitiv, întrebările de genul cu ce mijloace, cu ce scopuri, cu ce rezultate, caracterizează tipul kinestezic tactil, întrebările de tipul care, ce, de ce, caracterizează tipul vizual, în timp ce întrebările de tipul unde, când, ce caracterizează tipul secvențial de învățare.

De ce această curriculă păstrează continuitatea informației atunci când o exploatăm pe orice direcție continuă a săgeților?

Răspunsul la acest tip de curriculă este următorul, ilustrat în figură de mai jos:

Fiecare copil are o mamă și un tată, deci există relații de înrudire între tematici. Pe de altă parte fiecare părinte are doi copii. Singurii care nu sunt înrudiți direct sunt mama și tatăl fiecărui copil, dar din punctul de vedere al curriculei modul în care au fost alese tematicile cu ajutorul săgeților orientate permite înrudirea acestora.

Astfel urmând orice traseu de săgeți pe acest gen de curriculă orientată, elevii nu vor pierde continuitatea informației. Pe de altă parte, structura de organizare a curriculei interzice apariției de cunoștințe întâmplătoare ce nu vor fi utile pe parcurs. Aceste caracteristici permit crearea unor curricule online ce pot fi exploatate cu ușurință de fiecare elev. Singura problemă autentică este legată de gradul de cultură al creatorilor de curriculă ce poate fi însă suplini de cercetări pe

internet sau de grupuri de lucru ce dezbat diferitele aspecte, de asemenea de nivelul de adecvare a cunoștințelor la nivelul de vârstă al elevilor. Aceeași tematică poate fi abordată prin joc la vârstele jocului, prin competiție la vârstele competiției, prin cercetare tematică la vârsta corespunzătoare sau prin alte metode specifice vârstelor mentale ale elevilor. Urmărind caracterizările date de Jean Piaget și alți specialiști în psihologia copilului se poate realiza și acest deziderat.

Cum se pun săgețile

Săgețile se pun în hexagon într-o anumită structură corespunzătoare modelului de sustenabilitate obținut printr-o modelare matematică. Algoritmul este următorul:

- Se ia triunghiul echilateral corespunzător domeniului pe care se aplică ceea ce vine de la celălalt domeniu (vârful săgeții X)

- După identificarea conținuturilor vârfurilor și ale vârfurilor generate din hexagonul mic central, se caută care dintre cele trei conținuturi este prioritar ca finalitate urmărită și se așează săgeți pe laturile concurente către acel vârf orientate către vârf

- Se caută care dintre celelalte două vârfuri rămase din triunghiul echilateral cu vârfurile în jos, Y și Z, este punctul de pornire ce are nevoie de sprijinul celui de-al doilea vârf rămas pentru a atinge vârful ce exprimă finalitatea urmărită

- Se orientează săgeți de la vârful de pornire ex. Y către vârful de sprijin, Z.

- Se ia în celalt triunghi echilateral mare latura opusă vârfului X și se orientează săgețile paralel cu săgețile de pe YZ

- Se continuă săgețile cu aceeași orientare pe celelalte laturi ale triunghiului echilateral U, V, W, U opus lui X, V opus lui Y, W opus lui W

- Se duc ultimele săgeți pe laturile hexagonului mare după cum urmează: $X \rightarrow V$, $V \rightarrow Z$, $Z \rightarrow U$, $U \rightarrow Y$, $X \rightarrow W$, $W \rightarrow Y$.

Cum arată curricula fără a se lua în considerație caracteristicile de vârstă

Tematica capitolului	Tematicile lecțiilor	Obiective operaționale	Indicatori de evaluare
Identitatea istorică	<i>Crizele și răspunsul cultural la crize Influența istorică a unei culturi Starea de dominare sau independență Ce prețuim mai mult, calități ce pot fi împărtășite Relațiile interumane, politice sau agresivitate Suntem conduși de cei ce ne reprezintă, modelul democratic</i>	Înțelegerea patern-urilor culturale și a diferențelor comportamentale în diferite culturi	Cu cine ne comparăm? Cu ce scopuri generăm crize? Centru cine sunt importante calitățile? Pentru ce se crează dominare? Cu ce mijloace se impune dominarea? Cu ce scopuri se caută independența? Cu ce rezultate se aplică modelul democratic în diferite? De ce sunt importante relațiile interumane? Cum răspundem la influența istorică a unei culturi străine? Unde se observă cel mai puternic aplicarea calităților în? Când se modifică comportamentele liderilor democrației? Ce calități pot fi împărtășite?
Localizarea inovării și personalității	<i>Influența marilor personalități Răspândirea culturală a ideilor Procesul de emancipare culturală Războiul ideilor Ierarhiile valorice într-o cultură Intenționalitatea și generarea de crize</i>	Înțelegerea factorilor declanșatori de progres într-o cultură tradițională	Cu cine se afișează o cultură în fața altor culturi? Cu ce rezultate se soldează emanciparea culturală? Pentru cine se generează crize? Pentru ce se creează ierarhii valorice într-o cultură? Cu ce mijloace se duce războiul ideilor? Cu ce scopuri se crează răspândirea culturală a unor idei? Cu ce rezultate se soldează o criză generată culturală? De ce se răspândesc ideile? Cum se propagă influența marilor personalități? Unde se duce războiul ideilor? Când apar crizele? Ce creează ierarhii valorice?
Inovare și transfer de cunoaștere	<i>Mari creatori în locuri și momente de criză Influența personalităților inovatoare Schimbarea sensului istoriei datorită inovării Bunele practici și conceptul de curriculum (transmiterea tradițiilor de la carele de</i>	Înțelegerea cultului personalității și a necesității existenței de elite culturale	Cu cine se schimbă sensul istoriei? Cu ce mijloace se transmit ideile perene? Pentru cine se transferă bunele practici? Pentru ce se creează inovarea? Cu ce mijloace se face selectarea și validarea dată de istorie?

	<i>luptă romane la rachetele cosmice) Idei perene și idei inovative Selectarea și validarea dată de istorie</i>		<p>Cu ce scopuri se creează ideile inovative sau se mențin?</p> <p>Cu ce rezultate se soldează influența personalităților ? De ce se transmit tradițiile cu upgradari, în loc să se refacă ? Cum se transmit tradițiile de-a lungul epocilor ?</p> <p>Unde se conservă cel mai bine tradițiile? Când apar cei mai mulți mari creatori? Ce schimbă inovarea în istorie?</p>
Cultura locală	<i>Arii de încredere culturală Care sunt valorile unei culturi Cât de mult semănăm cu strămoșii Cum înțelegem ideile de demult Identitatea culturală Hibridizarea culturilor</i>	Înțelegerea tradițiilor unei culturi create de relațiile pe orizontală între culturi de-a lungul timpului, sau pe verticală prin tradiții perene transmise în cadrul comunității	<p>Cu cine ne asemănăm din punct de vedere cultural? Cu ce mijloace ne găsim identitatea culturală ? Pentru cine se dezvoltă identitatea culturală ?</p> <p>Pentru ce semănăm cu strămoșii noștri ? Cu ce mijloace se răspândesc valorile unei culturi ? Cu ce scopuri se creează hibridizarea unei culturi ?</p> <p>Cu ce rezultate se dezvoltă valorile culturale ? De ce este necesară identitatea culturală ? Cum se hibridizează culturile ?</p> <p>Unde se păstrează cel mai mult asemănarea cu strămoșii ? Când se produce hibridizarea culturilor? Ce idei de demult se regăsesc în actualitate?</p>
Continuitatea culturală	<i>Teme culturale Prin ce ne diferențiem de alte culturi Conservarea tradițiilor Valori create de lideri locali Diferența dintre lideri și șefi Zeificarea liderilor</i>	Înțelegerea caracteristicilor culturale ce rămân considerate ca de neatins, de-a lungul timpului	<p>Cu cine ne afișăm în fața altora ? Cu ce tradiții ne impunem ? Pentru cine ne conservăm tradițiile ?</p> <p>Pentru ce se diferențiază liderul de șef ? Cu ce mijloace se transmit temele culturale ? Cu ce scopuri se face zeificarea liderilor ?</p> <p>Cu ce rezultate se produce diferențierea de alte culturi ? De ce ne conservăm valorile create de lideri locali ? Cum se comportă șefii față de lideri, dar șefii între ei ?</p> <p>Unde se vede influența temelor culturale? Când se produc diferențierile în cadrul aceleiași culturi? Ce semnifică termenul de teme?</p>
Aria de încredere	<i>Modă în istorie Idei care au schimbat lumea Arii de impunere culturală Ierarhiile valorice și dominarea lumii prin idei Culturi majore, culturi minore Reglementări date de ideile liderilor</i>	Înțelegerea tradițiilor legate de răspândirea contactelor culturale prin activități economice sau prin prestigiul unor modele sau idei	<p>Cu cine încercăm să ne asemănăm ? Cu ce mijloace impunem reglementările ? Pentru cine se dorește dominarea lumii prin idei ?</p> <p>Pentru ce se dezvoltă arii de impunere culturală ? Cu ce mijloace se creează ierarhiile valorice? Cu ce scopuri se inițiază modă în istorie ?</p> <p>Cu ce rezultate se impune o cultură majoră ? De ce o cultură este minoră ? Cum se produc ideile ce schimbă lumea ?</p> <p>Unde apar ariile de impunere culturală? Când se creează reglementări date de idei majore? Ce idei au schimbat lumea ?</p>
Bune practici validate	<i>Succesul unei culturi Poziția față de alte culturi Metode de selecție ale bunelor practici Selectarea populațiilor, sistemul de caste Stabilitatea sistemului socio-cultural sau economic Reprimarea factorilor de schimbare</i>	Înțelegerea modului în care anumite soluții de rezolvare a unor probleme au creat structuri și acțiuni specifice în diferite culturi influențate	<p>Cu cine se asigură succesul unei culturi ? Cu ce metodă se selectează bunele practici ? Pentru cine se reprimă factorii de schimbare ?</p> <p>Pentru ce se face selectarea populației în caste ? Cu ce mijloace se poziționează superior o cultură în fața altor culturi ? Cu ce scopuri se creează stabilitatea socio-culturală sau economică ?</p> <p>Cu ce rezultate se consemnează succesul unei culturi în fața altor culturi ? De ce se reprimă factorii de schimbare ? Cum se produce stabilitatea economică ?</p> <p>Unde se practică selectarea bunelor practici? Când se reprimă factorii de schimbare? Ce înseamnă succesul unei culturi?</p>
Modă și șabloane culturale	<i>Ierarhii profesionale sau sociale Orientări economice și diviziunea muncii Arta ca expresie a bunăstării Decadență și revoluție culturală Imigrarea sau reprimarea genilor și talentelor Dinamica sau conservatorismul cultural, multiculturalismul</i>	Înțelegerea modului în care ideile circulante au creat modificări de structură și acțiune în cadrul altor culturi	<p>Cu cine se creează ierarhiile profesionale ? Cu ce orientări economice se obține diviziunea muncii ? Pentru cine este importantă imigrarea sau reprimarea genilor ?</p> <p>Pentru ce apare decadența sau revoluția culturală ? Cu ce mijloace se dezvoltă arta ca expresie a bunăstării ? Cu ce scopuri se declanșează dinamica sau conservatorismul ?</p> <p>Cu ce rezultate se evaluează emigrarea sau reprimarea genilor ? De ce se produce conservatorismul cultural sau multiculturalismul ? Cum e arta ca expresie a bunăstării în diferite epoci ?</p>

			<p>Unde se observă orientări economice și diviziunea muncii?</p> <p>Când se intensifică fenomenul emigrației sau imigrației?</p> <p>Ce consecințe au lipsa de ierarhie profesională sau socială?</p>
Ritualuri, cutume, tabuuri, fetișuri	<p><i>Cum arată frumusețea în diferite culturi</i></p> <p><i>Stabilitatea caracteristicilor populațiilor dintr-o cultură</i></p> <p><i>Ritualuri de selecție genetică sau socială a populațiilor umane</i></p> <p><i>Structuri limitative ale societăților, evadarea din cultură</i></p> <p><i>Cum privim pe ceilalți, cum ne privesc ceilalți pe noi</i></p> <p><i>Ne luăm destinul în mâini sau facem ce fac și alții</i></p>	<p>Înțelegerea dinamicii și valorilor specifice unei epoci din perspectiva evoluției culturale, legile schimbării și invarianții comportamentali ai unei culturi</p>	<p>Cu cine ne asemănăm când interferăm cu alte persoane?</p> <p>Cu ce mijloace se obține stabilitatea caracteristicilor unei culturi?</p> <p>Pentru cine se fac ritualuri de selecție genetică sau socială?</p> <p>Pentru ce există structuri limitative ale societăților ce pot să dăuneze?</p> <p>Cu ce mijloace se stabilizează caracteristicile culturale ale unei culturi?</p> <p>Cu ce scopuri ne luăm destinul în propriile mâini sau facem ce fac și alții?</p> <p>Cu ce rezultate se evaluează frumusețea în diferite culturi?</p> <p>De ce se stabilizează caracteristicile unei culturi?</p> <p>Cum arată ritualurile de selecție genetică sau socială în diferite culturi?</p> <p>Unde se manifestă frumusețea în diferite culturi?</p> <p>Când ne luăm destinul în mâini sau facem ce fac și alții?</p> <p>Ce structuri limitative are societatea noastră?</p>
Selecție pozitivă sau negativă	<p><i>Ciclurile istoriei de la revoluție la stagnare</i></p> <p><i>Acțiuni la momente critice, provocarea culturală a crizelor ca motiv de înnoire a gândirii</i></p> <p><i>Conflictele între filozofii, conflictele între generații culturale</i></p> <p><i>Ceea ce se măsoară se conduce, trecerea de la cantitativ la calitativ</i></p> <p><i>De ce marii oameni au trăit puțin, reacția socială la schimbare</i></p> <p><i>Miturile culturale la diverse vârste istorice (mitul șmecherului - maturitatea culturală)</i></p>	<p>Înțelegerea rolurilor specifice într-o cultură și a dinamicii schimbării valorice interne, de la hoinăreala la seriozitate și responsabilitate</p>	<p>Cu cine se inițiază conflictele între generații?</p> <p>Cu ce acțiuni la momente critice se provoacă crize de înnoire?</p> <p>Pentru cine se fac măsurători și evaluări?</p> <p>Pentru ce marii oameni au trăit puțin în general?</p> <p>Cu ce mijloace se produc ciclurile istorice de la revoluție la stagnare?</p> <p>Cu ce scopuri se produc conflicte între filozofii?</p> <p>Cu ce rezultate se manifestă miturile culturale (ex mitul șmecherului)?</p> <p>De ce crizele sunt motiv de înnoire a gândirii?</p> <p>Cum se caracterizează maturitatea culturală?</p> <p>Unde marii oameni au trăit mult?</p> <p>Când se face trecerea de la cantitativ la calitativ?</p> <p>Ce produce revoluția sau stagnarea?</p>
Eficiență și stabilitate	<p><i>Rigoare, măsură și logică, valori culturale de gândire</i></p> <p><i>Bun, frumos, adevărat, drept, profitabil</i></p> <p><i>Decizii specifice modului de gândire</i></p> <p><i>Tradiții ale eficienței în fiecare cultură</i></p> <p><i>Modele liniare de gândire - modele complexe de gândire</i></p> <p><i>Libertăți și blocaje în decizi, conflictul decizional și soluții specifice culturilor</i></p>	<p>Înțelegerea mecanismelor generatoare de acumulări, hedonism, conflict sau înțelepciune în dinamica istorică a unei culturi</p>	<p>Cu cine ne comparăm când gândim în bun, frumos, adevărat, drept?</p> <p>Cu ce instrumente de gândire luăm decizii?</p> <p>Pentru cine este necesară rigoarea, măsură, logica?</p> <p>Pentru ce există tradiții ale eficienței în fiecare cultură?</p> <p>Cu ce mijloace se produce modelarea liniară sau complexă?</p> <p>Cu ce scopuri se practică sistemul de evaluare pe bun, frumos, adevărat, drept?</p> <p>Cu ce rezultate se aplică modelele complexe de gândire?</p> <p>De ce blocajele în decizii duc la conflicte decizionale și soluții specifice?</p> <p>Cum se manifestă tradițiile eficienței în fiecare cultură?</p> <p>Unde se iau decizii specifice modului de gândire?</p> <p>Când folosim modele liniare de gândire?</p> <p>Ce înseamnă modele complexe de gândire?</p>
Structuri sociale tradiționale	<p><i>Cum ne alegem aleșii, ce caracteristici prețuim</i></p> <p><i>Cum evaluăm rezultatele politicilor sau muncii noastre</i></p> <p><i>Diferența dintre calități și valori, da Cezarului ce-i al Cezarului și lui Dumnezeu ce-i al lui Dumnezeu</i></p> <p><i>Economie familială și economie monopolistă</i></p> <p><i>Arii de încredere culturală</i></p> <p><i>Filozofii culturale și religiile lumii</i></p>	<p>Înțelegerea mecanismelor de reprezentare și conducere, structurare și poziționare în raport cu alte culturi pe criterii ce țin de dinamică istorică</p>	<p>Cu cine ne comparăm pentru a descoperi dacă suntem în avantaj sau în dezavantaj?</p> <p>Cu ce facem diferența dintre calități și valori?</p> <p>Pentru cine s-au creat filozofii culturale și religii?</p> <p>Pentru ce se diferențiază economia monopolistă de cea familială?</p> <p>Cu ce mijloace se evaluează rezultatele muncii noastre?</p> <p>Cu ce scopuri să dăm Cezarului ce-i al Cezarului și lui Dumnezeu ce-i al lui Dumnezeu?</p> <p>Cu ce rezultate se manifestă economia familială și cea monopolistă?</p> <p>De ce facem diferența între calități și valori?</p> <p>Cum ne prețuim aleșii?</p> <p>Unde se manifestă ariile de încredere culturală?</p> <p>Când evaluăm rezultatele aleșilor sau a muncii noastre?</p> <p>Ce înseamnă economie familială sau economie monopolistă?</p>

Seturile de întrebări din ultima coloană nu sunt unice. Pentru fiecare temă se pot realiza toate întrebările posibile cu specificul temei, din lista de întrebări generale. Aceasta presupune că în alcătuirea fiecărei lecții, pentru fiecare temă se vor aduce cunoștințe specifice ce vor răspunde la întreaga listă de întrebări de bază. În aceste condiții se pot crea baze de itemi care printr-un mecanism aleator de combinare a întrebărilor relativ echivalente din fiecare tip de întrebare de referință și poate realiza astfel testări individuale pentru orice elev. Mecanismul va da diversitate și va împiedica copierea rezultatelor de la colegi în cazul în care se dau teste în aceeași clasă.

Un exemplu de curricula destinată copiilor obișnuiți bazată pe caracteristicile de vârstă

Caracteristici	Teme de	Aplicații practice	Tematici de lecții 6-9 ani educație	Competențe urmărite
----------------	---------	--------------------	-------------------------------------	---------------------

cile de vârsta 6 ani	lucru Copilul mediu	matematica	non-formala	
Încredere	Măsurare, estimare	Măsurarea unui segment, numărarea capetelor segmentelor Corelarea numărului de segmente cu numărul de capete Jumătatea unui segment și numărul de capete al jumătății Segmentele și capetele unui triunghi sau a unui poligon Segmentele și capetele muchiilor unui cub sau poligon	Reprezentarea unui obiect printr-un segment, simbolismul caracteristicilor Estimarea capetelor unui segment-discuții asupra reprezentărilor capetelor unui obiect lung Cum reprezentăm obiecte ce nu arată a segmente? Corelarea dintre formele simple și elementele lor constitutive Putem reprezenta un om ca pe un segment, dar ca un triunghi?	Dezvoltarea capacității de evaluare cantitativă calitativă Dezvoltare abilităților de corelare a detaliilor semnificative și a capacității de a vedea semnificativul Dezvoltarea abilităților de a răspunde la „cum” în definirea procedurilor de lucru sau în reprezentarea unor obiecte
Jocul simbolic	Numere, figuri geometrice	Corelarea noțiunii de număr cu mulțimi de obiecte identice Mulțimi de obiecte diferite, abstractizarea conceptului de număr Număr de fețe ale unui poliedru, sau de elemente ale unui obiect	Învățarea numărării de obiecte și recunoașterea numărului de obiecte de același fel Putem număra obiecte diferite, cum le caracterizăm? Care sunt caracteristicile ce definesc un obiect, pot fi toate măsurate sau există și unele ce nu pot fi măsurate?	Descoperirea caracteristicilor semnificative ce definesc un obiect sau un simbol matematic Dezvoltarea abilităților de a răspunde la „ce” și în definirea caracteristicilor relevante ale unui obiect
Dominare	Mai mare mai mic	Aranjarea numerelor în ordine crescătoare Găsirea valorilor intermediare între două numere date dintr-o mulțime de numere Estimarea succesorului unui număr natural Estimarea numărului cu n mai mare decât un număr dat	Reprezentarea mărimii unui număr printr-o imagine, segment sau arie Aranjarea în funcție de mărime a segmentelor Aranjarea în funcție de mărime a ariilor de dreptunghiuri cu baze egale, sau inegale și în diferite poziții-discuții asupra subiectivismului aprecierii la schimbarea poziției Determinarea unei figuri cu n unități mai mare decât o figură (segment sau dreptunghi) dată	Dezvoltarea abilităților de reprezentare și modelare abstractă a unui obiect Dezvoltarea abilităților de ordonare a unor mărimi Dezvoltarea abilităților de a răspunde la „cu ce mijloace” și „în ce condiții”
Încredere	Adunarea pe segmente și numărarea segmentelor componentelor	Descompunerea unui segment în părți componente Măsurarea prin numărare a segmentelor în numere naturale, sau aproximarea acestora Adunarea și numărarea unităților din două sau trei segmente și din segmentul suma Adunarea prin măsurare și numărare a segmentelor approximate și aproximarea mărimii segmentului suma	Descompunerea unui segment în segmente unitate Descompunerea unei suprafețe dreptunghiulare în suprafețe unitate Descompunerea aproximativă a unei suprafețe neregulate în pătrate unitate sau arii apropiate de pătrate unitate și estimarea aproximativă prin compensarea lipsurilor și adăsurilor a ariei, numărând pătratele obținute	Dezvoltarea abilităților de compunere sau descompunere a unui obiect în părți componente similare Dezvoltarea abilităților de aproximare a unor mărimi Dezvoltarea abilităților de a răspunde la „cu ce mijloace” și „în ce condiții”
Curiozitate	Adunări repetate, estimarea rezultatelor	Estimarea prin măsurare a însumării mai multor segmente de lungime egală de lungime numere naturale Estimarea aproximativă a câtorva (maxim trei) segmente egale de lungime cuprinsa între două numere naturale Estimarea reprezentărilor zecilor, sutelor și miilor ca adunări repetate	Reprezentarea prin segmente unitate a unor segmente și scrierea numărului de segmente Numărarea segmentelor sau aproximarea bucăților de segment către unitate și scrierea acestora Corelarea calculului adunării segmentelor unitate cu numărarea anterioară Gruparea obiectelor de același fel în grupe de zece, o sută, etc. și scrierea rezultatelor	Dezvoltarea abilităților de abstractizare și reprezentare prin numere a mărimilor fizice Dezvoltarea abilităților de corelare și grupare, ordonare și aproximare a mărimilor abstracte Dezvoltarea abilităților de a răspunde la „în ce fel”
Bine și rău	Verificarea rezultatelor	Asocativitatea prin măsurare și numărare a adunării pe secvențe diferite Scăderea proba la adunare Discuții pe semnul numărului scoaterea în factor a semnelor numerelor, adunarea numerelor de același fel și scăderea rezultatelor	Asocierea unităților similare (zeci cu zeci, sute cu sute) Reordonarea grupelor în grupe de ordin superior Algoritmii adunării Algoritmii scăderii și reprezentările vizuale ale acestor algoritmi ce țin seama de grupările de unități Încercarea de a aduna sau scădea eficient a unor numere ne-ordonate și fără algoritmi de organizare a datelor	Dezvoltarea abilităților de algoritmizare a operațiilor cu numere Dezvoltarea abilităților de reprezentare vizuală a algoritmilor Dezvoltarea abilităților de a răspunde la “de ce” și la “cum”
Subordonare	Reguli de calcul	Schimbarea ordinii numerelor la adunare, interdicția la scădere Asocierea numerelor cu rezultat la adunare ușor de obținut Transformarea în numere din clasa superioară	Discutarea ordinii adunării pe exemple concrete ce țin de alcătuirea de echipe de lucru Discutarea influenței scoaterii anumitor membrii din echipa și schimbarea comportamentului echipei Introducerea factorului timp în schimbarea echipei Reprezentarea algoritmică a proceselor și exprimarea matematică Optimizarea proceselor de organizare a introducerii sau scoaterii de membri în sau din echipa la anumite momente	Dezvoltarea abilităților de apreciere cantitativă și de respectare a unor rețete de lucru Dezvoltarea abilităților de gândire strategică și de ordonare a informației Dezvoltarea abilităților de algoritmizare și optimizare a proceselor simple Dezvoltarea abilităților de a răspunde la „conform căror reguli”

			Trecerea la calcule ce elimina haosul din organizarea echipelor, utilizarea numărătoarei	
Agresivitate si controlul impulsurilor	Descompunerea in bucați de exercițiu	Descompunerea numerelor in unități, zeci sute, etc. si adunarea pe categorii Reprezentări vizuale ale sutelor sau miilor cu ajutorul pătratelor sau cuburilor Reprezentare vizuala a sutelor ca zeci de zeci cu ajutorul unor mulțimi de obiecte	Identificarea proceselor de organizare si reorganizare a elementelor caracterizate prin numere dar vizualizate prin mulțimi de elemente identice (obiecte concrete) Aranjarea obiectelor in alte baze cu ajutorul pătratelor sau cuburilor de laturi numere naturale Aplicații pe obiecte concrete de mici dimensiuni manevrabile de către copii	Dezvoltarea abilităților de vizualizare a unei situații si de abstracție a informației prin simplificarea informației si preluarea componentelor relevante pentru caracterizarea unor direcții de analiza Dezvoltarea abilităților de a răspunde la "in ce limite"
Libertate	Variante de rezolvare sau calcul	Exerciții contradictorii in care adunarea si scăderea sunt efectuate fără reguli, analiza rezultatelor Obținerea regulilor din observații logice Determinarea gradelor de libertate in operare si a variantelor de rezolvare cu ajutorul vizualizării operațiilor prin utilizarea unor mulțimi de obiecte identice	Exerciții de numărare inversa si directa simultan Exerciții in care nu se respecta ordinea operațiilor sau semnele operațiilor Exerciții cu reprezentări vizuale înșelătoare (ex. dreptunghiuri identice puse in poziții diferite) Descompunerea in unități de măsură	Dezvoltarea abilităților de percepere a contradicțiilor logice Dezvoltarea abilităților de reprezentare vizuala si observare a deviațiilor de la standardul cunoscut Dezvoltarea abilităților de abstractizare pe caz concrete si de aplicare in concret a rezultatelor abstracte Dezvoltarea abilităților de a răspunde la „din ce cauze”
Limbaj/scriere	Corectitudinea scrierii matematice	Descompunerea numerelor in unități, zeci, sute si operarea abstracta pe categorii de numere Diferențierea vizuala a numerelor cu aceleași cifre in alta ordine prin reprezentarea lor vizuala prin mulțimi de obiecte Trecerea de la măsurare si numărare la operare cu ajutorul mulțimilor de obiecte pe adunare si scădere	Exerciții de înțelegere a simbolurilor si reprezentărilor cantitative din spatele simbolurilor, ex 23 si 32, sau 110 si 011, reprezentări prin arii sau segmente Exerciții de numărare si reprezentare a obiectelor de același fel si exerciții cu imposibilitatea adunării, ex. suma dintre 3 rațe verzi si patru găște albe	Dezvoltarea abilităților de diferențiere a informațiilor calitative ce caracterizează realitatea si sunt legate de cantitativ Dezvoltarea abilităților de corelare a informațiilor calitative cu cele cantitative si de diferențiere a strategiilor de lucru cu informații compozite de tip cantitativ/calitativ Dezvoltarea abilităților de a răspunde la "in ce condiții"
Pacifism	Jocuri cu numere	Descompunerea unor mulțimi de numere in grupe cu același număr de elemente si regruparea lor la puteri superioare Estimarea restului grupărilor si a aranjării pe puteri de alta baza Jocuri de-a balanța cu mai multe talere ce pot fi adăugate sau scoase	Exerciții de acoperire a unei suprafețe cu elemente de mai multe tipuri in diferite culori sau in forme complementare Exerciții de acoperire cu modele ce au sub-modele de același tip cu un număr fixat de elemente Exerciții de acoperire a unei suprafețe întâmplătoare si de estimare a numărului de piese necesare Exerciții de aproximare vizuala prin identificare si numărare	Dezvoltarea abilităților de a găsi formule creative de rezolvare a unor situații concrete Dezvoltarea abilităților de recunoaștere a unor șabloane generale in situații diverse Dezvoltarea abilităților de apropiere de un opt ce nu poate fi atins prin utilizarea unor instrumente de lucru Dezvoltarea abilităților de a răspunde la "cu ce mijloace"
Altruism	Corectarea reciproca a rezultatelor si rezolvarea in echipa a exercițiilor	Jocuri cu oferte reciproce de credite reprezentate prin numere Jocuri de calcul gen monopoli sau de gen concurs cu pierderea sau câștigul de puncte Jocuri cu zaruri unde trebuie adunate punctele de pe zaruri	Introducere in jocul de GO sau SAH cu număr finit de piese si reguli de joc ce se joaca intre doi sau mai mulți parteneri Introducerea in alte jocuri strategice ce presupun calcul si decizie pe baza calculului si observației sau numărării corecte	Dezvoltarea abilităților de observație si de gândire in mai mulți pași logici Dezvoltarea abilităților de utilizare a unor reguli algoritmice in situații dinamice concrete Dezvoltarea abilităților de a răspunde la "din ce cauze" si „in ce condiții"

Un exemplu de curricula destinată formării abilităților înalte

Caracteristicile de vârstă	Teme de lucru After school	Aplicații practice	Tematici de lecții 6-9 ani educație non-formala	Competente urmărite	T
Emoționalitate	Cultivarea armoniei prin activități sau joc împreună cu colegii de școală, inițierea de programe de colaborare sociala pe afinități	-ascultarea muzicii si aprecierea calității acesteia -inițierea de dezbateri pe teme diverse plecând de la experiența proprie -dezvoltarea de scenarii de cercetare a unor fenomene	Exprimare artistica si creativa a emoțiilor Alegerea de cate copii a muzicii pe care o oferă colegilor Aprofundarea înțelegerii metamorfozei si dezvoltării la diverse specii si la om Studierea vizuala si comentarea relațiilor dintre diferite ființe	Dezvoltarea sensibilității pentru relațiile dintre diverse ființe sau specii	E in c
Motivație	Exersarea capacităților de integrare in diverse programe si de executare a acțiunilor conform planului făcut	-planificarea unor acțiuni simple si etapizarea acestora -planificarea resurselor si timpului de lucru necesar unei acțiuni -planificarea necesităților de pregătire suplimentara tehnica pentru atingerea unor obiective	Aplicații practice de ecologizare a unor terenuri Acțiuni practice de plantare a unor puieți de copaci Acțiuni practice de colectare de plante medicinale sau de strângere a recoltei Acțiuni practice de execuție in echipe a unor produse	Dezvoltarea capacităților de planificare si execuție a unor obiective	E s o
Prestigiu	Exersarea ducerii la bun sfârșit a unor	-exersarea abilităților de gândire si de aplicare a gândirii in practica	Antrenarea abilității de a descoperi esențialul dintr-o problema	Dezvoltarea capacităților de urmărire pas cu pas si	E f

	probleme cu conținut teoretic si aplicativ	-dezvoltare de soluții ingenioase si creative care pot rezolva anumite probleme teoretice sau aplicative	Antrenarea abilității de a găsi relațiile dintr-o situație ce pot caracteriza logic acea situație Antrenarea capacităților de a găsi căile posibile de rezolvare a problemei Antrenarea capacităților de optimizare a soluțiilor Învatarea tehnicilor de baza necesare analizei de situație Înțelegerea simbolismului formulelor si algoritmilor de lucru	finalizare a unor obiective simple	
Leadership	Exersarea capacităților de organizare si conducere a unor evenimente si situații critice	-antrenarea in rezolvarea situațiilor critice sociale -antrenarea in găsirea de soluții practice ce pot rezolva anumite situații de criza -antrenarea in gestionarea situațiilor cu un grad redus de complexitate - mărirea nivelului de rezistența la stres prin exersarea abilităților necesare	Antrenarea capacităților de determinare a cauzelor unei situații date Antrenarea comunicării soluțiilor in cadrul unor dezbateri Antrenarea prin joc sau aplicație directă a capacităților de răspuns la situațiile stresante Antrenarea abilităților de organizare si auto-organizare a eforturilor si resurselor in caz de necesitate	Competente de management in timp real a diverselor situații	E n p
Carisma	Câștigarea abilităților de a atrage pe alții in acțiunile proprii si de a crea echipe funcționale de lucru	-organizare de evenimente in cadrul grupului de elevi -concursuri artistice -spectacole artistice -organizarea de grupe de lucru necesare executării unor proiecte practice -organizare pe voluntariat	Exerciții de analiza a unei situații si transmitere a concluziilor si soluțiilor Exerciții de organizare a etapelor si resurselor necesare dezvoltării unui eveniment Exerciții de organizare a etapelor si resurselor necesare dezvoltării si execuției unui proiect Exerciții de dezbateri libere Exerciții de lucrat împreuna Exerciții de impartasit cunoștințele si soluțiile tehnice Exerciții de influențare a gusturilor prin arta	Dezvoltarea capacităților organizatorice si a abilităților inter-personale	E c
Experimentalism	Câștigarea abilităților de testare si validare a unor ipoteze sau cunoștințe prin experimente aplicative	-organizarea condițiilor de experiment ce dau relevanta rezultatului -organizarea materialului de lucru necesar -organizarea experimentului	Exerciții de tip încercare –eroare Exerciții de tip analiza cauzala Exerciții de tip relevanta unui rezultat si interpretare Exerciții de tipul aplicării unor proceduri de lucru Exerciții de tipul proiectării unui experiment simplu Exerciții de tipul organizării echipelor de lucru necesare unui experiment simplu	Dezvoltarea spiritului si gândirii critice si analitice pe experimente simple	E e c
Inițiativa	Inițierea in diferite domenii de cunoaștere si in utilizarea unor instrumente de gândire si de modelare a realității	-analiza instrumentelor de gândire si investigație a realității -propunerea de modele de interpretare a realității cu ajutorul matematicii -gasirea de soluții tehnice simple la probleme simple -atragerea de resurse si sprijin din partea colegilor in vederea executării unor acțiuni sau analize in cadrul unor dezbateri sau lucru in grup -organizarea de experimente simple destinate validării unor instrumente de lucru -evaluarea rezultatelor activităților prin proba practica	Exersarea operațiilor de aritmetica sau logica a gândirii Dezbaterea comuna a soluțiilor de analizare a realității. Organizarea de concursuri de gândire eficienta si logica Organizarea unui spațiu de lucru împreuna la un proiect simplu sau de impartasire a unor cunoștințe despre natura ce cer analiza logica Organizarea de mini-proiecte de lucru pentru realizarea unor obiective utilizând regulile, operațiile si instrumentele de gândire însușite in școala	Competenta de analizare cauzala a unor fenomene si de utilizare a unor instrumente de gândire	E a c
Analiza (laterala)	Corelarea cunoștințelor diverse intr-o imagine de ansamblu asupra lumii	-dezbateri asupra asemănărilor si deosebirilor dintre diferite ființe sau obiecte -incercari de clasificare după caracteristici explicite a ființelor si obiectelor -cautarea de motive logice pentru care anumite comportamente la specii diferite sunt similare Căutarea de motive logice pentru care anumite ființe diferite seamănă între ele (ex. peștii si delfinii)	Analiza corelației dintre forma si funcționalitate pe exemple simple (ex. studiul mainii) Analiza modului cum este constituita o planta sau un animal cu incercarea de explicație logica a asemănărilor si deosebirilor dintre ființe Analiza prin observație a comportamentelor diferitelor ființe simple sau complexe si asemănărilor sau deosebirilor dintre ele Analiza pe observație a unor organe similare la specii extrem de diferite (ex. ochiul cetaceelor, insectelor sau mamiferelor)	Competenta de înțelegere si intuire a mecanismelor adaptative si evolutive	E s e
Observație	Stimularea întrebărilor asupra fenomenelor observate si emiterea de ipoteze asupra fenomenelor	-crearea de sesiuni de întrebări răspunsuri reciproce sau din partea adulților -crearea de sesiuni de tematici de studiu personal pe anumite teme -crearea de sesiuni de prezentare a studiilor si observațiilor proprii	Stimularea de observații asupra unor elemente repetabile intr-o figura sau intr-un fenomen Descoperirea elementelor similare altfel poziționate prin observații asupra naturii (ex. planele de simetrie si orientare sus-jos, intern-extern spate –fata la diferite specii de viețuitoare Descoperirea de similaritati între diferite aspecte sau calitati ale unor ființe sau evenimente Descoperirea propriilor însușiri, asemenari sau diferențe fata alte ființe vii	Competenta de observație a detaliilor revelate pe diferite nivele de complexitate asupra unor fenomene	E în f
Frustrări	Analiza realității	-incercare de înțelegere a altui om	-observatia modului de exprimare a figurii si	Competenta de a trai	E

direcționate	comportamentale a oamenilor sau a altor ființe și căutarea motivelor acestor comportamente	prin punerea în situația acestuia Dezbateri pe teme comportamentului general sau specific uman Dezbateri pe teme comportamentelor altor ființe Dezbateri pe teme corectitudinii sau valorilor comportamentale umane sau animale și a posibilității transferului de valoare comportamentală Dezbateri asupra evoluției comportamentale și a condițiilor de evoluție pozitivă a acestuia	limbajul corpului -observațiile asupra modului de exprimare facială, corporală sau vocală a diferitelor animale asociate cu analiza comportamentală -observații asupra reacției unor animale la comportamentul altora -observații asupra motivațiilor comportamentelor umane -observații asupra evoluției comportamentale prin schimbarea relației cu alții -observații asupra evoluției comportamentale prin schimbarea mediului de existență	împreună și de adaptare la mediul natural și social
Revolta	Discuții asupra valorilor etice sau morale și asupra gândirii cantitative sau calitative	-dezbateri asupra numerelor și operațiilor cu numere și cât din realitate pot acoperi (ex. cât fac o rata verde +o rata roșie) -dezbateri asocierii unor noțiuni matematice și reprezentările lor vizuale (ex. câte capete are o jumătate de segment) -cautarea de soluții logice care să soluționeze probleme concrete -dezbateri asupra modului în care felul în care gândim ne influențează comportamentul	Observarea calităților numerelor și a regulilor de operare cu numere Observarea comportamentelor diferitelor vietate și a limitelor noastre de înțelegere și operare prin calcul cantitativ Observarea beneficiilor și lipsurilor create de gândirea prin calcul Observarea responsabilității manifestată în realizarea de tehnologii, exemplul calculatorului de buzunar	Competența gândirii critice asupra diferitelor fenomene și analizei cauzale asupra neregulilor observate
Competiție	Dezvoltarea calităților competitive și cooperative de lucru în comun în atingerea de obiective fixate	-dezvoltarea de reguli de etică și morală comportamentală -dezvoltarea de standarde comportamentale adecvate diferitelor situații -dezvoltarea de obiceiuri de intrajutorare -dezvoltarea de comportamente cooperante -dezvoltarea spiritului de competiție cu propriile limite -dezvoltarea respectului față de partener sau adversar	Dezbateri asupra valorilor etice și a consecințelor comportamentelor amurale sau ne-etice Teme de lucru pe crearea de regulamente de comportament necesare unor activități concrete Analize privind comportamentul optim în anumite situații și evaluarea consecințelor Dezbateri asupra valorii etice a iertării sau prețuirii adversarului Dezbateri asupra responsabilității față de partener sau față de orice altă persoană	Competența de a trăi împreună și competența de a optimiza comportamentele în vederea atingerii unor obiective

Nota 1

Alegerea conținuturilor pentru “sursă”, “senzor”, “decident”, se face ținând seama de următoarele considerente:

- Sursă este caracterizabilă complex și nu are o formulă universală de identificare
- Senzorul este ca un termometru, dând rezultate liniarizabile și are rol de organ de simț al temei abordate
- Decidentul este structural și se poate manifesta ca un graf de decizii posibile, că o matrice pe alternative pe n dimensiuni, etc. În general structurile complexe nu apar în cazul curriculei ci se prefera cele simple, gen portofoliu de soluții alternative (graf).

Nota 2

Nodurile nou generate din hexagonul mic au de asemenea structură de sursă, senzor, decident, fiecare dintre funcții fiind generată de celelalte funcții de pe vârfurile hexagonului mare. Astfel dacă pe vârfurile apropiate nodurilor generate se afla funcțiile de sursă și de senzor, atunci nodul generat va avea funcție de decident. Această observație este de ajutor la alegerea tematicii potrivite nodului generat și în consecință la orientarea vectorilor. Vectorii se orientează în orice sens între cele trei funcții.

Observația anterioară ne facilitează găsirea de conținuturi pentru toate vârfurile diagramei curriculei, dar nu influențează sensul săgeților. Soluțiile găsite pot să nu fie unice, depinzând în primul rând de nivelul de complexitate al abordării. În cazul în care domeniul este extrem de vast este necesară prezentarea materialului la un nivel superior de complexitate, adică nu doar în

capitole și lecții, cum au fost expuse în exemplul din acest material, ci în capitole, lecții, unități de învățare, sau chiar mai complex.

Nota 3

Dacă temele au fost riguros identificate, atunci conținuturile lecțiilor pot fi extrase de pe internet prin utilizarea unor cuvinte cheie corespunzătoare. Pentru aceasta trebuie să termenii tematicilor să fie confirmați de către un expert în domeniu.

Nota 4

Etaplele de vârstă ale copiilor trebuie respectate în alegerea conținuturilor lecțiilor și a mijloacelor de prezentare a lecțiilor. Tema în sine poate fi accesibilă oricărei vârste peste 10 ani, când copilul are 97% din propria inteligență deja formată, dar factorul emoțional și volitiv este diferit de la o vârstă psihologică la alta, iar aceasta cere moduri de abordare diferite și reluări ale tematicilor ulterioare pe altă etapă de vârstă. Tot acest factor ajută și la planificarea numărului de ore alocate fiecărei teme.

Nota 5

Modul de structurare al informației obținut prin această formulă de dezvoltare de curriculum răspunde la următoarele exigențe și atinge un număr de obiective operaționale comune:

- Prin introducerea tematicilor condiționate de întrebările de tip ce, cum, de ce, unde, când, cu cine, etc, se antrenează abilitățile mentale ale elevilor de a analiza complex o situație și de a dezvolta un plan concret de acțiune. Această caracteristică se opune memorării brute a conținuturilor practicate în stilul clasic.

- Prin structurarea pe sursă, sursă, decident a tematicilor se antrenează inteligența copiilor către înțelegerea feedback-urilor în orice fel de context. Rolul acestei înțelegeri este antrenarea capacităților de răspuns corespunzător la diferite situații problemă sau criză, precum și la înțelegerea relațiilor bazate pe feedback, a căror neînțelegere umană provoacă situațiile critice sau crize.

- Prin sistemul de săgeți se antrenează capacitatea elevilor de a gândi în termen de echilibru, sustenabilitate, optimalitate, durabilitate. Impactul unui sistem de gândire de acest fel în rezolvarea problemelor curente este direct. Sustenabilitatea mecanismelor se datorează următorului mecanism inclus în structurarea curriculumului și aplicat inconștient de elev pe parcursul utilizării acesteia:

Hexagrama fără noduri generate este formată din triunghiuri ce au structura de diagrame comutative (două săgeți se întâlnesc în același punct), sau de cicluri (săgețile se continua una după alta). Proprietatea principală a acestei structuri este că orice diagramă comutativă este lipită cu câte o latură de câte un ciclu, astfel orice diagramă comutativă este generată de trei cicluri, și orice ciclu este generat de trei diagrame comutative.

În privința nodurilor generate, acestea formează împreună cu vârfurile hexagonului inițial alte triunghiuri ce sunt diagrame comutative și cicluri secundare. În cazul acestora, orice ciclu are contact cu cel puțin o diagramă comutativă și orice diagramă comutativă are contact cu cel puțin un ciclu. Din punct de vedere al mecanismului de testare evaluare și dezbateri, generare de studii, toate cunoștințele acumulate de către diagramele comutative vor fi utilizate de către cicluri în dezbateri sau studii proprii, evitând astfel acumulările de cunoștințe ce nu mai sunt aplicate ulterior și întărind nivelul de învățare și progresul școlar.

- Dumitrana M. *Cum crește un pui de om. Etape și repere psihologice în dezvoltarea copilului* - București, 2011
- Gesell, A. — *The First Five Years of Life*, Harper & Brothers Publishers, New York, 1940.
- Gesell, A., Ilg, F. L. — *Infant and Child in the Culture of Today*, Harper & Brothers Publishers, New York, 1943.
- Gesell, A. — *The Child from Five to Ten*, Harper & Brothers Publishers, New York, 1946.
- Piaget, J., Inhelder, B. — *Psihologia copilului*, E.D.R, București
- Piaget, J. — *Judecata morală la copil*, E.D.R, București, 1980.
- Piaget, J. — *La Formation du symbole chez l'enfant*, Delachaux & Niestle, Neuchâtel-Paris, 1989.